255
13

muzaffer izgü

LÜP LÜP makinesi

BİLGİ YAYINEVİ

Yeni mizah dizisi

MUZAFFER İZGÜ / lüp lüp makinesi

b

BİLGİ YAYINLARI 255
MİZAH/YENİ DİZİ 13

Birinci Basım
Temmuz 1982

BİLGİ YAYINEVİ
Meşrutiyet Cad. 46/A
Telf: 18 55 76 – 25 12 58
Yenişehir/Ankara

Babıâli Cad. 19/2
Telf: 22 52 01
Cağaloğlu - İstanbul

MUZAFFER İZGÜ

LÜP LÜP MAKİNESİ

BİLGİ YAYINEVİ

Olgaç Matbaası — Ankara

İÇİNDEKİLER

Kaç Mark Vereceksin?	7
Baklava	14
E.M.S. 18 Aygıtı	24
Donsuzluk Madalyası	30
Kökü Dışarda	38
Sabıka Kayıt Defteri	42
Kaymakamın Donu	49
İki Paşanın Geçtiği Delikli Taş	59
Ak Horoz	66
Elmalar	74
Damdaki Aslan	82
Üzerinizde Eskisin Bayram Ali Bey	97
Katina Evde mi?	105
Seyfi Beyin Günlüğü	116
Milli Sporumuz	121
Kese - Sabun	128
Deniz Ayağınızın Altında	136
Tanınmış Yazar Olmak Başka	143
Safoğlan	151
Bir Günlük	158

Külah Müdürlüğü 172
Turist Burhan 179
Triumvirlik ... 186
Çalmayan Hırsız 192
Lüp Lüp Makinesi 199

Hani buradayken hiç camiden çıkmaz, elinden tesbihi düşürmez, iki sözünün biri, "Çok şükür ya Allah" olur da, çeker Almanya'ya gider, iki yıl sonra geldiğinde bir bakarsınız ki,

— Üf yahu, bu köyde şöyle bira içecek bir yer bile yok, der. Namaz nerede, niyaz nerede, dua nerede, oruç nerede?

Çevresi şaşkın şaşkın bakar yüzüne, yaşlısı, anası babası bir yana çekerler,

— Oğul uşak noldu ki sana? derler.

— Nolmuş ki bana? diye yanıt alırlar.

Bu kez tam tersi oldu, olur mu olur, köyün hocasının oğlu Celal, babasının değil köyün de baş belasıydı. İçki onda, kumar onda, içip içip nara patlatmak onda. Öyle ki hırsızlık yaptığı bile söylenir, hattâ yakalanır, ama babası Hafız Mehmet köyün hocası olduğu için örtbas edilirdi. Celal'ın pis mi pis şakaları vardı, dişini çıkardığı yılanı birinin koynuna koymaktan tutun da, şakacıktan harman ateşlemeye dek. Huyu da şakası gibi pisti, kadın kız demez, neresi olursa olsun, şeyini eline alır şırıl şırıl işerdi. Tüm köyün kadınları onu gördüklerinde yollarını değiştirirlerdi. Anası yaşındakilere bile,

— Kız kız sen amma güzelleşmişsin ha, derdi.

Bir kezinde Dul'un Osman'ın karısına söz atmış, Osman da bunu kahve yanında evire çevire dövmüştü, sanki değişen birşey mi olmuştu. Celal, Osman'a düşman olmuş, daha o akşam çekmiş rakıyı çekmiş rakıyı Osman'ın kapısına dayanmış, bağırmıştı :

— Çık lan dışarı çık!.

Osman çıksa, başına bela, elinde bıçak vardır, taş vardır, ya o onu haklayacak, ya da öteki onu. Osman çıkmaz ama, o bağırır. Baktı gördü ki Osman, Celal hergelesiyle uğraşılamayacak, ne yapsın kahve yanından geçerken onu çağırdı, sigara sundu, çay ısmarladı.

Tüm köylü Celal'den illallah demiş ama, yapacakları hiçbirşey yok. Asker olsun akıllanır, dediler. Hıh, sanki asker ocağı tımarhane. Gitti askere, geldi ki daha velet, tüm köylü şaştık, nasıl o iki yıl kaçmadan askerliğini yapıp bitirdi diye. Demek mahsus kaçmamış ki, bize, köylüye çektirecekleri varmış. Asker sonrası daha bir hain, daha bir namussuz oldu çıktı. Eskiden az buçuk babasından, köy büyüklerinden korkardı, şimdi onlardan da korkmaz oldu. Hattâ köy ortasında uluorta köy büyüklerine de sövmeğe başladı. Jandarmaya şikâyet etsen jandarma ne yapacak, üç gün sonra salacak. Ondan sonra öyle bela kesilecek ki köyün başına, bu kez tüm ebelere bebelere kinli olaraktan.

Akıl verdiler Hafız Mehmet'e :

— Hele yahu bir evlendir, belki akıllanır, uslanır... dediler.

Bu konuda, Celal'den habersiz, köylü ikiye bölündü; bir bölümü akıllanır diyordu, bir bö-

lümü akıllanmaz, diyordu. Akıllanmaz diyenler, fısıltıyla :

— Ulan karının şeyi tımarhane mi ki akıllansın bu dürzü? diyorlardı.

Akıllanır diyenler'se,

— Nice deliler gördük, evlendiğinin ayında akıllandı, diyorlardı.

İyi ama, kim kızını verecekti deli Celal'e, kim bu özveride bulunacaktı? Evlenirse akıllanır diyenlerden hiçbiri kızını vermiyordu, öteki taraf zaten vermezdi. Haydi başka köylerden kız arandı, yanıt geldi :

— Verecek olsak kendi delimize veririz, niye size verelim?

Askerlik uslandırmadı deli Celal'i, evlenme umudu yok, eh ulan bir milletvekili yapma olanağı olsa, yap milletvekili kurtul gitsin, ama milletvekili olmak için akıl ister, fikir ister. Akıl fikir mi, Celal de mi? Ih sana, akıl olsa hiç tutar pekmez kazanının içine ayakkabı teki atar mı? Niye, Yasin emmiye şaka olsunmuş. Onun korkusundan kimse dışarda ne bulgur kaynatabiliyordu, ne pekmez, delinin ne yapacağı belli olmazdı ki.

Köyün en büyük derdi Celal'di. Köy yönetim kurulu toplandığında mutlaka Celal'in sözü edilirdi. Edilirdi ama elden bir şey gelmezdi ki. Deli deyip akıl hastanesine tıksan, deli değil, cin gibi akıllı, suç işledi deyip hapse soksan sanki çıkmayacak mı yine?

İyi de bu oğlanı, bu zıpırı ne yapmalı. Ne yapmalı da köyü köylüyü böyle bir beladan kurtarmalı. Hayvanlara bile eziyet ediyordu, elinde boya, ineklere eşeklere alacalar yapı-

yor, tavukların kafalarını boyuyordu. Öyle süslü horozlar yapıp kahve yanına salıyordu ki, kimse demez o horoz Emeti'lerin ak horozu diye...

Düşünün hele düşünün Celal'i ne yapalım?

Sonunda umar bulundu. Celal'in yeterdi köyün başına bela olduğu, gidip biraz da Alman'ın başına bela olsundu. Ama dil bilmezdi Celal, yol yöntem bilmezdi Celal, varsın olsun köyün Almanyadaki işçileri ne güne duruyordu. Onlara köycek yalvarıldı, yakarıldı, razı edildi... Amanın Celal'de de bir iştah bir iştah, köylüyle birlikte o da Almanya işçilerine yalvarıyordu :

— Yahu nolur götürün beni bıktım usandım şu köyden.

Ühüü, ya köyün bıkıp usanması. Köycek artık Celal bırakıldı, tüm köylü Almanya işçilerinin ardında, yalvarıp duruyoruz :

— Aman Duran, aman Feyzi, aman Cebbar, kurtarın bizi şu dertten.

Babası dünden razı, götürsünler, şimdiden hazır yol parası, bavulu çantası...

O günler Celal kendisini Almanya'ya aldırmazlar, bu işe önayak olmazlar korkusuyla daha çok azdı. Azdı ki ne azma, herif köyün çeşmesini bile tıkıyordu. Atların eşeklerin ardına nışadır sürüyordu, itlerin ardına araba yağı sürüyordu.

Sonunda söz verildi, karar verildi, namus onur üzerine yeminler edildi, bu üç Almanya işçisi izinlerinin bitiminde döndüklerinde ne yapıp edecekler, Celal'i kuşun kanadında Al-

manya'ya aldıracaklar, birinden tam söz, Cebbar'dan, ötekiler ona yardımcı olacaklardı.

Almanya işçilerimiz gittiler. Celal, ne olur ne olmaz diye yine tüm hayinliğini yapıyordu köye. O hayinlik yaptıkça, köyden mektuplar uçuyordu Almanya'ya, "Noldu Celal'in işi, bitiktir köylünün gidişi..."

Amanın amanın bir gün köy çalkalanıverdi, gezginci postacının gelmesinden sonra, "Tamammış Celal'in işi, gidiyormuş, köylü kurtuluyormuş."

Kimse, ama kimse inanamıyordu, gerçekten Celal gidiyor, köy kurtuluyor muydu? Yo yo, Celal çıkıp gitmedikten sonra kimse inanmayacaktı. Hayır, gitse de inanmayacaklardı, şöyle üzeri Almanya damgalı bir mektubu gelsin hele. Kimbilir, belki de velet, "Yahu falancanın yüzüne şu boyalı sudan dökmemiştim, gidip de dökeyim" der, İstanbul'dan geri döner, Almanya'ya gitmekten vazgeçebilirdi.

Celal'in köyden ayrıldığı gün hiç mi hiç kimse sevinmedi. Köy yine ikiye ayrılmıştı, bir bölümü, "Döner gelir" diyorlardı, bir bölümü de "Canım çok iştahlı gitti, dönüp gelmez" diyorlardı.

Herkes kulak kirişte, göz yokuşta Celal ha geri döndü, ha dönecek, ha bugün, ha yarın diye bekliyorlardı.

Ama hayır, Celal gelmedi. Celal'in mektubu da gelmedi. Cebbar'dan mektup geldi, önemsiz şeyler yazmış, Celal'in hiç işi gücü yokmuş ama, çok iyi geçiniyormuş... iyi de a Cebbar oğlum, bu ipsiz sapsız herif oralarda ne yapar, ne iş tutar, ne kazanır, onunla bununla kavga eder

mi, Alman'la arası nasıl, Allah korusun, bir olayı için sınır dışı falan derler mi? Köycek duadayız, amanın da amanın, oğlum Celal, eline diline beline sahip ol, ve dahi bu yüzden bir daha dönme buraya, tüm köyü katil edersin.

Tastamam iki yıl sonra, "Celal gelmiş, Celal gelmiş..." Ne yer yerinden oynaması, ağaçlar oynadı, kuşlar oynadı, inekler eşekler atlar, yazılar yabanlar tümü bağrıştılar çığrıştılar sanki "Celal geldi, Celal geldi" diye.

"Ulan yandık mı yine!"

"Ulan birimiz temizleyelim teresi, hepimiz ona damda bakalım."

Yok yok, hiçbiri olmadı.

Dünyada kimse inanmaz, kuş at oldu deseler inan, ateş yakmıyor deseler inan, ama o Celal gitti, böyle bir Celal geldi, deseler inanma. Kimi dedi :

"Tam sapıtmış canım!" Kimi dedi :

"Vah vah, Celal bu duruma mı gelecekti?"

Celal, babasının ardı sıra dosdoğru camiye, dosdoğru camiden eve. Gördüğüne eğile eğile "Selamünaleyküm ve aleykümselam!" Elde tesbih ki doksan dokuzluk, dudaklar pıtı pıt, ama ne okuduğu belli değil... Babası Hafız Mehmet ki, şaşkının şaşkını, sevinsin mi üzülsün mü bilemiyor!

— Oğlum Celal!...

— Buyur baba!...

— Ne iş yapıyorsun orada oğlum.

— Derin hocayım baba...

Babası, onu küçükken okutmuştu ama, Celal'in derin hocalığı da nereden geliyordu. Ba-

kalım elham aklında mıydı, ettehiyyatü'yü biliyor muydu?

— Oğlum, babanım kusura bakma, hadi bana bir yasin okuyuver.

Biz görmedik, o sıra evde konuk Elmas'ın Güllü varmış, o görmüş, o duymuş, Celal babasına demiş ki :

— Okuyayım baba, kaç mark vereceksin.

— Hı, demiş babası.

— Her bişeyin bi tarifesi var baba, yasin yüz mark, mevlüt üç yüz mark, hatim indirme beş mark, ölü yıkama, yasini, yedisi, kırkı elli ikisi, hepsi içinde altı yüz mark...

Babası donmuş kalmış, şaşmış kalmış. Onca derin Celal hoca, birgünden bir güne, o otuz gün içinde bir kez olsun köy camisinde yasin okumamış. O mırıl mırıl okuması da hatim indiriyormuş, biriktiriyormuş, Almanya'ya gidince hemen satacakmış.

Giderken babasına,

— Gör bak baba, birgün köyün yarısını alacağım, demiş.

Yıllar önce böyle dedi gitti Celal. Gerçi köyün yarısını almadı ama, kentten çok yer almış. Gelip gidenler söylüyorlar, işi iyice ilerletmiş bizim derin Celal hoca, yasinli sular satıyormuş, büyüler yapıyormuş, daha neler neler...

BAKLAVA

Dört yıldır hiç baklava almadım. Son kez aldığım baklavanın kilosu kaç liraydı, onu da anımsamıyorum, ya gereksinme duymamıştım baklava yemeğe, ya da gözüme çarpmamıştı vitrinlerde. Kimbilir, belki de görmüş, ama görmemezlikten gelerek kendi kendimi aldatmıştım. Çağla badem çıkınca çerezcinin bir gözü kör olurmuş, erik çıkınca iki gözü kör olurmuş; ikisi de baharın yazın müjdecisi, kim yer ondan sonra çerezi. Tatlı da öyle, yazın onca geçtim o tatlıcı dükkânının önünden hiç gözüme ilişmemişti, ama soğuklar başlayınca ilişiverdi gözüme. Nasıl ilişmesin ki baklava dilimi artık baklava olmayan birçok şeyin içine girmiş ki, bu gördüğüm baklavanın dilimleri, şöyle yan yan kesilmiş, yatıp duran dilimler, sanki üzerindeki ceviz fıstığıyla kalkmış oturmuş, salt eli kolu eksik, "Gel beni ye!" diyen.

Sabırla bekledim ay başını. Hergün vitrinin önünden geçerken, baklavayla konuşuyordum.

"Al beni" diyordu, "Sabırlı ol" diyordum.

Yo, aslında sabreden bendim, baklava değil. Baklava, hergün biraz daha kızarıyor, hergün biraz daha tatlanıyor ballanıyordu vitrinde. Üzerindeki fıstığı da hergün biraz daha yükseliyor gibi geliyordu bana. Ay başına yakın,

heyecanlanmağa da başladım. Aynısı, hani insan genç olur, böyle kanının deli olduğu zamanlar, tutulur bir kıza, işte o kızın evinin yanına yaklaştığı zaman yüreği gümbür gümbür atar, onun gibi. Gerçi benim yüreğim atmıyordu, belki de yaşımın gereği, kanı deliliği geride bıraktığım için, ama vitrin sanki sevdiğim kızın penceresi, onu günde iki kez görmeden edemiyordum. Ama o bana daha çok akşamları iş dönüşü ak ışıkların içinde daha güzel görünüyordu. Sabahları da güzeldi ama, akşamları süslenmiş gibi oluyordu. Son kez sevgilime,

«Yarın yarın!» dedim.

«Aldatıyorsun beni» dedi.

«Yo aldatmıyorum, gör bak yarın akşam göreceksin, alıp götüreceğim seni!»

«Hi hi»... Evet hi hi diye bir ses çıktı, sevgilimden mi, benden mi bilmiyorum, ama sanırım benden, çünkü baklavalar gülmez, konuşmaz.

O günü çalıştığım dairede çok heyecanlıydım. Duruyor duruyor, arkadaşlarımın yanında sözü baklavaya getiriyordum. Aman ne türleri olurmuş bu baklavanın, içerisine gül yaprağı konulanı bile varmış, adı güllü baklavaymış. Birinin annesi çilekli baklava yaparmış, ama zamanında, uf eski ki ne denli eski. Çok taze peynirle yapılanı da olurmuş, zaten zevk bu, canın nasıl isterse öyle olurmuş.

Söz değişiyor, uçuyor, başka dallara konuyor, ama ben alıp getiriyorum sözü yine baklavaya :

«Acaba baklavanın üzümlüsü olur mu?»

Tartışıyorlar bile arkadaşlar. Bayan arka-

daşlardan bazıları olmaz diyorlar ama, çoğunluğu olur diyor. Baklavanın ünlü olduğu ilden bir arkadaşımız var ki bir usta adı söylüyor, o usta istedikten sonra koruklu baklava bile yapabilirmiş.

Akşam çalıştığım yerden çıktım, kaç günün özlemini gerçekleştireceğim. Düşünüyorum da, üç çocuğum, karım, karımın annesi nasıl yiyecekler baklavayı. Ev kirasıyla anımsarlar ay başını, ama bu ay baklavayla anımsayacaklar. Kaynanam pek sever geçmişteki bir olayla zamanı anımsamayı. Kızının doğduğu günü bilir, hattâ saatını bile bilir, fakat sorduğunuzda ilk vereceği yanıt,

«Hıyarın bollaştığı zaman» dır.

Şimdi de bu baklava ona bir zaman direği olacak. Bazı olaylar bu baklavanın gerisinde, bazısı ilerisinde.

«Nuriye'nin kızı biz baklava yemezden önce mi evlenmişti?»

Bugün sevdiğim baklava hergünden daha güzel, daha alımlı, çok daha kızarmış, çok daha fıstık yüklü. İyi ki kızarmış, iyi ki fıstıkla yüklenmiş.. Kızarma koluma alacağım için seni baklavam! Az sonra alıp götüreceğim, sonra da yiyeceğim şeyi bir süre dışardan izlemek bana zevk veriyor. Biliyorum bu zevki, yine biliyorum diğer günler niçin bu denli baklavayı izleyemediğimi, şimdi cebimde param var, istediğim an içeriye girer, sevgilimin sahibine, «Tart şundan bir kilo» diyebilirim. Hele o aksi yüzlü adam, hele o suratsız adam bana sevgilimi vermesin!

Haydi bakalım geliyorum. Hem öyle vere-

ceksin ki, sarıp sarmalayacaksın, kutusunun üzerine bağladığın renkli ipe de şekil verecek sin. Ben böyle parmağımı geçireceğim oraya, incitmeden, darıltmadan, şekerini şurubunu akıtmadan, hop eve...

«Bir kilo baklava verir misiniz?»

«Hayhay efendim, şundan mı acaba?»

«Evet!»

Aksi yüzlü, keçi suratlı ama, sesi tatlı ve yumuşak.

Kutuyu açtı, içine ak kâğıt yerleştirdi, üçgen tahta saplı aygıtı kaptı, baklavaları dilim dilim çıkarıp kutuya koymağa başladı. Sanki kutuya konan baklavayı izlemiyorum, bir yığın sevgilim var, ama tıpkısı hepsi de birbirine benziyor, bu sevgililerim bir trenin pencerelerine dağılmışlar, adam kutuya kaç baklava dilimi koyuyorsa, o denli bana trenin penceresinden bakan sevgilim, tünele giriyor gibi geliyor. Ama ben onları az sonra evde bir bir çıkaracağım, önce bir genişçe tabağa, sonra aramızda pay, eşit, çocuk büyük aynı, herkese kaç dilim düşerse, geriye bir dilim artarsa, üç çocuğa pay

Kutu hazırlandı, parmağıma göre yuvarlak bağlandı, masanın üzerine kondu.

«Borcumuz?»

Adamın söylediği rakam, kafama ucu kalın beton çivisi gibi çakıldı, ama nasıl çakılma, her sayısında bir balyoz, her sayısında bir çekiç...

Yesyeni paraların içinden haşırdatarak çıkardım verdim sevgilimin borcunu. Parmağımı geçirdim yuvarlaktan, yo yo önce geçiremedim, rakam kafamın içinde dans ediyordu, müziği

balyoz sesi. Birkaç kez yanlış yere soktum parmağımı, sonra tutabildim. Çok ağır sandım ilkin, tartarak kaldırdım, ağmasın diye, onca paraya, ağır olmalı, ama ağır değildi, bir kiloydu, kuru soğan gibi, patates gibi. Aksi yüzlü adam ardımdan «Güle güle» dedi mi bilmiyorum, kendimi kaldırımda kalabalığın içinde buldum. Baklavaya çarpan olmasın diye kolumu öne doğru uzatmıştım, parmağımı da daha öne. Bu parmağımın ucundaki ev kiram çıktıktan sonra maaşımdan geriye kalan paranın on dörtte biriydi. Evet evet, geriye kalan paramla ancak ve ancak on dört kilo baklava alabilirdim. Ben bu parayla tastamam otuz gün geçineceğim, et alacağım, peynir alacağım, ekmek alacağım, sebze alacağım, meyva alacağım. Hergüne bu baklavanın yarısı düşecek, yarı parası, ben o parayla bunları alacağım. Ama şimdi, iki günlük giderimizi bu baklavaya yatırmıştım...

«Sen sevgili değil, metressin!»

Durağa doğru yürüyorum. Ama öyle tuhaf ki, sanki durak bana doğru geliyor gibi. Dönen bir tekerleğin üzerindeyim, boyuna yürüyorum, ama hiç yol alamıyorum. Ben yerimde sayıyorum, durak geliyor. Kafam hep parmağımdaki sevgilide... Oynuyor. Ama asıl parmağında oynayan benim. Evde ne söyleyeceğim karıcığıma, ne diyeceğim, «İşte bu baklavayı şu paraya aldım!» nasıl diyeceğim bunu? Çünkü sorumlu o. Geriye kalan parayla üç çocuk, ben kendisi ve annesi, bizi geçindirmek zorunda. Paranın on dörtte birinin ilk gün içerisinde yitip gitmesi affedilemez. Hattâ bunun üzerine kızılca kıyamet kopar...

Fren sesi... Kime acaba?

Banaymış.

«Hop bey kardeşim, ne o dalgınlık be öyle?»

«Afedersiniz»

«Trafik affetmiyor amma, sen mezara, ben hapise!»

Adam bana çarpsaydı, ben şuracıkta ölseydim, «Sana diyorum baklava sevgilim, iyi dinle», yarın gazetelerin birçoğu beni unutur, baklavadan sözederlerdi, «Ay başında aldığı baklavayı yiyemeden öldü.»

Tamam işte bunu söylerim karıma, bu olayı anlatırım. «Düşün, derim, ben ölseydim karıcığım, hı ölseydim, sen, annen, çocuklar, bensiz, o baklavayı da belki mahkeme kararıyla alabilirdiniz, mirasım diye. Ama baklava da burada, ben de ölmedim buradayım, onun için şunu âfiyetle bir güzel...» Biliyorum, karıcığım çatar kaşlarını, yumar gözlerini, tıslar kediler gibi, sonra gözünü devirir, açar kapar açar kapar, evet evet beni sorumsuzlukla suçlar, hem de çok çok büyük bir sorumsuzlukla. «Bir kilo baklava nasıl alırsın ha sen nasıl alırsın, bu ne büyük sorumsuzluktur!»

Baklava elimi tartıyor, acaba durduğu yerde iki kilo mu oldu? Yo yo yavaş sevimsizleşiyorsun sevgilim, yemin ediyorum onurum üzerine, bu denli pahalı olduğunu bilseydim pencerenin (pardon) vitrinin önünden geçmezdim. Kör olsun sana bakan gözlerim, benim yuvamı yıkacaksın, mutlu yuvamı.

Otobüste buldum kendimi. Nasıl bindim, kuyrukla mı bindim, kuyruksuz mu bindim,

anımsamıyorum. Nasıl attım biletimi kutuya, nasıl yapıştım bu demire, hiç bilmiyorum. Demirdeki parmağımın ucunda baklavam, sevgilim, bir tanem, burnumun dibinde, ama sevmiyorum ben onu. Pekiyi niçin koruyorum, niçin sıkıştırmasınlar istiyorum, niçin incinmesin istiyorum... Evet evet, eve ezik baklava götürmek istemiyorum, şöyle tabağa dizildiğinde dipdiri görünsün, çocukların iştahı kabarsın, kopup gelsinler kucağıma, bana,

«Ay sağol babacığım, kimin babası» desinler.

Kaynanam, yanağının sağ yanına yerleştirsin baklava dilimini,

«Ay nerden de bildin canımın baklava istediğini?» desin.

O zaman sevgili karıcığım, o ev kirasını verdikten sonra geriye kalan on dört kilo baklava alır parayla evimi çekip çeviren karıcığım konuşamasın, gözlerini deviremesin, bana azarlar gibi bakmasın. Çocuklar, ben ve annesi bir yanda, baklavaseverler, öteki yanda bir tek karıcığım, baklavasevmezler. Bire, beş.

Acaba? Acaba onun için mi baklavayı öyle yukarılarda tutuyorsun? Hadi hadi saklama kendinden saklamanın ne anlamı var, arkadaş sen bu baklavayı götürüp geri vermek istiyorsun, paranı geri almak istiyorsun, baklavanın şekli bozulunca, baklavacının geri almayacağını biliyorsun.

Baklavacı geri alacak mı bakalım? Herşeyden önce adam aksi yüz, gülmez çehreli biri. Hem almamakta haklı da, kâğıdın üzerinde kalacak tatlı, kutunun için de kalacak tatlı,

kutu araya gidecek, ip araya gidecek, sonra üstüste dizilen baklavalar? Böyle herkes senin gibi kutuya koydurtup, az sonra «İstemiyorum» diye geri getirirse?

Niçin sormadın ha, önce bunun kilosu kaçadır diye niçin sormadın?

Hangi duraktan geçiyoruz.

«Kafamın yanından çeker misiniz şu kutuyu?»

«Afedersiniz, şey içinde şey var da.»

«Ne olursa olsun.»

Acaba adamla kavga eder miyiz, tartışma başlayınca adam o baklava aldığı üçgen aygıtla iki kaşımın arasına bir tane ekler mi? Yoksa hiç kavga etmeksizin oradaki başka kişilerin yanında iyice şirretleşir, çamurlaşır, alayıyla seni rezil eder mi? Kavga olursa senin elin armut toplamıyor ya, sende yapıştırırsın bir iki, ama alay edince, sen nasıl alay edeceksin onunla?

Yesinler çocuklar, boşver, canım sen de kaç gündür bunun özlemini çekmiyor musun? Oh ağzına attığını düşün, gözlerin hazla yumulmuş, yo yo, çocukların gözlerini düşün, onlar baklava yerlerken sen izliyorsun.

A niye indin otobüsten?

Karar verdim, geri vereceğim baklavayı.

«Sarışın sevgilim, ben sana göre değilim, yo yo yanlış söyledim, ben senin bildiğin adamlardan değilim, senin için yuvamı yıkamam.»

İyi ettim, şimdi git -dön, yine otobüs parası vereceğim ama, ya karşılığı, ha ya karşılığı?

«Ben sana bir aylık geçim paramın on dörtte birini veremem. Anlamaya çalış beni. Bak yine yumuşak davranıyorum sana.»

Bakalım baklavacı nasıl davranacak? Anlayışla karşılayacak mı beni? Yoksa, kaldırıp baklavayı başıma mı çalacak, «Almıyorum, git bildiğin yere şikâyet et!» A elbette giderim, karakola giderim, anlatırım komisere durumu, böyleyken böyle, «Yemin olsun bir lokma bile almadım içinden, buyursun tartsın, hem evet evet...»

Nasıl usuma gelmemiş, baklavacının zararı neyse veririm, hayır zarar etmeden de, sanki içinden iki dilim yenilmiş gibi, iki dilim parası eksik alırım verdiğim parayı.

Komiserle konuşurken geri dönen otobüse bindim. Baklavacının zararını üç dilime çıkardığımda, üç durak geçmiştik.

Şayet adam çok kızarsa, bağırır çağırır da paramı öyle verirse, tek versin de, bundan sonra oradan geçmem. Önemli olan paramı geri almam. Pekiyi ben adama ne diyeceğim? Diyebilir miyim, «Baklavanızı hiç sevmedim?» O zaman ucundan kıyısından yemiş olmam gerekmez mi? «Çok pahalı buldum.» Önce sormam gerekirdi ederini, satıcı söylemez ki, şu edere, istersen vereyim, diye. «Baklavanızı almaktan caydım»... Ama neden? «Ben fıstıklı baklavadan nefret ederim.» Alırken gördünüz baklavayı.

İndim otobüsten, usuma hiçbir neden gelmemişti, tatlıcı dükkânına girdim, baklava kutusunu adamın önüne koydum ve,

«Bu baklava benim aile mutluluğumu bozacak, lütfen geri alır mısınız?» dedim.

Adam hiç seslenmedi, başını salladı, paramı uzattı. Okşadım kutuyu, adamla gözgöze geldik, «Anlıyorum» der gibi bakıyordu.

Eve geldiğimde karım,

«Geciktin?» diye sordu. Güldüm,

«Bir sarışınla birlikteydim» dedim, hep birlikte güldük.

Pekiyi onca baklavayı kim yiyor yahu?

Kapalı kutusunun içerisinde hep orada. müdür odasıyla müdür yardımcısı odasının arasındaki dolabın üzerinde dururdu o aygıt. Dairedeki çoğu memur bu kutunun içerisinde ne olduğunu bilmezlerdi. Kimi, içindekinin çok değerli kâğıtlar olduğunu sanırdı, kimisi çok önemli dosyaların saklandığı sandık, kimi de içinde bir aygıtın olduğunu bilirdi ama, ne aygıtı olduğunu bilmezdi. Dairede hiç bir şeyin üzerinde «Yangında İlk Kurtarılacak» yazısı yoktu ama bu koca kutunun üzerinde vardı. Kimine göre bu yazı, kutunun içindeki aygıtın veya kâğıtların değerinden ötürüydü, kimine göreyse, yıllar önce herşeye «Yangında İlk Kurtarılacak» kâğıdından yapıştırılmıştı, ama zamanla hepsi dökülmüş, yırtılmış atılmış, salt o kalmıştı. «Yangında İlk Kurtarılacak» yazısı gerçekten sararmış solmuştu ama, dairede bir yangın çıksa, veya yangının çıktığını düşünen her memurun kafasında o kocaman kutu vardı. Yangın denir denmez, ilk usa gelen şey o oluyordu, hatta daire yakınından sirenlerini öttüre öttüre bir itfaiye arabası geçmeye görsün, herkesin gözü bu sandığa ilişiyor, burnuyla duman kokusu almağa çalışıyor, şayet yangın dairedeyse, kutuyu gözaltında tutuyorlardı.

Dairede bir soruşturma yapılsa, bilmem

kaç memurun tümüne bayanlı erkekli sorulsa, «Bu kutunun içinde ne vardır?» Yo hayır, kutunun içindekinin ne olduğu olanaksız, kimsenin usuna gelmezdi. Bir aygıttı işte, yazı makinası gibi, ama yazı makinası değil, gerçi harfleri de var ama asıl işi cetvel çıkarmak. Memurların bir yığın zamanını alan cetvelleri bu makina dakikasında çıkarıyordu, öyle çizgi çizmeğe, cetvel tutmağa, gönye kullanmağa gerek yoktu, çünkü makina elektrikliydi, birkaç düğmesine basınca istenilen bölümlere ayrılmış sütunları çıkarıyor, üzerlerine ne yazılacaksa başlıklarını koyuyor, çizgiler yansa yan çekiyor, düzse düz çekiyordu. İstenilen yere tarama, istenilen yere karalama yapıyordu. Kimbilir, çalıştırılmış olsa on beş memurun işini görecekti. Pekiyi bu makinanın bu özelliklerini kim biliyordu böyle inceden inceye? Kim bilecek, müdür biliyordu, müdür yardımcısı biliyordu, şef biliyordu.

Müdür biliyordu, tâ memurluğundan, yıllar öncesinden, daha o zaman ufacık bir memurdu, akşama dek elinde cetvel gönye ha babam de babam çizer, sütun açar, başlık koyar, sonra makinada yazardı, ki kaçar nüsha, kolu kanadı kopardı akşamlara dek. Birgün öğrenmişti dairede böyle bir aygıt olduğunu, daha doğrusu bir arkadaşı geldiğinde bu aygıtın kutusunu o ilk gün gelip de konduğu yerde görmüş,

«A bizde olan aygıttan sizde de var, demişti. Çok kullanışlı bir aygıt, bizim patron yaman, bu aygıtı alır almaz şirkete, dört kişinin işine son verdi. Acayip bir makina, her işi yapıyor...»

İşte şimdi müdür olan, o zamanki ufacık

memur, yâni on iki yıl öncenin memuru, varmıştı müdür beyin kapısına, çalmıştı kapısını ve anlatmıştı :

«Sayın müdür beyim böyle böyle...»

Müdür beyi çok babacan, çok yumuşak,

«Bozulur yavrum evlâdım bozulur, demişti. Benim üzerime zimmetli, bozulursa başıma iş açılır, şurda birkaç yılım var, istemem bozulsun, sonra adama zimmet çıkarırlar. Haydi bakalım yavrum evlâdım, şimdiye dek nasıl yapıyorduysan yine öyle yap.»

Müdürüne çok kızmıştı, nasıl müdürdü bu böyle? Bu aygıt dairenin işleri çabuk görülsün diye gönderilmemiş miydi ha, onca para, oracıkta dolabın üzerinde gelen geçeni izlesin diye mi verilmişti? Yo, tutar şefiyle konuşurdu, yaptığı işin hızından ilkönce şefi sorumluydu. Bu makinayı kullanmaya başladıktan sonra şefi ona istediği denli iş versindi...

«Şefim, dedi, o makina orada öyle durur, burada bizim elimiz kolumuz kopar. Müdür beyim bozulur diyor, hiç olacak şey mi, bozulursa bozulur...»

Şefinin,

«Ya öyle mi, ben öyle bir makinanın olduğunu bilmiyordum» demesini bekliyordu ki, arkadaşının kendisine anlattıklarını, EMS 18 aygıtının özelliklerini anlatacaktı, şefi,

«Bozulur kardeşim, gerçekten bozulur.» dedi.

«Hı şefim?»

«Bozulur kardeşim.»

Anlasana be, müdürün şurada ne denli zamanı kalmış, ha gelecek yıl, ha öbür yıl emek-

li olup gidecek, ondan sonra müdür kim olacak, müdür yardımcısı, ya kendisi şeflikten nereye çıkacak, müdür yardımcısı koltuğuna, şimdiden bu işe evet, ha hım, yapalım, çatalım derse, sonra nolur, makina belki de kendisinin müdürlük döneminde bozulur, al başına dert... Evet evet, tastamam kendisinin müdürlük döneminde bozulur. Çünkü müdür yardımcısının zamanında çatır çatır çalışan makina, tam kendisi müdür olduğunda yorulur, çalışmaz, bozulur.

Ama anlamadı, çok eskinin memuru, şimdinin müdürü. Müdür yardımcısına gitti,

«Efendim böyle böyle» dedi, «EMS 18 aygıtı dedi».

Aynı yanıtı aldı müdür yardımcısından:

«Bozulur evlâdım bozulur!»

«Efendim bozulursa bozulur, yaptırılır.»

«Zatıâliniz mi yaptırır?»

Müdür yardımcısı bir bağırış bağırdı ki, top gürledi sanki. O top gürlemesi hâlâ kulaklarında. Kendisi müdür olalı iki yıl olmuş, ama o aygıt hep orada durur. İlkin müdür yardımcısı devralmış demirbaş listesinden sapasağlam olarak, onun ardından şefi müdür olmuş o devir teslim almış müdüründen, sonunda kendisi müdür olmuş, o teslim almış giden müdüründen, kendisi memurken, şefken, müdür yardımcısıyken, müdürken, EMS 18 aygıtı sapasağlam, sıfır kilometrede... İşte tam bu sırada bir memurcuk çıkmış gelmiş karşısına, efendim kendisi buraya bir özel şirketten gelmiş, daha önce orada bu aygıtı kullanmış, acaba oradan indirip kullansalar mıymış, arkadaşlarına sö-

zünü etmiş, kendisini göndermişler müdür beyin yanına, hani işler öyle çabuk görülecekmiş ki, müdür bey şaşacakmışmış...

Dinledi dinledi, aynısı kendisine yıllar öncesi müdürü ne demişse, onu söyledi, yalnız «Yavrum evlâdım» sız:

«Bozulur kardeşim bozulur.»

«Orada bozulmuyordu efendim.»

«Bozulur kardeşim, ben bozulur diyorsam bozulur.»

EMS 18 aygıtı hiç bozulmadı. Adı gibi, on sekiz yıl bozulmadı. Oracıkta durdu. Günlerden birgün denetmen geldi daireye. Herşeyi denetledi, sıra müdürün daire aygıtlarını iyi koruyup korumadığının denetlenmesine geldi. Demirbaş listesinde EMS 18 aygıtının adı görüldü. Müdür,

«Sapasağlam beyefendi» dedi.

Aygıt kimbilir kaç yıl sonra indirildi oradan, iki odacı tarafından tıslaya vahlaya. Götürüldü müdür masasının üzerine konuldu. Müdürün çekmecesinden çıkardığı anahtar pırıl pırıldı, ama kilit? Kilit paslanmıştı. Çevir çevrilmez, sok girmez, çek çıkmaz, ama az kafa çok güç olduktan sonra bir aygıtın kapağını açmak zor değildi ki. Tornavidalar, penseler, kargaburunları çalıştı kapak açıldı. Yıllardır hücresinden ilk kez günışığı gören EMS 18 aygıtı küflenmiş, kararmış, solmuştu. Denetmen bir düğmesine bastı EMS 18 aygıtının, düğme takır kaynak edilmiş gibi, bir kolu çekmek istedi, güç ister ki Zaloğlu Rüstem gerek, öteki kolu kıvırmak istedi, kolay mı vinç gerek. Kâğıt takılacak yerinde fare pislikleri vardı. O denli

araştırdılar, farenin nereden girdiğini bulamadılar.

«Çok güzel, dedi denetmen, kapatın.»

Açmaktan güç oldu kapatmak, kapak oturmadı pastan, anahtar dönmedi küften, yumruğu çekti bir odacı, öteki kelle sarsar gibi sarstı EMS 18 aygıtını. İki ucundan yakaladılar, ömürboyu hücre cezasını çekmek üzere yine eski yerine koydular.

Bir ay sonra denetmenin raporu geldi, müdür övülüyordu :

«Devletin malını en iyi şekilde koruyaraktan, üzerine titreyerekten...» diyerekten...

Müdür bu rapor üzerine çok duygulandı, evden eski bir kilim getirerek EMS 18 aygıtının üzerine attırdı, yazısı en güzel memuruna da yazıyı yeniletti :

«Yangında İlk Kurtarılacak...»

DONSUZLUK MADALYASI

Çok uzaklardaki o geri kalmış ülkede, sayın başkanın sarayı, kentin yamacında, en görkemli yapı idi. Çevresinde bir yığın akasya ağaçları, bir yığın da çam ağaçları vardı. Ağaç sayısı kadar da köpek vardı yapının bahçesinde... İşe yarıyordu bu köpekler, hem sarayı koruyorlar, hem de başkanın sinirli zamanlarında onu eğlendiriyorlar, sinirini dağıtıyorlardı. Yapı, sekiz ayrı renge boyanmıştı. En yüksekte, koyu kırmızıya boyanmış çıkıntı ise, sayın başkanın yemek salonu ve yatak odasıydı... Sayın başkan, yemeğini yer, geğirir, sonra açık sarıya boyanmış balkona çıkarak uzaklara, uzaklardaki ulusuna bakardı... Ama görmezdi ulusunu. Ulusundan haberi, salt başbakanı, bakanları yoluyla alırdı. Onlar,

«Ulusunuz hayatlarından memnunlar, size duacılar» dediler miydi, sayın başkan gerinir, ellerini ardından çaprazlaştırır,

«Ben de onlardan memnunum» derdi...

Yalnız sayın başkan yürümekte çok zorluk çekerdi. Giysisi çok ağırdı. Ardı önü madalyalarla doluydu. Gerçi başkan hiçbir savaşa katılmamış, hiçbir meydan savaşı kazanmamıştı ama, bakanları, başbakan kendine bu madalyaları lâyık görmüşlerdi. Sayın başkan yürürken, kimi altından, kimi gümüşten, ki-

misi de en kıymetli taşlardan yapılmış olan bu madalyalar birbirlerine çarparlar, başkandan çok, zillerle donatılmış bir katır yürüyüşü sesi çıkarırlardı... Haftada bir kez, giysinin üzerindeki tüm madalyalar, sarayın madalyacıbaşı'sı tarafından bir bir yerinden sökülür, çıkarılır, sonra bir güzel parlatıldıktan sonra yine giysinin aynı yerlerine takılırdı. Sayın başkan, madalyalarının parlatıldığı günlerde, balkonun güneşli bir bölümünde oturup sütlü kahve içmesine bayılırdı. Çünkü, güneşin ışıklarıyla giysinin göğsünü, omuzlarını dolduran madalyalar pırıl pırıl parlarlardı... Hele, kahve fincanına uzandığında, kolundaki madalyalar, güneşin ışıklarıyla âdeta dans eder gibi gözükürlerdi. Renkli ışıklar, kucaklaşırlar, öpüşürler, ben senden daha değerliyim dercesine, birbirlerine göz ederlerdi. Yaşlı başkan, zaman zaman şikâyet de ederdi bu madalyaların çokluğundan. Çünkü, kolları bazan bu madalyalar yüzünden kurşun gibi ağırlaşırdı. Göğsünün üzerinde, omuzlarında sanki yüzlerce kilo ağırlık varmış gibi hissederdi kendisini... Ama, gözleri madalyalarına kayınca, birden çöken omzunu dikleştirir, kollarını yana kaldırır «Yahu ben neyim be?» derdi içinden... Giysisinin arkasını her zaman göremiyordu ama, özel yapılmış aynalı odaya girdiğinde, ardındaki madalyaları da görebiliyordu. Renk renk madalyalarla donatılmıştı ardı da... Hele tam kıçının üzerindeki kocaman madalya, akik taşlarından yapılmış, kan rengi bir madalyaydı... Çoğu zaman bu aynalı odadan ayrılmaz, yan döner, geri döner, önüne döner, madalyalarını hay-

ranlıkla izlerdi. Bazan, bir madalyanın kendisine ne için verildiğini çıkaramaz, o zaman madalyacıbaşı'sını çağırtır :

«Bu madalya bana ne için verilmişti?» diye sorardı. Madalyacıbaşı :

«Efendimiz, bu madalya size on sekiz yaşındaki altıncı eşinizi aldığınızın sabahı verilmiştir».

«Haa, derdi o zaman sayın başkan, Haaa» der, kıs kıs gülerdi...

«Pekiyi ya şu kıçımın üzerindeki kan rengi madalya?»

«Efendimiz, basur ameliyatı olduğunuzun gecesinde, siz daha kendinize gelmeden sayın başbakanımız tarafından takılmıştı.»

«Haa... Unutmuşum... Pekiyi ya şu çörek şeklindeki madalya?»

«Efendimiz, o madalya da size halka çörek dağıttığınız gün takılmıştı.»

«Hatırladım»

O günü sayın başkan bu aynalı odada bir ardına, bir önüne baktıktan sonra, bir düzensizlik gördü ön tarafındaki madalyalarda... Bir bir saydı madalyalarını, göğsünün bir yanında on dokuz madalya vardı, öteki yanında yirmi... Kızdı...

«Olmaz, diye bağırdı... Olmaz... Ben de diyorum niye sol tarafım ağır basıyor diye? Demek ki o tarafta bir madalya eksikmiş de ondan»

Elini çarptı. İçeriye giren kişiye,

«Bana madalyacıbaşı'yı çağır!» dedi.

Yirmi saniye sonra madalyacıbaşı huzurdaydı :

«Buyrunuz efendimiz»

«Bir madalya istiyorum... Niçin farkına varılmadı bugüne dek, ha niçin varılmadı? Beni öldürmeğe mi niyetlisiniz?»

«Aman efendimiz!»

«Şu yanıma bir madalya daha istiyorum.»

«Başüstüne efendimiz.»

Madalyacıbaşı çıktı, doğruca başbakanın yanına gitti. Durumu bir çırpıda anlattı. Hemen sarayın kuyumcubaşı'sına haber salındı. Bir saat geçti geçmedi sayın başkanın madalyası hazırdı. Hazırdı ama, madalyayı takmak için bir neden gerekliydi. Başbakanın, bu nedeni bulup, ondan sonra girmesi gerekirdi sayın başkanın yanına. Bakanlar kurulunu topladı hemen ivedi...

«Sayın bakanlarım, dedi. Sayın başkanımıza bir madalya takacağız ama biliyorsunuz sayın başkanımız her madalyası için bir de neden ister. Bu bakımdan, bana çabuk tarafından bir neden bulunuz.»

Bakanlar, kafalarını çalıştırdılar... Onun ardından ülkenin kolluk kuvvetleri başkanını çağırdılar. Gereken buyruğu verdiler. Akşama doğru kolluk kuvvetlerinin başkanı,

«Tamam efendimiz...» dedi başbakana.

Madalyacıbaşı altından tepsinin üstüne koydu madalyayı. En önde madalyacıbaşı, onun ardında başbakan, onun ardında bakanlar, sayın başkanın huzuruna vardılar... Başbakan, kendi elleriyle taktı madalyayı, bakanlar uzun uzun alkışladılar... Sayın başkan madalyaya baktı, okşadı, sevdi, sonra,

«Bu madalyayı niçin takıyorum?» diye sordu.

Başbakan :

«Sayın başkanımız, biliyorsunuz, ulusumuz açız diye ayaklanmıştı birkaç gün önce... Bugün kolluk kuvvetleri başkanımıza haber vererek, açız diye bağıranları kılıçtan geçirmesini ülkede düzenin sağlanmasını, adınıza emrettim... Kolluk kuvvetleri başkanımız, binlerce insanı keserek ülkede düzeni sağladı... İşte bu madalya size ülkede düzeni sağladığınız için takılıyor...»

«Haa, dedi sayın başkan, çok güzel... Demek ülkede düzeni sağladım. Çok güzel.»

Madalyaya baktı, madalya insan kafası biçiminde yapılmıştı...

«Güzel, dedi, çok güzel... Günün mânâ ve önemini belirtiyor...»

Aradan birkaç gün geçti, sayın başkan bu kez aynalı odada başka bir eksikliğin farkına vardı. Evet, sağ kolundaki madalya sayısı, sol kolundaki madalya sayısından bir fazlaydı. Demek onun için sağ kolu zor kalkıyordu. Hemen ellerini çarptı ve sarayın madalyacıbaşı'sını çağırttı...

«Tez dedi, tez bana bir madalya daha hazırlansın... Sol kolumdaki madalya sayısı sağdan bir eksik...»

Kuyumcubaşı'ya madalya ısmarlandı. Bakanlar kurulu ivedi olarak toplandı... Evet, neden önemliydi. Başkan buna çok önem veriyordu. Kendisine kuru kuruya madalya takılmasını istemiyordu.

«Evet, dedi başbakan, bir neden bulacağız

arkadaşlar... Bugünlerde dikkat ettiyseniz halk kuyruktan şikâyetçi... Her yerde kuyruklar uzayıp gidiyor. Halk da, nedir bu kuyruklardan çektiğimiz, diyor...»

«Eveet, dedi bakanın biri, çok güzel efendim... Nedeni bulduk bile...»

Akşama doğru sayın başkanın sol koluna akrep kuyruğu şeklindeki altından yapılmış madalya takılıyordu... Uzun uzun alkışlar, uzun uzun :

«Allah sizi başımızdan eksik etmesin» sözlerinden sonra, sayın başkan sordu :

«Bu ne madalyası?»

Başbakan :

«Kuyruk madalyası efendimiz» dedi...

«Güzel... Nedeni?»

«Nedeni efendim ülkede kuyruğu yasak ettik... Bundan böyle kulağınıza kuyruk şikâyetleri gelmeyecek.»

«Çok güzel, dedi sayın başkan... Neyi nereden bulur alırlarsa alsınlar, kuyruk şart mı efendim?»

Bakanların hepsi birden,

«Elbette değil efendimiz» dediler.

O günden sonra, ülkede enflasyon oldu, sayın başkana madalya taktılar, açlıktan yığınla insanlar öldü, sayın başkana madalya taktılar... Ülkede işsizlik son haddini buldu, sayın başkana madalya taktılar. Ülke battı batacak sayın başkana yine madalya taktılar... Sayın başkanda öyle bir madalya oburluğu başlamıştı ki, her gün sabah uyandığında illâ kendisine bir madalya takılmasını istiyordu... Artık sayın başkanın pantalonu da madalyalarla dolmuş-

tu... Pantalonunun paçalarında irili ufaklı madalyalar başkan yürüdükçe çangul çungul sesler çıkarıyordu... Sayın başkan, bu seslerden garip bir zevk alıyordu... Boyuna ayaktaydı sayın başkan, kabasının üzeri de madalyalarla doluydu. Yanlışlıkla bir oturmaya görsün, zıplayıveriyordu yerinden. Çünkü, sayın başkanın çok nazik kabalarına iğneler batıyordu... Ama o razıydı, tek her yanı madalyalarla dolu olsun, oturmaya da razıydı... Sık sık,

«Ülkem için, ulusum için sabahtan akşama dek ayaktayım, huzur içerisindeyim, vicdan huzuru içindeyim.» diyordu.

Ama başkanın oburluğu bitmiyordu ki... Birgün yine Madalyacıbaşı'sını huzura çağırarak,

«Donuma da madalya isterim» dedi...

Bakanlar kurulu, başbakanın başkanlığında toplanarak bu dona takılacak madalya için saatlerce neden aradılar... Ama sonunda buldular. Yine madalyacıbaşı önde, tepside madalya, onun ardında başbakan, onun ardında bakanlar, huzura vardılar. Alkışlar arasında sayın başkan pantalonunu çıkardı, yine alkışlar arasında donuna madalyası takıldı... Sayın başkan öyle çok, öyle çok sevdi ki bu madalyayı, kendisine madalyalarla dolu pantalonunu uzatan madalyacıbaşı'sına :

«Hayır, giymeyeceğim pantalonu, donla gezeceğim. Bu madalya pek hoşuma gitti» dedi... Salına salına dolaştı, madalyasına baktı... Başbakana sordu :

«Evet, dedi, bu madalyayı hangi nedenle taktınız bana?»

«Donsuzluk nedeniyle efendimiz»

«Donsuzluk, anlamadım?» diye sordu sayın başkan...

«Efendimiz, dedi başbakan, artık halkımız ayağına don giymiyor, işte bunun şerefine bu madalya takıldı size...»

«Çok güzel, çok güzel, Ulusum demek artık donsuz geziyor ha, çok güzel çok güzel... Ben de onlara uymalıyım» dedi sayın başkan ve donuna el attı...

Bakanlar koşuverdiler sayın başkanın yanına :

«Aman efendimiz, dediler bundan böyle madalyalarınızı nereye takacaksınız?»

Sayın başkan eğildi, önüne baktı ve :

«Kuyumcubaşı çabuk ölçüsünü alsınlar dedi... Özel madalya istiyorum.»

Oh çok şükür, en sonunda buldum... Tüm bilim adamları, gazeteciler ve de dilcilerden muştuluğumu isterim, «KÖKÜ DIŞARDA» sözcüğünün kaynağını buldum.

Dedemin dedesinden kalma bir el yazması kitabı, geçenlerde komşumuz Abdullah amcaya okuttuktan sonra, bu sözün nereden geldiğini, nasıl dilimize yerleşmiş olduğunu, kitaptaki tüm sözleri buraya aktararak açıklıyorum :

«Bundan senelerce evvel Şehr-i Stanbul boğazının yanında, bir İbni Abbas El Vakkas derler bir paşa var idi. Paşa, devri gençliğinde çok savaşlara katulmuş olup, sonradan yorulmuş idi. Yorulan paşalara, ol Hünkârların adetü üzre olup, bir yalu verülür, kendisi boğaz kenarında istirahate tevdi edülür idi. İbni Abbas El Vakkas Paşa'ya da, padışahımız efendimiz bir yalu verüp, orada istirahat etmesini emir buyurmuş idi. İbni Abbas El Vakkas Paşa kendisi arap olduğundan, yeşilliğe çok meraklı idi. Doğup büyüdüğü yerlerin ağaçsız olmasından bil farz, köşkünde her türlü çiçek ve nebatatı ektürür, vakitini bunlar içre geçürür idi... Onca nebatat arasında en sevdüğü Demir Kabağı idi. Demir kabağı, kocaman bir kabak olup, içine zeytinyağı konur idi. İbni Abbas El Vakkas Paşa, demir kabağında zap-

tedilen zeytinyağı ile yapılmış dolmaları pek sever, pek leziz bulur idi. Bu bapta, bahçesünün her yanına ferman vererek demir kabağı ektirmiş idi. Bahçevan başları, bahçevan çırakları paşanın gözüne girmek içün, bahçenin her yanına demir kabakları ekmişler idi... Paşa, demir kabaklarını görüp, bahçede gezüp, bahçevanbaşını yanına çığırtıp, «Bahçevanbaşı, daha çok demir kabağı isterim» diyor idi. Bahçevanbaşı da fermana, boynunu büküyor, «Ferman başım üstüne paşam» diyor idi. Kabaklar olduğunda, bir küçük fıçı böyüklüğüne erişiyorlar idi. Ol kabakların yerde düzgün durabilmeleri için, alt taraflarına düz tahtalar koyularak, dipleri düzleştiriliyor idi. Vakti saati eriştiğinde toplanan kabaklar, hikmeti hüda herbiri içine iki üç batman zeytinyağı alıyor idi. İbni Abbas El Vakkas paşa, mahzenini gezdiğinde, hep bu kabakların yanında duruyor, herbirini elleriyle yokluyor,

«Amanin benim kabaklarıma» diyor idi.

Hele kabaklar kemale ermek üzereyken, Paşa hazretleri, hiç hasbahçeden çıkmıyor, o kabaktan, beriki kabağa koşuyor, kabaklara sarılıyor, onlarla konuşuyor idi. Konak içinde fermanı kati olup,

«Benden izinsiz kabağımı koparanın kafasını koparırım» diyor idi.

Gelen misafirlerine bu demir kabaklarını gösteriyor, kabaklarıyla övünüyor idi. Sonra yemekte, zeytinyağlı dolmaları yiyerken, misafirlerine, demir kabağının içinde zaptedilen zeytinyağının hasletlerini bir bir hekâye ediyor idi...

Söylentiler arasında, ol kabakların methünü bir huzura varışta, ol zamanın Hünkârına söylemiş olduğu da rivayet edilir idi. Ve İbni El Vakkas Paşa'nın padişah efendimize şöyle söylediği dedikodu olarak yayılmış idi :

«Hünkârım, cebecülerimiz boş yere top mermisi dökerler onca mesarif ederler. Tarlalarımız boldur. Ferman verüle, cümle timarlara, cümle zeametlere, duyurula, bahseylediğim kabaktan bol bol yetiştirile. Her demir kabağı küffarın ortasına düştükle, otuz kişiyi yaralıya, kırk kişiyi öldüre»

Her ne hal ise...

İşte bu demir kabaklarından bir tanesi hicri... senesinde (buradaki tarih okunamadı) o kadar uzadu, o kadar uzadu ki, İbni Abbas El Vakkas Paşa'nun yalusunun tam damına erişti. Orada dahi durmayıp, ol demir kabağu yerden aldığı toprağun kuvvetiyle bitişik dama atladu... Paşa, bu vaziyetten çok sevinçli olup kabağuna baktığında başındaki fesi yere düşer idi. Ol sevinçle, bahçevanbaşını çağurtup :

«Tez sulayasız, tez gübre veresiz, dibini kazasız, kabağumun boyunu daha çok uzatasuz» diyor idi...

Aradan geçen mübarek ramazan ayında kabak komşu Naneci Telli Paşa namıyla anulur Ferhat Paşa'nın yalusunun sofasına varmış idi. Ferhat Paşa, önünden akup giden ummanı seyreylemesine mani olan bu kabağa çok sinirleniyor, çok kızıyor, bahçevanbaşına emürler vererek ucundan ucundan kestiriyor idi. Amma velâkin, İbni Abbas El Vakkas Paşa'nın fermanuyla tez tez sulanan, tez tez gübrelenen ar-

suz kabak, iki günde kesilen kollarının yerine yenilerini çıkarıyor, Naneci Telli Paşa'nın ummanı seyreylemesine mani oluyor idi... Paşa, ol kabağın kökünün kendi bahçesinde olduğunu zannediyor idi... Bahçevanbaşını çağırıyor :

«Bre bahçevanbaşı, nasıl sularsız, nasıl gübrelersiz ki, bu kabak benim ummanı seyreylememe mani olur?» diyordu.

İşte ol zaman, Naneci Telli Paşa'nın bahçevanbaşı Giritli Osman namıyla maruf kişi, tarihi büyük lâfını etti :

«Paşam, bu kabağın kökü dışarda»

El yazması kitapta, bundan sonra küçücük bir paragraf vardı :

«Okuyan efendiye, dinleyen efendilere rahmet ola...»

Mübaşir, koşarak savcı yardımcısına haber verdi :

— Efendim, dedi, Abdürrezzak bey geliyor...

Savcı, kapıya çıktı, Abdürrezzak beyi karşıladı. Tam karşısındaki koltuğa buyur etti, sigara tuttu, mübaşire göz kırptı.

Mübaşir sordu :

— Ne içeceksiniz Abdürrezzak bey?.

Abdürrezzak bey,

— Orta şekerli bir kahve olsun, dedi...

Mübaşir, koşarak çıktı odadan. Savcı sordu :

— Nasılsınız efendim?

— Sağolun savcı bey, sağolun, dedi, Abdürrezzak bey, ekledi : Şöyle hem bir kahvenizi içeyim dedim, hem de bana evrak gerekli de onu sizden alayım, dedim...

— Aman efendim, dedi savcı, demek evrak meselesi olmasa, buradan geçecek ve benim bir kahvemi içmeyecektiniz?

Abdürrezzak bey güldü. Sapsarı altın dişleri ortaya çıktı. Bu dişlerin üzerinde gaga gibi bir burnu, fıldır fıldır dönen gözleri ve basık alnı vardı. Alnının sol yanındaki mor beni kaşıyarak,

— Efendim, dedi, bir işe girişeceğiz de, işte

bunun için benden bir belge istediler, dosyama bakılacakmış, hani sabıkalarım falan için...

— Aaa, dedi savcı, aman efendim sizin ne sabıkanız olabilir ki?... Siz ki bu memleketin en tanınmış iş adamlarından, buranın eşrafı, aynı zamanda babası sayılan bir insansınız...

— Bana bu evrakı mutlaka getireceksin, dediler. Eh biz de, hem savcı beyimizin halini hatırını soralım dedik, hem de bir acı kahvesini içelim dedik...

Bu sırada, konağın altındaki ocakta yapılmış kahveler geldi. Mübaşir, büyük bir saygıyla önce Abdürrezzak beyin ortasını aldı, sehpanın üzerine koydu, sonra savcının şekerlisini masanının üzerine bıraktı... Bana gerek var mı, gibilerden bir baktı, savcı gözüyle çıkması için işaret etti... Ama mübaşir tam kapının koluna el atmıştı ki, savcı :

— Yazmana söyle, bana sabıka kayıt defterini göndersin, dedi.

Mübaşir başını salladı ve çıktı dışarıya... Defter gelinceye dek, az havalardan, az üründen, az da yeni gelen kaymakamdan konuştular. Bu arada Abdürrezzak bey işlerin eskisi gibi iyi olmadığını söyledi. Çok şükür para yanından hiçbir sıkıntısı yoktu, hattâ iki yıl önce başladığı ihracat işi ona bir hayli para kazandırmıştı. Ne var ki, yeni işletmedeki işçiler rahat durmuyorlardı, bazı günler Abdürrezzak beyin uykusunu kaçırıyorlardı. Ama o denli önemli değildi... Neyse...

Yazman başını eğerek masanın üzerine sabıka kayıt defterini bıraktı, başını eğerek dışarıya çıktı... Savcı, Abdürrezzak beyin soya-

dını aradı, oradaki kaydı incelemeğe koyuldu... Abdürrezzak beyin ilk sabıka kaydı, bundan yirmi yıl önceye dayanıyordu, bir adam öldürmüştü... Savcı:

— Yanlışlık var galiba? dedi. Burada yirmi yıl önce bir adam öldürmüş olarak görünüyorsunuz Abdürrezzak bey...

— Haa, dedi Abdürrezzak bey, hatırladım. Babam zamanından... Vallahi benim yerimde olacaktın sen de öldürürdün savcı bey... Düşün ki tarlalarının ortasında otuz dönümlük bir yer... Otuz dönümlük bir yer ama, bu yer başkasının... Sat dersin, satmaz, pekiyi, sen al benim üç bin dönüm yeri dersin, almaz... Üstelik tutar otuz dönüm toprak kendine yetmezmiş gibi bir de babamın hakkıydı diye senin toprağından beş dönüme tecavüz eder, o zaman sen olsan ne yaparsın? Elimizi kana buladık... Yattık çıktık çok şükür Allahıma...

— Allah bir daha göstermesin, dedi savcı, defteri incelemeğe koyuldu... Parmağını bir noktaya bastı... Hayır dünyada olmazdı, bu kayıt buraya yanlış düşülmüştü. Mutlaka sersem kafalı yazmanın birinin hatasıydı...

— Vallahi nasıl söylesem Abdürrezzak bey, dedi, burada bir ırza tecavüz var...

— Haa, dedi Abdürrezzak bey, var var... Var amma, gel de sen benim yerimde ol tecavüz etme savcı bey oğlum... Hani ne demişler, dişi köpek yalanmazsa erkek köpek dolanmaz derler haşa huzurdan, bu da öyle... Kadın değil, nasıl bir kadın anlatamam. Körpe mi körpe, güzel mi güzel... Biz de o zamanlar böyle değiliz tâbi... Nasıl pas yerir bana, nasıl Abdür-

rezzak ağam der, hani ne derler, insanı gözüyle eritip öldürüyor... Koskocaman başımla yalvardım yakardım, kız gel seni alıp şehire götüreyim, orada bir ay, iki ay kalalım, eline avcuna bir iyi para veririm, dedim, yok lâf dinlemez, kocam var der... Sonunda birgün tuttum tarladan eve dönerken adamlarıma söyledim kaçırdılar... Unuttum ya, galiba üç ay başka bir köyde kaldık... O kadar yemin ettiydi kancık, şikâyet falan etmeyeceğim diye, ama tuttu sonradan şikâyet etti... Yakaladılar bizi... Çok şükür Allahhıma yattık çıktık...

— Allah bir daha göstermesin, dedi savcı...

Abdürrezzak bey, kış kıs güldü :

— Olmaz olmaz, dedi, düştük çaptan iyice a oğul...

Savcı, defteri yine incelemeğe koyuldu... O da nesi, hadi bundan önceki sabıkalar Abdürrezzak bey için olabilir ama, bu asla.. Hiç memleketin o denli tanınmış eşrafının kaçakçılıktan sabıkası olur muydu?

— Burada bir yanlışlık var Abdürrezzak bey, dedi... Olacak şey değil. Bir de kaçakçılık sabıkanız görülüyor...

— Haaa, dedi Abdürrezzak bey... Var var... Olacak öyle birşey şimdi hatırladım... Amma benim yerimde sen ol da o zaman kaçakçılık yapma savcı bey oğlum... Kaçırdığımızda hiçbirşey değildi... Hani ne derler, arz talep meselesi... Piyasadan talep ediliyor, biz de piyasaya arzediyoruz, tüm yaptığımız iş bu... Dört kamyon kahve yakalattım... Ama Allah şahit, ne jandarmayla, ne de polisle asla

silahlı çatışmaya girmedik. Gittik kuzu kuzu teslim olduk... Kestiler cezamızı, çok şükür yatıp çıktık...

Savcı:

— Geçmiş olsun, Allah tekrarını göstermesin, dedi...

— Yok canım, dedi Abdürrezzak bey, yapılır mı hiç artık, tekelin kahvesi şimdi bol.

Savcı, defteri incelemeğe koyuldu yine... Parmağını bir noktaya koyup:

— Aaaa, diye bağırdı... Olmaz Abdürrezzak bey, işte bu sabıka sizin gibi bir adam için olamaz... Mutlaka yanlış yazılmış...

Abdürrezzak bey:

— Oku hele oku, dedi.

— Vergi kaçakçılığı...

— Haa, dedi Abdürrezzak bey, kaçırdık doğru... Ama sen benim yerimde ol da savcı bey oğlum... Cümle âlem kaçırırken, ben niye kaçırmayayım?.. Amma biz tutmuş biraz fazla kaçırmışız, o yüzden, yakalandık, çok şükür hem para cezamızı verdik, hem de hapis cezamızı yattık çıktık... Başka?

— Başka yok, dedi savcı...

— Eh, dedi Abdürrezzak bey, gördün işte savcı bey oğlum, topu topu dört tanecik ufacık suçum var... Bunların cezasını da çektim çıktım, şimdi alnımın akıyla yaşıyorum... Şimdi senden dileğim, bana bir kâğıt...

— Nasıl bir kâğıt? diye savcı sordu.

— Sabıkası yoktur, diye bir kâğıt...

Savcı:

— Ama Abdürrezzak bey, dedi, burada

dört tane suçunuz var, ben bunları kâğıda yazmak zorundayım...

— Şimdi bak evlâdım, dedi Abdürrezzak bey, bu kâğıt benim için çok önemli... Ver şunu gideyim evlâdım...

Savcı, yutkundu, yere baktı, deftere baktı, Abdürrezzak beye baktı :

— Vallahi veremem Abdürrezzak bey, dedi...

— Yoo, dedi Abdürrezzak bey, hemen Allahın adını anma canım. Belki verirsin... Bak gençsin, şöyle Abdürrezzak emminin kesesinden şehirde üç gün üç gece bir eğlensen ha, ne dersin?

— Sağolun, dedi savcı. Ben bu kâğıdı veremem...

— Verirsin yavrum verirsin... Nice benim tanıdığım arkadaşlarım var ki, aynı suçları işlemişler ama kayıtlarına geçmemiştir evlâdım... Yâni benim suçum bunların kaydıma geçmiş olması mı? Hadi inat etme de veriver şu kâğıdı Abdürrezzak emmine... Yorulduk... Biz bu vatana çok hizmet ettik. Vatan da bir kâğıt parçasını esirgemesin bizden...

Savcı :

— Hayır, dedi... Asla veremem...

Abdürrezzak bey ayağa kalktı. Altın dişleriyle sırıtıyordu :

— Peki evlâdım, peki yavrum sinirlenme, Abdürrezzak emmini kırmasaydın çok iyiydi ya, neyse... Hadi bana eyvallah... Kahve için sağol... dedi ve şapkasını alarak çıktı...

Kapıda mübaşiri gördü :

— Lan Cebbar, dedi, yarın dükkâna gel, seninle görüşeceklerim var...

— Baş üstüne Abdürrezzak ağa, dedi mübaşir...

Abdürrezzak bey, yan yan yürüyerek indi gitti merdivenlerden.

Bir ay sonra savcının memleketindeki sabıka kayıt defterine şu not düşüldü :

«Örgüt üyesi...»

KAYMAKAMIN DONU

Biz o denli konuksever bir ulusuz ki, hani belki dünyada bizim gibi konuksever bir ulus daha yoktur. Hele işin içine, üst- memur ilişkisi, üst-vatandaş ilişkisi girince konukseverliğimiz bir kat daha fazla olur. Örnek mi istiyorsunuz, alın size bizim ilçe. İşte bal gibi örnek.

Genç kaymakamımızın karısı ilçede çok sıkılmıştı. Sıkılır kadıncağız, çünkü büyük kentte doğmuş, büyük kentte büyümüş. Bizim avuç içi denli kasabada eğlenecek ne var ki? Haydi, ufak memur karısı olsan, çekiştirirsin öteki ufak memur karılarını, yok gündü, yok pastaydı, yok çaydı, idare eder gidersin. Bunlarla da mı eğlenemiyorsun, çocuk büyütürsün. Nedense ilçemizdeki küçük memurların çocuk sayıları fazladır. Nüfusçu Abdullah beyin altı tane, meteorolojici İhsan beyin altı tane, sağlıkçı Kadir beyin beş tane. Anneler, bu çocukları büyüteceğim, yedireceğim, onunkini ötekine uydurup giydireceğim derlerken, bir bakarlar ki, kocalarının emekliliği gelmiş. Hele hele partililerin hışmına uğramamışlarsa, bulundukları ilçeden emekli olup gitmişlerdir. Ama kaymakam karısı öyle değildir ki. Kaymakam karısı zorunlu olarak oturaklı olmak zorunda. Az konuşmak, az dedikodu etmek, az gezmek, az görünmek zorunda. Yoksa kaymakamın du-

rumu iki paralık olur astları yanında. İşte bu yüzden haziran ayı girer girmez, bizim genç kaymakam, genç karısını annesinin babasının yanına yolcu etti. Daha doğrusu ettiler. Tüm kadınlar ilçenin otobüsünün başındaydılar.

— Aman çok kalmayın Itır hanım!

— Ay biz sizsiz ne yaparız Itır hanım?

— Itırcığım, mektup yaz ha!

Böyle dediler kadınlar. Hele şu mal müdürünün ilkokul mezunu karısının «Itırcığım» demesi yok mu, öteki kadınların tümünü çileden çıkarttı...

— Ay Itırcığım diyor kokmuş, sanki kaymakam beyin karısı ona yüz veriyormuş gibi. Itır hanımın gözüne girmek için dünyanın dantelini ördü.

— Ay vallahi Itır hanım, ona iki gittiyse, bize on iki geldi. Ben bile Itırcığım demedim ayol. Mal müdürü olmakla kendini birşey sanıyor, devletin parasını kocasının sanıyor.

— Ayol asıl suç kocasında. Adam tutup da bu cahil kadının yanında, hanım, ben istersem bunların maaşlarını bile vermem, derse, kadın da kocasını birşey sanır...

Neyse, Itır hanımın otobüsünün hareket etmesiyle birlikte, fısır fısır yapılan bu dedikoduların hiçbiri bizi ilgilendirmez. Asıl otobüs hareket ettikten sonra... Otobüs yolun kıvrımını döner dönmez, bizim ilköğretim müdürü hemen kaymakamın yanına yaklaştı. Maşallahı vardır bizim ilköğretim müdürümüzün. Her devrin adamıdır mübarek. Öyle ki, hangi parti iktidara gelse, dört ayak üstüne düşer. Yemeği bol, çenesi bol, yıkaması yağlaması bol bir

adamdır. İlköğretim müfettişlerinin çoğu, Naci beyin tavuğunun bol olduğunu bildikleri için, çevrede teftişlerini gündüz yaparlar, gece olunca Naci beyin evine damlarlar. Naci bey, baharın iki yüz dolayında civciv alır, bunları besler, büyütür, böylece şölenleri ucuza çıkarmanın yolunu bulur. Eh, ilk öğretim müfettişlerine çifter çifter tavuk kesen Naci bey, kaymakam beyi için neler hazırlamaz ki? Kaymakamın karısının hangi gün gideceğini özel yöntemleriyle daha birkaç gün öncesinden öğrenir, ondan sonra hazırlığa girişir. Karısı da iyi aşçıbaşıdır hani. Kocasının özel yöntemlerle edindiği bilgilerden kaymakam beyin neleri çok sevdiğini öğrenir ve yemekleri ona göre hazırlar. Otobüs daha hareket etmezden, Naci beyin evinde türlü türlü yemekler hazır, kaymakam beyi bekliyordu.

— Beyefendi, dedi Naci bey, çok çok rica ediyorum beyefendi, dedi.

Karısı atıldı

— Aman kaymakam bey, vallahi dosdoğru bize gitmezsek çok üzülürüm.

Kaymakam bey genç, kaymakam bey deneysiz. Yöre dolu memur, hepsi de aslında Naci beyle karısının dediğini diyorlar ama, hiçbiri de Naci bey gibi hızlı davranıp yemekler çörekler hazırlamamışlar ki... Kaymakam bey ıkınıyor, sıkılıyor, ama sonunda Naci beye başını sallıyor. Naci bey, böyle zamanlarda bir tuhaf olur, kaymakam beyi yemeğe konuk etmek, onu çok onurlandırır. Başını diker öteki memurlara yan gözle bakar, kaymakam beyle evin yolunu tutar. Kaymakam bey Naci beyin

evinin kapısından girdikten sonra, başlar artık bir yandan karısı, bir yandan kendisi :

— Aman buyrun şuraya oturun!

— Aman efendim, vallahi billahi orası rahat değil buraya oturun!

— Gözüm çıksın rahat değilsiniz, bu yana oturun!

— Aman ayağınız sarktı.

— Aman kolunuz yana düştü.

— Yastık...

— Minder...

Ardından yemek faslı... Kaymakam beyin önüne kocaman kızarmış bir tavuk :

— Hatırımız için derisi bile kalmasın. Duyduğumuza göre tavuğun derisini çok severmişsiniz. İsterseniz içerde dört tavuk derisi daha hazırladım, hepsini getireyim.

— Aman salata buyrun... Cacık da beyefendi... İçkiyi şu bardaktan mı alırsınız, yoksa şu bardaktan mı beyefendi?

— Efendim isterseniz yer sofrası kurayım, köylerde yer sofrasını benimsiyormuşsunuz da...

Hele kaymakam bey azıcık duraklasın, soluk almak istesin. Karı koca, ikisi birden öyle bir tarzan «Aaaaaa» sı çekerler ki, kaymakam bey derhal etin üzerine balıklama atlamak zorunda kalır.

— Meyve kaymakam bey!

— Ay önce hoşaf!...

— Yok yok, önce kalburbastı. Kaymakam bey kalburbastıyı çok severmiş. Önce kalburbastıyı verelim, ardından kadayıfı sunarız. Buyrun kaymakam bey buyrun...

— Şey doy...

— Yooo bizim evde doydum yoktur kaymakam bey. Biz konuğumuzun önüne ne koyarsak yemek zorunda, baksanıza biz karı koca nasıl yiyoruz.

İyi ama, kaymakam bey senin gibi doksan beş kilo mu, karın gibi seksen dört kilo mu? Adamcağız elli dokuz kilo...

— Allah aşkına şu kadayıf lokmasını da hatırım için kaymakam bey!

Eh, yendi, içildi, yatma zamanı geldi. Hiç kaymakam bey bu saatten sonra evine bırakılır mı? Hem hangi konuk Naci beyin elinden canını kurtarabilmiş ki gecenin bu geç saatinde :

— Aman kaymakam bey, Itır hanımsız vallahi o eve girilmez, kimbilir o ev size nasıl zından gibi gelir. Ben zaten yatağınızı hazırladım, şu odaya...

— Yaa yaa, dünyada olmaz. Bi kezinde bizim hanım on beş günlüğüne kardeşinin yanına gitmişti de, e vallahi on beş gün şu kapıdan içeri girmek bana işkence gibi gelmişti.

Ne yapsın kaymakam bey, koca bir tavuk yemiş, zorla bir tavuğunda salt derisini çiğnemiş, kadayıf, kalburbastı, taze fasulya, kabak dolma, hoşaf, patlıcan musakka, bir kâse yoğurt, yarım şişe rakı. Adamcağız olmuş pelte. Naci beyin evinde yatmasın da ne yapsın?

Oysa ki neler düşünüyordu kaymakam bey, karısını çok severdi ama, yine de evde hiç çalışamıyordu. İşte karısının bu gidişini fırsat bilerek ilçenin birçok işinin planını evde çalışa-

rak düzenleyecekti. Sonra, okumadığı yeni çıkan bir yığın kitap vardı, onları da okuyacaktı.

Nah okursun kaymakam bey, nah planlar hazırlarsın kaymakam bey. Mal müdürü Recep bey ne güne duruyor? Bir kez kasaba çalkalandı, Naci beyin evinde hem yemiş, hem de yatmış. Yemin olsun, kaymakam beyin sabahleyin Naci beyin evinden çıktığı meteorolojici İhsan beyin karısı tarafından, en küçük çocuğun altını değiştirirken görülmüş. Ne demek yâni, Naci beyin evinde yatan kaymakam, niye mal müdürünün evinde yatmasınmış?.. Kaymakama uygun şöyle desenli çarşaflardan evde yokmuş, o da mı tasa? Bezzaz Etem efendide de yok değil ya? Pekiyi, Naci bey kaç çeşit yemek çıkarmış? Altı üstü üç veya dört çeşit... Tuuu, koskoca kaymakam beyi adam ilköğretim müfettişleriyle karıştırmış olmalı. Ulan hiç koskoca kaymakama kabak dolması verilir mi? Adamın kendisi kabak...

— Hanım göreyim seni...

— Ayol ben bir başıma...

— Sana bizim hademenin karısını, kızını da yollarım...

Eh vurulsun kazanlar, kaymakam beyin karısı Itır hanım, annesinin yanına yazlığa gitmiş...

— Allah belânı versin, adama tutmuş kalburbastı yedirmiş. Ulan bugüne bugün kalburbastı tatlıların en âdisidir. Kaymakam beye sarığıburına yapmalı, tulumba tatlısı yapmalı. Tatar böreği değil, su böreği yapmalı. Bir yerlerden viski bulmalı... Çerez almalı. Şam fıstığının kabuklarını soymalı...

— Buyrun yiyin kaymakam bey!..

— Aman lokmaları iri iri atın kaymakam bey!

— Sağlığınıza kaymakam bey!

— Aaa bakın şu parça eti Itır hanımın hatırı için...

Parça et, nah var belki yarım koyun budu.

— Semizotu salatasından kaymakam bey...

— Vallahi şu küçük parça böreği de yemezseniz artık...

Küçük parça ha, erkek mendili denli, kayık tabağın içerisinde...

— İlkin sarığıburmayı mı yersiniz kaymakam bey, yoksa tulumba tatlısını mı?

— Aman hanım, iki tabağı da yan yana koy, kaymakam bey, bir ondan, bir ötekinden, böylece ikisini birden yemiş olur.

Patlıyor kaymakam bey... Ama ah şu Itır hanımın hatırı.

— Çay kaymakam bey, kahve kaymakam bey... Aman biraz da şu çörekten kaymakam bey...

Kaymakam bey yatacak. Yağma mı var? Desenli çarşaf, desenli yastık kılıfı burcu burcu ketre kokuyor, pamuk kokuyor. Ama yatamaz ki kaymakam bey, mal müdüriinün karısı banyoyu tâ yemeğin başından beri istimde tutuyor. İnek ilköğretim müdürü, böyle şeyi hiç anımsayamaz ki. İnsan yatmazdan önce bir banyo almalı değil mi ya? Hem ilçede banyo yok ki, koskoca kaymakam bey, nasıl kaymakamlık binasının banyosunu yaksın?

— Kaymakam bey, banyo hazır...

— Aman ben şey, rahatsız...

— Yok efendim, hiç olur mu ne demek rahatsız olmak...

Aslında kaymakam bey, o şişkin mideyle banyoya girmekten rahatsız olacağını söyleyecek ama, onu dinleyen kim?

— Şuradan kaymakam bey, buradan kaymakam bey, havlu şurda kaymakam bey, sabun burada kaymakam bey...

Mal müdürüne kalsa, tutar kaymakam beyi kendi eliyle yıkar, sonra «Kaymakam beye öyle bir kese sabun attım ki» diyerekten caka satar ama, hiç kaymakam bey buna izin verir mi, önermesi bile çirkin.

Yıkandı kaymakam bey. Öldü dirildi tok karnına, o sıcak hamamın içinde. Bir ara her yanını öyle bir alev sardı ki, soğuk suyun altında on dakikadan fazla durmak zorunda kaldı. Banyodan cıvık hamur gibi çıktı, cıvık hamur gibi desenli çarşafın üzerine yayıldı. Öldü mü, uyudu mu, yoksa bayılıp ayıldı mı belli değil...

İşte böyle, bizim kaymakam bey bu işkenceye ancak on altı gün dayanabildi. Daha sırada on dört memur vardı. Ondan sonra ilçenin hatırı sayılır aileleri gelecekti. Ki, onlar da kaymakamdan gün almışlardı. Falanca gün falan yerde...

— Yok yahu, ayın yirmi dördünde bizde...

— Yok canım bir yanlışlık olacak...

— Yahu asıl kaymakam beye sormak ayıp olacak.

— Biz en iyisi ayın yirmi beşinde kaymakam bey nerede konuk olacak, onu öğrenelim.

Onu öğrendik mi gerisi kolay, ya sendedir, ya bende...

Belki kaymakam bey bu işkenceye daha çok dayanırdı ama, ne olduysa daha doğrusu ne olmuşsa, meteorolojici İhsan beyin evinde olmuş.

— Buyrun kaymakam bey!

Kaymakam bey buyurmuş.

Yok yok, kaymakam bey o bir lenger tepeleme pilava hiç mi hiç içerlememiş, çünkü aynı slogan, «Itır hanımın hatırı için.» Bir şişe kaçak boğma rakısına da seslenmemiş. Ama, kimsenin yapamadığını meteorolojici İhsan bey yapmağa kalkışınca, zaten kaymakamın kafası bir şişe boğmadan leyla, tamam olmuş işte o gece. İhsan bey, o derme çatma banyosuna kaymakam beyi sokmuş mu, ardından da kendi girmiş mi?

— Ah kaymakam bey, Itır hanım yok, sizin sırtınızı kim sabunlayacak.

Kaymakam bey, artık o bir lenger pilâvın etkisiyle mi, yoksa boğma rakısının etkisiyle mi, sırayı, saygıyı, kaymakamlığı, maymakamlığı, unutmuş, bağırmış İhsan beye :

— Çık ulan dışarı!

İhsan bey kaymakamın böyle kabalaşmasını boğma rakısına verirmiş, çıkmazmış dışarı. Kaymakam beyin yapısı belli. İhsan bey nah var belki doksan kilo, eller yaba gibi, kollar gövde gibi. Bir yakalamış kaymakam beyin boynundan, almış eline sabunu keseyi, neren ister neren istemez...

— Ulan bırak beni hergele!..

Bırakır mı hiç İhsan bey?

— Itır hanım yok, nasıl bir başınıza yıkanırsınız kaymakam bey?

— Ulan seni açığa aldırtırım...

— Itır hanının kulakları çınlasın...

— Ulan işine son veririm...

— Ne yapıyordur kimbilir şimdi Itır hanım?

Kündeye getirmiş ki İhsan bey kaymakamı, kaymakam beyin kıpırdaması olanaksız, sabundan gözünü açması olanaksız, soluk alması olanaksız. Ha öldü, ha ölüyor kaymakam bey. Bu kez de İhsan bey, kaymakam beyin donuyla fanilasını, gömleğini alıp kaçmaz mı banyodan?

— Siz bunları bir başınıza nasıl yıkarsınız kaymakam bey?

— Ulan ver donumu!..

Altı çocuk, altısı da yığılırlar mı banyonun önüne, kaymakam bey içeriden bangır bangır bağırır mı :

— Ver ulan donumu namussuz hergele! diye. İhsan bey bağırır mı :

— Kuruyor bekle hele!..

Ulan madem iki donun yok, tutar niye ıslarsın kaymakam beyin donunu? Adamı bangır bangır bağırtırsın banyonun içinden, altı çocuğu da güldürürsün adamcağızın üstüne... İşte bu olayın sabahında kaymakam bey karısına bir yıldırım teli çekmiş, daha doğrusu çektirmiş yazmanının adıyla, imzasıyla, «Çok acele yetişin, kaymakam bey ağır hasta» diye... Yok gerçekten karısı yetişip gelmeseydi, sağolsun bizim ilçe, kaymakam beyi yedirirken içirirken, yıkarken, sıkarken bir ay içinde öteki dünyaya gönderecekti.

İKİ PAŞANIN GEÇTİĞİ DELİKLİ TAŞ

İlk kez Şerfali duydu haberi :

— Aniii, dedi, yedi yüz elli pin pangnot, yazık de mi bu milletin paasına? Nolmuş ki bizim hökmet binasına? Suyu mu çıkmış ki? Oturup duru gaymıkam bey ne gözel içinde, oturup duru mal müdüü bey ne gözel içinde... Garik bi asortisi mi gaadı?

Dükkânın kepenginin, indirilmesini yanında çalışmakta olan adama söyledikten sonra, ivedi Mustufali'nin dükkânına vardı.

— Musdufali gadeş, duydun mu? dedi...

Musdufali, ağzındaki erik kurusunu yumuşatmağa, ondan sonra yutmağa hazırlanıyordu ki, bu yutma işini biraz sonraya bırakarak :

— Nolmuş ki Şerfali gadeş? dedi.

— Daha nolcek, memleket batcek... Israf ısraf üsdüne, yıkım yıkım üsdüne... Şincik bu gasbanın hökmet binası va mı?

Ötekisi yanıtladı, ağzındaki erik kurusunu çevirirken :

— Va, dedi.

— Gereki mi bi hökmet binası daha?

— Töbe osun gerekmez...

— Amma duyduma göre otuz milyon bangnot gelmiş bankaya ki, yeni hökmet binası yapılsın diyerekden...

Musdufali, ağzındaki kocaman erik kurusunu yutarken gözleri iri iri açılarak :

— E valla bata bu memleket, dedi...

— Bata ki naha bata... Emme, bu memlekette bizim gibi yürekli gişile de va, bu işe garşı çıkcek, bu işi yerinde durdurcek...

— Yooo, dedi Musdufali, yanımıza belediye mencilis azası birini daha alalım, çıkalım gaymıkamın yanına...

— Kimi alalım? diye Şerfali sordu.

— Ademali'yi alalım... O da mencilis azası, o da eşraftan... Hele bi dinnemesin gaymıkam...

Ademali'yi zahire dükkânında bitlenmiş buğdayları sekiz on kişiyle birlikte havalandırırken buldular... Bir kıyıya çektiler, sonra konuyu ona da anlattılar... Ademali :

— Gönah valla bu memleketin parasına, dedi... Varım helbette, heç gelmez olur muyum?

Üç Ali, üç vatan aşkıyla çarpan yürekle kaymakamın yanına vardılar. Kaymakam, bu üç kasaba eşrafını büyük bir içtenlikle karşıladı. En güzel koltuklara buyur etti, çay söyledi, kahve söyledi... Sözü ilk kez Şerfali açtı :

— Gaymıkam bey, dedi, yeni hökmet gonağı mı yapılıyormuş duydumuza göre?

Tüyleri yeni bitmiş, gencecik kaymakam, bu konuda kendisine teşekkür edileceğini sanarak, sırıttı ve :

— Benim de kasabanıza bu katkım olsun, dedi. Gerçi biraz çalıştık ama, sonunda da otuz milyonu kopardık...

Ademali :

— İyi emme gaymıkam be, bu hökmet binasının neyi va dı ki? diye sordu. Bunun dabanlarına yeni tahdıla çakdıdın mı, bi de medivenlerini yeniledin mi odu da bitti, yazık de mi devletin milletin o gada paasına?

Kaymakam şaşmıştı. Kasabaya, şöyle kaloriferli, iki katlı, koskocaman bir hükümet konağı kazandıracaktı, şimdi kasabanın üç eşrafı karşısına geçmişler, «Hayır olmaz, milletin memleketin parasına yazıktır» diyorlardı...

— İyi ama, dedi kaymakam, bu bina yeteri kadar eskimiş, hem sonra dar da geliyor, ayrıca biliyorsunuz, tapu dairesini de okuldaki odasından buraya almak istiyoruz, böyle olunca...

Bu kez, Musdufali konuştu :

— Valla bişe deyi mi gaymıkam be, dudu bu işi, dedi. Gasbanın eşrafı olarakdan bizim buna iznimiz yokdu...

— Ama bu sizin izninizle olmaz ki, dedi kaymakam...

— Öyle ha, dedi Musdufali, kalkıverdi ayağa, öteki Ali'lere : Akideşle yörüyün, bu iş burayı aştı, dedi...

Kaymakam :

— Aman yanlış anladınız, falan, filan, dediyse de, üç Ali, dinlemediler kaymakamı, karargâhı Çay Balığı Kahvesinde kurarak, işi enine, boyuna görüştüler... Olmazdı canım böyle birşey, vatanın milletin parası, böyle şeyler için çarçur edilemezdi, ne demekti, tastamam otuz milyon lira, okul yapılırdı, iki tane, yol yapılırdı birkaç kilometre...

— Vali, dedi Şerfali...

— Angıra, dedi Ademali...

Devrisi günü üç Ali, valinin yanındaydılar... Vali :

— Buyrun, deyince, sözü Şerfali aldı :

— Beyim, dedi, yazıkdı milletin paasına, çaçu etmenin anlamı yok, biz gasbamızın hökmet binasından çok memnünüz, bi yenisine gerek yok...

Vali,

— Bravo, dedi... Böyle sizin gibi soylu eşraf olduktan sonra, asla bu memleketin parası çarçur olmaz... Ama buna ben tek başıma karar veremem, bu işe hayırı ancak Ankara diyebilir... Bu bakımdan bir süre bekleyin, ben yazar sorarım...

Ali'lerin bu denli sabırları yoktu... Birer telefon çektiler kasabaya ve de yazıhaneye :

— Biz Angıra'ya otoposnan gediyoz, beklemeyin! diye...

Ali'ler Ankara'ya vardılar. Kendi politikacılarının konuğu oldular. Öğle yemeğini Meclis lokantasında, akşam yemeğini de dansözlü bir yerde yediler. Politikacılarından, «Geri bırakılacak» sözünü aldıktan sonra, yatar koltuklu otobüse binerek illerinin yolunu tuttular... Kasabaya varışlarında da, kaymakamın kulağına götürecek kişilere :

— Biz burda oldukdan kelli milletin paasını çaçu ettimeyiz, dediler...

Kaymakam gerçi dışından kızdı bu Ali'lere ama, içinden de :

— Bravo, dedi... Nasıl da düşünüyorlar vatanın milletin parasını...

Aradan bir uzun ay geçti... Musdufali, Şer-

fali'nin kahvesini içmeye, yazıhanesine geldi... Kahve ve sigaradan sonra, Musdufali :

— Şerfali gadeş, paa duruyo, dedi... Pangıya sodum, otuz milyon duruyomuş...

— Durcek tâbi, dedi Şerfali... Donduduk o paayı...

— Hıım, dedi Musdufali... Demek durcek ha... Emme şey, olu mu heç, bu paa bizim gasba için gelmemiş miydi, gasbada bişi yapılsın diye gememiş miydi?

— Helbette...

— Ölse niçin durcek?

— Yaaa?

İkisi de sustular... Biraz sonra Şerfali :

— Kak hele, bi yon Ademali'nin yanına gada gidelim, o bizden iyi bili bu işleri dedi...

Kalktılar... Ademali'nin yazıhanesine vardılar, ikisi bir ağızdan :

— Goley gele, baza ola, dediler...

— Hoşgediniz, dedi Ademali...

Hoşbeşten sonra söz, otuz milyon liraya geldi. Şerfali :

— Pangada duuyomuş, dedi...

— Haberim va, dedi Ademali...

— Yazık, dedi Musdufali... Canım paa duu mu heç, gemiş ki bu paa, bu memlekete faydalı bişi yapılsın...

— Yaa yaa, dedi Ademali... Yapılsın ki memlekete paa gazandısın... Akideşle, bu memleket gakınısa tulisdikden gakını...

— Tulisdik mi? dedi Musdufali...

— Tulisdik ya...

— Bizim tulisdik olan bişimiz yok ki...

— Delikdaş ne güne duuyo?

— Yaaa Delikdaş, unuduvemişim... Hani deliğinden bilmem hangi paşa geçmiş...

— Yaa yaa, hem iki paşa biden geçmiş...

— İşde o gada, diye Şerfali söze karıştı... İki paşanın biden geçdiği tulisdik daşımız vakene, niçin bu gasbaya şöle gözelcene bi iki otel yapımasın?

— Üç üç, dedi Musdufali... Üç otel yakışıı... Bii Musdufali oteli, ötekisi Şerfali oteli, ötekisi de Ademali oteli...

— Ne diyonuz, dedi Şerfali, göründü mü bize bi Angıra yolu daha?

Öteki iki Ali :

— Göründü göründü, dediler...

Ali'ler, üç gün sonra Ankara'dan dönerlerken sevinç içindeydiler. Hem vatan millet için seviniyorlardı, hem de turizm kredisini koparddıkları için...

Kasabaya varınca, otuz milyon lirayı, onar milyon lira olarak paylaştılar. Ve hemen bir hafta sonra da turistik otelin inşaatına giriştiler... Şöyle iki katlı, on beşer odalı küçücük otellerin inşaatı ilerledikçe, kasabalı şaşkın şaşkın bu inşaatlara bakıyor, on beşerden kırk beş oda, her odaya iki yatak, nerde gecede doksan turist bulur bizim kasaba, yılda uğramaz bir tane, diyorlardı...

Ama Ali'ler, azimle, inatla çalışıyorlar, otellerinin duvarlarını yükseltiyorlardı... Hattâ bu arada Ali'lerden biri, bir ara Ankara'ya otobüsle uçarak, on iki milyon liralık kredi daha koparmıştı...

Sekiz ay sonra, yataksız, eşyasız üç küçük otel hazırdı... Bir zaman öylece kaldı üç Ali

Oteli... Fakat birgün kasabaya Ali'lerin politikacısı uğrayınca, işin rengi değişiverdi... Kuzular salınmıştı tandıra, ayranlar hazırlanmıştı kır sofrasında, buz gibi soğutulmuştu rakılar kuyularda... Yenildi, içildi, bol bol vatan millet sözü edildi... Sonunda çekti gitti politikacı... Onun gittiğinden tam bir hafta sonra, bir cip durdu hükümet konağının önünde, içinden lâcivert giysili iki adam çıktı. Eski hükümet konağının yanını yöresini dolaştılar, merdivenlerinden çıkıp indiler, ölçtüler, biçtiler ve çekip gittiler... Bir hafta sonra da raporlarını hem Ankara'daki makama, hem de kasabaya postaladılar...

«Bu hükümet konağında oturulamaz, tehlikelidir» diye...

Bir ay sonra da üç Ali'yle anlaşma masasına oturuldu, ilgililerle... Oteller, hükümet konağı olaraktan, yıllığı bir milyon liradan, Devlet Baba'ya on yıllığına kiralandı... Ve kira paraları da Ali'lere yine Devlet Baba tarafından peşin peşin ödendi... Parayı bankadan çeken Ali'ler, kolkola girerek :

— Vatanın evlâtları, dediler, Allah gorusun bu çöküp mökse, bunca memur, bunca vatandaşa yazık olcek, sevabımıza duruvesinle gari bizim binalardaaa...

Tapu, nüfus Ademali'de, sağlık, tarım Musdufali'de; kaymakam, orman Şerfali'de...

— Ülen be ülen, üç Ali hökmetiz ülen be burda, dedi Ademali öteki Ali'lerin ellerini sıkı sıkı tutarak.

AK HOROZ

Kocaman işliğinin yan tarafı şişkindi. Kahveye girince, şöyle iki tarafa baktı, sonra terini elinin ucuyla silerek masama yaklaştı.

— Poooooof, dedi, amma da ısıcak haa...

Başımı salladım. Oturdu, bir daha pofladı. Sağ eliyle boyuna işliğinin şişkin yerini tutuyordu. Sonra, öteki eliyle işliğin ucunu kaldırdı, ve kocaman bir ak horozu masanın üzerine koydu. Ak horoz, sahibinden daha çok şikâyetçiydi sıcaktan. Sımsıcak dilini, bir yılan dili gibi ağzının içine çekip salıyordu...

— Ulan amma şanssızmışın ha, dedi.

Bana diyor sandım :

— Yoo, dedim, kim söyledi sana şanssız olduğumu?

Güldü :

— Horuza diyom, horuza dedi. Şansız horuzmuş... Kövden yüklendik geldik bey. Bizim gibi kövlü gısmı gasabaya horuzsuz enemez, hele ki devlet dayresinde bi işi varsa... Vallaha beyim bazan beş dene horuzla gelirim, bin maşallah hepiciğini de yerli yerine yerleşdirrim... Amma nedense bugünlerde bi hal olmuş memur takımına...

Gelen garsona bir gazoz söyledi. Horozu sulayabileceği bir yer sordu, garson kafasını

kıvırdı gitti. Tekrar horozun kırmızı ibiğini okşadıktan sonra,

— Şansızmışın, dedi tekrar... Beyim ilkin getdim gaymakam beyin yanına. Bilirim bu işleri, cebimde on dene yımırta vardı, onu gaymakamın odacısının eline tutuşdurdukdan sona,

— Gaymakamı görecem, dedim.

Yımırtaların sanki parasını peşin peşin saymış gibi, taze olup olmadığını sallayarak gonturol ettikden sona :

— Hee, gir, dedi bana.

Goltumun altında bu ak horoz, girdim gaymakam beyin odasına, çaktım bi selam, uzattım ak horuzu :

— Buyrun beyim, bunu sizin için getirdim, dedim.

Bi bana bakdı, bi na bu horuza baktı, sona uzatdığım dilekçeye bakdı. Okudu dilekçeyi, bi türlü zile basıp çağırmaz odacıyı, çağıra ki odacıyı, alıp götüre horuzu eve, hanım ablam vere odacının avradına, bi gözel yola, bi gözel temizliye, ağşama gaymakam beyim afiyetnen yiye... Okur dilekçeyi, bakar ak horuzun suratına, bi daha bakar dilekçeye, bi daha bakar ak horuzun suratına... Ben içimden :

«Ula aman yoğusam beyenmedi mi gaymakam beyim?» derim.

Ben de bakarın horuza... İbik desen yerinde, tüy desen yerinde, göz desen yerinde. Üsdelik gışdan belli getirdiğim horuzların tekmil en eyisi ki, na gursağı ağzına gadar yem dolu, daş gibi... Gaymakam bey bi daha bakar dilekçeye, bi daha bakar horuza, bi daha ba-

kar havaya... Titredi vallaha beyim bacaklarım, bunlar böyük adam, bunlar bilirler, acep ben anlamadım amma, bu horuz hasda mı? Yoo ibik eyi, baş çaydanlık emziği gibi havada... Eee, niden basmaz zile gaymakam beyim... Uzatdı dilekçeyi... Ben de usulcene ak horuzu bırakdım yere.

— Yoo, dedi, al horuzu, götür...

— Aman beyim ben bunu sana getirdim...

— Yoo yoo götür gendin yi...

— Aman beyim biz yiyemek, biz bunları sağolun sizler için besliyoruk.

— Olmaz olmaz götür...

Allahdan o sıra horuz oturduğu yerden gerdanını gıra gıra bir üüürüüü dimesin mi?

— Bakın beyim, dedim, vallaha hasda masda deel, işde gördünüz gözünüznen, heç hasda horuz üürüüü der mi?

Olmadı, almadı, götür de götür, dedi...

— Pekiyi beyim bu dilekçe? dedim.

— Götür gereğini yapsınlar, dedi.

İçimde bi sıkıntı, heç horuz vermeden «geregi» olur mu beyim? Bu işi ya yarım yapacaklar, ya da beni başlarından savacaklar... Geçdim tahrirat kâtibinin yanına... Şükür bey derler beyim, Allah ıraza ossun eyi adamdır. Haçan ki gaymakam beyime bi horuz götürsem, onun odasının önünden geçiyor olsam, beni çığırır, bakhaaa, der, gene unutdun bizim horuzu... Ben de bi macup olur, bi sıkılırım ki, hemen hafdasına onun yanına da bi horuznan varır halını hatırını sorarım... Eh, dedim o zaman bu ak horuza :

— Gısmet Şükür efendiyeymiş...

Girdim şükür beyin odasına... Ona da bi temenna, ardından uzattım, hem bunu, hem de dilekçeyi... Vallaha beyim gene bi yannışlık oldu, Şükür bey herdaim ilkin horuza elini atardı amma, bu sefer kâğıdı yakaladı. Ben :

— Beyim ilkin bunu dutun hele, dedim. O :

— Yoo dilekçeyi uzat, dilekçeyi, dedi.

— Beyim nasıl olsa onu dutarsınız, siz ilkin bunu dutun.

— Yoo yoo ver dilekçeyi...

Galdı horuz gene benim gucağımda... Horuz bakar, ben bakarım Şükür efendinin suratına, Şükür efendi de kâğıda bakar... Okur ha okur...

— Beyim çığırı mı hademeyi, götürsün bu horuzu eve?

Cuvap verir :

— Dur hele!..

Sona kâğıdı okudu bitirdi, bi benim yüzüme, bi horuza bakmıya başladı. Horuz goltuğumun altında boynunu çıkarıp soktukça, Şükür efendi de boynunu çıkarıp sokuyor, amma ağzından bi kelâm çıkmıyor...

— Şükür bey çığırım mı hademeyi alsın getsin horuzu eve?..

— Yooo, dedi...

Eh artık eyice içime bi sıkıntı çöktü ki, ne sıkıntı. Bu horuz galiba hasda... Hasda amma, heç de öyle bi belirtisi felan yok ki. Hem nasıl olur, daha biraz önce ötmedi mi?

— Beyim bu horuzu sizin içün...

Daha lâfımı ağzımda koyuyor :

— Yoo yoo olmaz, götürün onu siz yiyin.

— Amınan beyim biz yiyemek, biz bunları siz büyüklerimiz içün yetiştiriyoruk...

Mümkünü yok almadı horuzu, sonra dilekçeyi bana uzatarak,

— Götür tapucuya gerekini yapsın, dedi.

Hey Allahım deli olacam vallaha... Kövden burya dünyanın yolunu depdik, görüyon mu şunu, bir de işimiz olmazsa, yandık artık... Gısdırdım gene ak horuzu goltumun altına, vardım tapucunun odasına. Dediler :

— Tapucu sağlıkçının yanında, habar verek.

— Amman gardaşım zahmat etmeyin, ben gederim.

— Yoo kütükler burda, dediler.

Bekledim bi saat gadar. Beyim bu arada sana yemin belkim horuz öttü tam yirmi kere... Öyle ötüyo ki, meret yıkacak sanki hökümat gonağını... Durdan susdan bilmez ki, hayvanoğlu hayvan bu. Her ötüşünde boynunu dutuyom, amma yine de boynunu elimden gurtarıp basıyor üürüüüyü... Ordaki kâtibin biri de hayvanın her ötüşünde başını gıvırıp gıvırıp bana gızıyo.

— Ulan susdur şunu be, diyor.

Ben gene yapışıyom horuzun boynuna. Ama aradan beş dakka geçmiyor, gene bi üürüüü ki, sankim gonağın paydos zili... İçimden de horuz öttükçe seviniyom, seviniyom çünküme hasda horuz ötmez, başını önüne eyer, borçlu aile reyisleri gibi düşünür ha düşünür...

Bi saat sona tapucu içeriye girince, hemen selamını çakdım, bi tarafdan kâğıdı, bi taraf-

dan da horuzu uzattım... Allah Allah, bişiler var vallaha bunlarda bugün. Horuzu dutacağına, kâğıdı dutdu. Oysa ki bilirim ben tapucu Memet efendiyi, ne zaman ki ona ben horuz götürmüşüm, hemen şöyle tüylerine bi üfürük çekmiş :

— Haaa, gençmiş de haaa, demiş.

Amma bu sefer yapışmış kâğıda. Ha bire okur. Bizde horuznan ha bire bakarız Memet beyin yüzüne. Ulan dedim gendi gendime, yoğusam bu horuzun suratında mı bişi var, Memet beyin gösdermez tarafından çevirdim bakdım, naa işde böyle, horuz nerdeyse gülümseyecek insanın suratına...

— Beyim, dedim, size getirdim...

— Yooo, dedi gafasını kâğıtdan galdırmadan.

— Amman beyim, horuz eti deel, sanki celfin (piliç) eti, dedim.

Gene gaşını oynattı Memet bey :

— Yoo yoo, dursun, dedi.

— Amman Memet bey ne hal olur ki, ben ta kövden bunu sizin içun getirdim.

— Yoo, dedi, gafasını gıvırdı, götür geri...

Kâğıdı uzatdı memuruna :

— Yap bunun işini, dedi... Yürümeğe başladı. Duttum golundan :

— Beyim vallaha bu senenin horuzu.

— Biliyom biliyom, dedi...

Çıktı getdi...

Sanki onun çıkmasını bekliyormuş, horuz gene bi üüürüüü çekmesin mi? Memurun suratına bakdım, heç gızgın deel.

— Vallaha gusura galmayın beyim, bilmiyor resmi dayrede olduğunu, dedim.

Memur, mekineye kâğıtlar geçirdi, başladı yazmıya, bir tarafdan da, bi bana bakar, bi horuza. Bi bana bakar, bi horuza... İçimden :

— Acep bu memur beye desem, beyim buyur senin olsun, afiyetnen ye desem, acep yâni acep? Horuzu vermeden gedersem işimiz sakat... Tuttum, gendi gendime bi garar, horuzu godum masanın üsdüne :

— Beyim buyrun. sizin olsun bu... dedim.

— Yooo, olmaz, dedi.

— Beyim, dedim, vallaha aklımdan geçmedi deel, bunu Memet bey alsaydı, size de hafdaya getirecekdim, aklınıza bişey gelmesin yâni, buyrun afiyetnen yiyin...

Gafasını salladı :

— Olmaz, dedi...

İçimden dedim gene :

— Yok vallaha billaha bu horuzda bişiler var. Var ki ne gaymakam beyim, ne tahriratçı beyim, ne tapucu beyim, ne de kâtip beyim beğenmediler...

Neyse beyim, sağolsunlar bizim işi yapdılar. Yapdılar amma, ben bu horuzu goynuma gatıp da gerisin geriye köve götüremem, kövde gendime güldüremem. Oradan çıkdım, girdim nufusçunun yanına. Sağolsun Helmi bey eyi adamdır, bi nufus kâğıdıynan benim beş doğumu idare etmişdi. Dördü de ölünce, biz kâfa kâğıdını beşinciye gadar gullandık. Getdim onun yanına,

— Beyim buyrun, bu horuzu size getirdim, dedim.

Bakdı bakdı :

— Yooo, dedi, olmaz...

— Beyim niye?

— Yoo olmaz...

Çıktım ordan vardım sağlıkçının yanına, o da aynı şeyi söylemesin mi :

— Yoo olmaz!..

Vardım paytara,

— Beyim buyrun size bi horuz...

— Yoo olmaz.

— Niden hasda mı beyim?

— Yoo deel, amma olmaz...

Gonakda gezmedik gapı bırakmadım beyim heçbiri de almadılar horuzu...

O sırada garsonun getirdiği gazozu bir solukta içti. Bardaktaki suyun yarısını da kafasına diktikten sonra, diğer yarısını ak horozun başından aşağıya döktü. Sonra, cebinden çıkardığı bozuklukları masanın üzerine bırakıp, horozu koynuna soktu ve gitti...

Ne bilsindi ak horozlu Cumali o sıra kasabayı üç denetmenin denetlemeğe geldiğini...

Aracı Teyfik, Dutlular köyüne de uğradı. Ulu çınarın altındaki kahvede çayını yudumladıktan sonra,

— Eee bakalım ağalar, var mı elma, alalım, dedi.

Köylülerin tümü Öksüz Memet'in yüzüne baktılar. Köyde en çok elma ağacı onundu. Tam on altı ağaç elması vardı. Bir de bakardı ki Öksöz Memet elma ağaçlarına, ha altı tane yavrusu, ha altı tane elma ağacı, aralarında hiçbir fark yoktu. Hattâ bazı zamanlar evlâtlarından da üstün tutardı elma ağaçlarını. Öyle ya, bebelerin kendine ne kârı vardı ki, hele hele köy yerinde. Çocuk dediğin bir kucak odun, Allah birini öldürürse, birini verirdi, hem de rızkıyla birlikte. Ama elma ağaçları öyle değildi. Bir tanesi kurusa, veya bir tanesi o yıl az ürün verse, Öksüz Memet tümden öksüz olurdu. Varı yoğu bu on altı elma ağacıydı. Bu elmalarla alırdı çocuklarına ekmeği, bu elmalarla alırdı bebelerine işliği, bu elmalarla alırdı gazını, tuzunu, bezini...

— Eee, dedi tekrar aracı Teyfik, de hele kaçtan vereceksin elmayı?

Öksüz Memet boynunu büktü :

— Ne deyim ki ağa? dedi.

— De canım birşey...

— Diyemem ki ağa...

Köylüler, Öksüz Memet'e ters ters baktılar, alıcı ayağına dek gelmişti de, nazlanıyordu... Oysa ki nazlanmıyordu Öksüz Memet, bilemiyordu piyasayı. Ne radyo söz ederdi elmadan, ne de gazeteler. Öksüz Memet'se ancak hastalıktan hastalığa görürdü kasabayı şehiri...

— Yok yok, dedi, heç bişe diyemiyecem. Sen de...

Aracı Teyfik :

— Nasıl beş lira iyi mi? dedi.

Öksüz Memet :

— Yoo, dedi, vallaha çok az...

Aracı Teyfik, pis pis sırıttı :

— Amma ben daha elmayı görmeden veriyorum bu fiyatı...

— Elmaların çok gözel ağa...

— Haydi beşbuçuk olsun...

— Yok, dedi Öksüz Memet...

Aracı Teyfik ayağa kalktı :

— Eee madem öyle, haydi bana alasmadık, deyince, köylüler,

— Ulan Öksüz, dediler, ne dangalaksın lan sen, ver getsin...

Öksüz Memet :

— Yedi olursa, dedi, yedi olursa...

Aracı Teyfik, elini uzattı, tuttu Öksüz'ün elini :

— Altı olsun!..

Daha Öksüz konuşmadan, kahvedeki köylüler :

— Tamam, tamam, dediler...

Öksüz biraz durdu, sonra,

— Vallaha ben çok emek verdim onlara, dibini eşdim, dallarını budadım, yeşiline gelin gibi, gırmızısına yavuklu gibi bakdım, gel yedi olsun... dedi

— Yoo, dedi yine aracı Teyfik, oldu bu iş, daha fazla isteme...

Aracı Teyfik'le, Öksüz Memet elma ağaçlarının olduğu yere geldiler... Elmalar kocaman kocamandı. Herbiri, sanki ağacında parlatılmış gibi, parıl pırıl yanıyordu...

— Bak hele bak şu elmalara, dedi.

Aracı Teyfik :

— Canım biz de para veriyoruz, pul vermiyoruz ya... diye güldü.

Hemen o günü öğleden sonra elmalar toplandı, tartıldı ve parası Öksüz Memet'in avcuna sayıldı. Sonra, bir arabaya yüklendi elmalar Aracı Teyfik, arabaya binerken,

— Bakalım, dedi, üç kuruş mu kazanacağız kilosunda, beş kuruş mu?

— Çok kazanırsın, dedi Öksüz Memet ve aracıyı uğurladı...

Aracı Teyfik, elmaları ilk kez kasabaya getirdi. Orada bir Halil ağa vardı, meyva işleriyle uğraşırdı. Onun yanına uğradı :

— Ağa, dedi, iyi elma var.

— Kaça ki bunun kilosu?

— On beş ağa!

— Yoo, on ikiye verirsen alırım.

— Aman ağa, ben dokuz lira saydım kilosuna...

— Yoo, on iki olursa alırım...

— Peki öyle olsun, ne yapalım...

Aracı Teyfik elmaları Halil ağa'ya on iki liradan devretti... Teyfik oradan ayrıldıktan sonra, Halil ağa, telefonun manyetosunu çevirdi :

— Gızım bana şeherden 1717 numroyu bulun mu?

Biraz sonra Halil ağanın manyetolu telefonu çaldı.

— Alo, dedi Halil ağa, sen misin Bekir bey, elma var, çok gözel çok... yirmiden olur... Ne diyon, vallaha olmaz... Yoo yoo, hatırın için on dokuzdan bırakayım... Tamam tamam, ben gönderrim...

Öksüz Memet'in elmaları bu kez kağnı arabasından bir kamyonete bindi ve şehrin yolunu tuttu... Kamyonet, mağazanın önünde durunca, Bekir bey şöyle bir elmalara baktı :

— Heye ha, gerçekten gözelmiş elmalar, dedi.

Sonra, yazıhanesine geçti ve telefonun bir üç yedi altı numaralarını çevirdi :

— Sen misin Gadir bey?.. Çok gözel elmalar var... Heç özürsüz, bi dene delik bul, gel vallaha gafamı del... İri iri, beşi bi kilo çeker... yirmi beşten bırakayım... Çok mu dedin, ne çoğu canım, ben yirmi üçten aldım... Bak sana son fiyat yirmi dörtten bırakırım... Olur olur, gönderrim... Tamam tamam, beğenmezsen gamyoneti geri gönder benim dükkâna...

Kamyonetten inmeyen elmalar, bu kez belediye haline geldi ve Kadir beyin dükkânının önünde durdu... Kadir bey, şöyle elmanın birisini aldı eline.

— Gerçekden eyiymiş, dedi.

Üç dükkânı ötedeki Necip beyin yanına vardı :

— Necip bey, kiloda üç lira kâr verirsen sana devrediyim, tam Isdanbıllık elma...

— Gaça aldın ki?

— Yirmi dörtten!

— Yâni yirmi yedi isdiyon?

— Eee...

— Bakalım hele bir elmalara...

— İşde gamyonetin içinde...

Necip bey elmalardan birini seçti, şöyle bir dişledi :

— Tek söz yirmi altı veririm.

— Oldu, dedi Kadir bey...

Kamyonet elmaları Necip beyin dükkânına indirdi... Elmalar dükkânın içine girer girmez, haftalığı iki yüzer lira olan dört çocuk, elmaları ellerindeki bezlerle parlatmağa başladılar... Bu arada Necip bey İstanbul'a bir telefon açarak çatır çatır pazarlık etti ve elmanın kilosunu otuz iki liradan sattı. Hemen bir gün sonra elmalar, birtakım başka meyvalarla birlikte yola çıktı... Devrisi günü sabahleyin de İstanbul'a vardı... Hale girmeden, şöyle bir metrekarecik büyüklüğündeki iki telefonlu bir dükkânın kapısında durdu. Dükkândan şişman birisi çıktı, şoförle birşeyler konuştular. Şişman adam, tekrar içeriye girerek, telefonun kadranını çevirdi. Konuştu konuştu, sonunda :

— Elma da var, dedi... Ötekiler olur ama, elmayı otuz sekizden bir kuruş aşağıya veremem... Vallahi sen bilirsin. dedi.

Telefonu kapattı, başka bir numarayı çevirdi... Aynı şeyi ona da söyledikten sonra :

— Ötekiler olur ama, elmayı kırktan aşağıya vermem, dedi...

Karşılıklı kapattılar telefonu, anlaşmışlardı. Şişman tombalak adam, kamyon şoförüne gideceği yeri söyledi... Ve böylece Öksüz Memet'in elmaları İstanbul haline geldi... Halde de hiç durmadı dense yeridir. O gece elmalar bir daha tek tek elden geçirildi, sonra herbirine süslü püslü kâğıtlar sarıldı, sandıklara yerleştiririldi, dört dükkân ötedeki Rıza beye kilosu kırk beş liradan devredildi... Ancak devrisi günü Öksüz Memet'in elmaları İstanbul manav vitrinlerini süslemeğe başladı... Rıza bey, çok kazanmamıştı, o da beş liracık koymuştu üstüne ve elli liradan manavlara satmıştı...

Artık vitrine giren Öksüz Memet'in elmaları devletin kontrolü altındaydı. Onun için üzerine etiket konulması, alış fiyatının, satış fiyatının yazılması zorunlu idi... Manav, kalemi eline aldıktan sonra, şöyle bir düşündü, bu arada bir kez de burnunu kaşıdı, ve satış fiyatının olduğu yere doksan Türk lirası yazdı...

Elmalar satıladursun, o haftanın sonunda Öksüz Memet'in karısı hastalandı. Sancıdan inim inim inliyordu Kara Hatçe... Gerçi Öksüz Memet, elmayı o hafta içinde satmamış olsaydı, mümkünü yok, karısını değil İstanbul'a, kasabaya bile götüremezdi ya, çok şükür veren Allah cebine üç beş kuruş para koymuştu. Hani ya Kara Hatçe'nin de az emeği geçmemişti elmalara... Doktorun iyi yanına çattı, karısını yatırdılar hastaneye... Amma karısı birşey istedi ondan :

— Lan Öksüz, dedi, de bul gel bizim almalardan, ölürsem bâri gözüm açık getmesin...

Öksüz Memet, çıktı yola, birinci manav, ikinci manav, üçüncü manav :

— Amanın, dedi birdenbire, lan bunlar bizim elmalar vallaha be...

Nasıl ki koyunlar koyuna benzer, ama çoban anları tek tek tanırsa, Memet'de öylece, tanıyıverdi elmacıklarını... Okuma yazma bilmezdi, okumadı üstündeki etiketi :

— Çek hele şurdan bi okka, dedi.

Manav, Öksüz Memet'in üstüne başına baktı

— Kilosu doksan lira ha, dedi.

— Ne, dedi Memet...

— doksan lira...

— Essah mı diyon?

— Yoo yalan...

Memet dondu kaldı oracıkta... Amma bir tane, hiç olmazsa bir tane almalıydı Kara Hatçe'sine...

— Bi denesi gaça olur ki? dedi.

Manav tarttı bir tanesini :

— Yirmi lira dedi...

— Abooov, dedi Öksüz Memet, aboov ki ne abooov...

Çıkardı yirmi lirayı verdi, elmayı koynuna soktu... Yürüdü...

— Lan bu ne hal? dedi içinden...

Biraz daha yürüdü...

— Dükkân kirasi veriyor ki adam, dedi...

Biraz daha yürüdü :

— Dükkân da ışık yakıyor ki adam, dedi.

Biraz daha yürüdü :

— Bunun avradı bizimkine benzemez ki, bununki taksilerde gezer, o bahalı fisdanlardan geyer... İyi de bizim emek hani, hı? Bizim terimiz nerde?

Yaşlılıktan mıdır, yoksa emeklilikten midir, neden bilinmez, Hüsnü beyin uykusu iyice hafiflemişti. Bazı geceler, banyonun akan musluğunun gürültüsü bile uyandırıyordu onu. Kalkıyor, terliklerini ayağına geçiriyor, üzerine hırkasını aldıktan sonra musluğu iyice sıkıyor, ondan sonra tekrar gelip uzanıyordu yatağına. Ama bu kez de, okaliptüs ağacının rüzgârda çıkardığı hışırtı uyutmuyordu onu. Çok zaman aklından, bu okaliptüs ağacını kökünden kesmek geçmişti amma, ne bu okaliptüs ağacını konu komşunun evine hiçbir zarar vermeden kesebilecek bir babayiğit bulabilmişti, ne de kendisi bu işe girişmek için cesaret bulabilmişti...

İşte o gece de kedilerin sesine uyandı. Kediler, önce hırlıyorlar, ardından birtakım acayip tiz sesler çıkarıyorlar, sonra hepsi bir ağızdan sanki bir tarafları ağrıyorınuş gibi acı acı sesler çıkararak bağırıyorlardı. Hüsnü bey, sağına döndü olmadı, soluna döndü olmadı, başını yorganın içine gömdü, olmadı. Ne yapsa, sanki kedilerin sesi, kulağının dibindeki bir teyipten geliyormuş gibi rahatsız ediyordu kendini.

— Lahavle! diyerek kalktı yatağından.

Karısı Melek hanım, gerçekten bir melek

saflığıyla mışıl mışıl uyuyordu. Karısının bu denli sesler arasında mışıl mışıl uyumasına kızdı içinden, hattâ açılmış yanını bile yorganla kapatmayarak dışarıya çıktı. Salon kapısını açtı, oradan eline bir terlik aldı. Kedilerin sesi damdan geliyordu... Bir an, elindeki terliği dama atmayı düşündü, sonra vazgeçti fikrinden, küçük küçük taşlar topladı bahçeden, bunları bir bir dama fırlattı. Ama kediler bana mısın demiyorlar, sanki atılan taşlar bağırtılarını daha çok artırmaları içinmiş gibi, her taştan sonra acı acı bağırıyorlardı.

— Piiist pissst! diye bağırdı Hüsnü bey.

Kediler, bu (piiis pisst) e karşılık, daha ayrı bir tempoda, daha değişik seslerden koroyla yanıt verdiler.

— Ulan pist diyorum size, piiiist... Kedi değil canavar bunlar be canavar. Piiis piiist, sabahlara kıran mı girdi ulan, inin oradan sabahleyin bağırın a namussuzlar... Şunlara bak şunlara, sanki ziftle yapışmışlar, ziftle...

Bir türlü kediler damın tepesinden gitmiyorlar, bağırdıkça daha çok iştaha geliyorlar, kalınlı inceli, koro halinde ötüyorlardı.

— Anlaşıldı, dedi Hüsnü bey, taşla olmayacak bu iş.

Gözleri merdiveni aradı. Emektar merdiven, bahçenin bir köşesinde yere yatırılmış duruyordu. Ihlayarak merdiveni yerinden aldı, ayın ışığında kiremitleri kırmadan, damın bir kenarına dayadı. Elinde irili ufaklı taşlar, çıkmağa başladı... Bir yandan da söyleniyordu :

— İşte şimdi canınıza okudum pis kediler!..

Son basamağa varınca, merdivende bir sallanma oldu, Hüsnü bey, birden can korkusuyla elini kiremitlere attı, ayağının altından merdiven kaydı gitti... Kediler hâlâ durmadan bağırıyorlar, iki kedi, burun buruna vermiş, bacanın dibinde dik kuyruklarıyla aya karşı türkü söylüyorlardı. Hüsnü bey, zorla bacağının tekini dama attı, sonra öteki bacağını çekti. O hırsla yürüdü kedilerin üstüne. Kediler, damın üzerinde hiç beklenmedik bu konuk karşısında birdenbire şaşırarak komşunun bitişik damına atladılar... Oradan, sessiz bir sekilde Hüsnü beyi izlemeğe koyuldular... Söylendi Hüsnü bey:

— Namussuzlar, dedi, şimdi de bağırsanıza...

Elindeki son taşları da fırlattıktan sonra merdiveni dayadığı yere geldi. Merdiven duvarın yanında, sanki yıllardır hiç ellenmemiş gibi yan yatmış duruyordu...

— Hay Allah, dedi Hüsnü bey, pekiyi şimdi nasıl ineceğiz aşağıya?

Konu komşuyu telâşlandırmamak için, alçak sesle, üç kez üstüste:

— Melek hanım, Melek hanım, Meleek! diye bağırdı.

Ama, tâ damdan içeriye, hem de mışıl mışıl uyumakta olan karısına sesini duyurmasının olanağı yoktu...

— Hay Allah, dedi yine. Ulan kediler, ulan kediler, inşallah birşey demem, siz de benim gibi böyle gecenin üçünde damlarda kalasınız da inecek yol bulamayasınız...

O sırada komşu Mehmet bey tıkırtılara uyanmıştı. Şöyle salonlarının camlı penceresin-

den bakınca, Hüsnü beylerin damında birini gördü. Koştu gitti karısını uyandırdı :

— Neriman Neriman kalk bak yahu, Hüsnü beylerin damında biri var? dedi.

Kadın uyku sersemi, telâşla uyandı :

— Nerde ne var? dedi.

— Hüsnü beylerin damında biri var...

— Ne diyorsun?

— Gel hele gel!..

Karı koca, tekrar salon penceresinin yanına geldiler. Bu arada Hüsnü bey, eliyle koluyla bir takım işaretler yaparak, komşunun damına kaçmış olan kedilere kızıyordu...

Neriman hanım :

— Yahu bu Hüsnü bey, dedi.

— Ne diyorsun? dedi Mehmet bey, olamaz canım.

— Vallahi o...

— Pekiyi bu adam, gecenin saat üçünde...

— Karısı ne zamandır söylüyordu, bizim Hüsnü beye birşeyler oldu, geceleri uyuyamıyor zavallı diye... Sakın şey falan olmasın?

— Ne?

— Canım aklını kaçırıp falan... Çoğu deliler aklını kaçırınca hemen dama çıkarlarmış da...

— Yahu şayet öyleyse yazık be adama, bu yaştan sonra...

— Baksana canım, baksana hareketlerine, kendi kendine söyleniyor, birtakım işaretler yapıyor...

— Pekiyi ne yapalım hanım?

— Ne mi yapalım, vallahi bilmem ki... Baksana hem, damlarına dayalı merdiven de

yok, demek çıkmış yukarıya, merdiveni de itmiş aşağıya. Hiç akıllı bir insanın yapacağı iş mi bu? Hele gecenin üçünde... En iyisi Fahri beylere haber verelim. Sen usulca çık buradan, sakın gözükme Hüsnü beyin gözüne, Allah korusun kendini bile atar aşağıya...

Mehmet bey, kapıyı yavaşça açıp süzülüverdi sokağa. Fahri beylerin ziline dokundu. Fahri bey, gecenin bu saatinde kapısının çalınmasından korkulu, merakla geldi kapıya. Kapıda Mehmet beyi görünce :

— Buyur komşu? dedi.

— Sorma Fahri bey, bizim Hüsnü bey zavallı oynatmış... Çıkmış damın tepesine, oynayıp duruyor...

Fahri beyin gözleri iri iri açıldı :

— Ne diyorsun? dedi...

— Biz birşey yapalım dedik amma, önce hanımla sizi uyandırmayı daha doğru bulduk, neden derseniz akıl akıldan üstündür.

— Hay Allah yahu!

Fahri bey içeriye koştu, karısı Cemile hanımı uyandırdı :

— Kalk yahu kalk, bizim Hüsnü bey kafayı oynatıp dama çıkmış... dedi

— Neee? dedi kadın, Hüsnü bey mi?

— Hüsnü bey ya...

— Vah zavallı vah, daha kızını da gelin edeli bir ay olmuştu...

— Zavallı adam fazla mı borçlandı nedir? Sen Asım beylere haber ver, ben Mehmet beylere gidiyorum. Amma sakın mahalleyi velveleye verme ha, sonra indiremeyiz Hüsnü beyi

oradan. Şöyle sessiz sedasız halledelim bu işi... Vay Hüsnü bey vay...

Fahri beyle Mehmet bey, evin duvarının dibinden sine sine Neriman hanımın yanına geldiler. Neriman hanım :

— Komşuu nedir Hüsnü beyin başına bu gelenler? diye sordu...

— Hani hani nerede?

Hüsnü bey, damda uzun zaman kaldığı için üşümekten ötürü, bacaklarını oynatmağa, kollarını sallamağa, yaylana yaylana yürümeğe başlamıştı. Ayaklarının ucuna basarak, damın bir bu yanına bir öteki yanına gidiyordu. Fahri bey,

— Kendine yer arıyor yer, dedi. Bu yandan mı kendimi atayım, yoksa öbür yandan mı diye düşünüyor...

Biraz sonra, onların yanına Fahri beyin karısı Cemile hanım, sonra Asım bey, Asım beyin karısı Dürdane hanım, büyük oğulları Kadri gelmişlerdi... Gelen gözünü dama dikiyor,. ve,

— Vah yahu vah, nasıl da çıldırmış zavallı, diyorlardı...

Mehmet bey :

— Arkadaşlar, dedi, öyle birbirimizin yüzüne bakıp durmayalım, komşuluk böyle zamanda olur, bir şeyler yapalım...

— Evet evet, dedi Fahri bey, bir şeyler yapalım. Biraz daha beklersek, zavallı atacak kendini aşağıya, o zaman elimizden hiçbirşey gelmeyecek.

— Pekiyi ne yapalım? diye sordu Asım bey.

Hepsi de birbirlerinin yüzüne baktılar. En sonunda Asım bey, Kadri'ye :

— Git oğlum, Vecihi amcana da haber ver gel, ne de olsa mahallenin büyüğü sayılır, o da gelsin... dedi

Kadri, duvarın dibinden uçtu gitti... Beş dakika sonra Vecihi bey, karısı Huriye, gelini Yasemin, oğlu Bedri, torunu Ayhan, Kâmil, Leyla da geldiler... Onların gelişleriyle birlikte, tüm sokak halkı uyanarak, pencereden pencereye fısıltı halinde yayıldı haber :

— Sormayın Hüsnü bey kafayı oynatmış çıkmış dama, oradan kendini aşağıya atacakmış...

Yine her kafadan bir ses çıkıyordu :

— Zavallının son zamanlarda durumunu hiç beğenmiyordum.

Zavallı, demek geceyarısı birdenbire oynattı, çıktı dama...

Hüsnü bey de sokağın ışıkları birer birer yandıkça birşeyler olduğunu seziyordu amma, neden bir türlü kimsenin pencereye çıkmadığına şaşıp kalıyordu. İçinden :

— Hani olabilir a, belki tüm millctin birden tuvalete çıkası tutmuştur, diyordu.

Vecihi bey, bir anda durumu ele alıverdi. Yavaş bir sesle :

— Arkadaşlar, dedi, zamanında da böyle birşey geçmişti benim başımdan, öyle birdenbire çıkmıştık delinin karşısına ve zavallıyı bir türlü indirememiştik aşağıya... Onun için ben diyorum ki, şimdi içimizden biri, sanki raslantı olarak sokaktan geçiyormuş gibi yapsın, ondan sonra da, Hüsnü beyi görsün ve, «Ooo, Hüsnü bey, ne yapıyorsun orada?» desin, ondan sonra ona göre bir önlem alalım... Nasıl iyi mi arkadaşlar?

Ötekiler :

— İyi iyi... İyi amma, kim karşı kaldırıma geçip Hüsnü beyle konuşacak? dediler.

Asım bey :

— Ben konuşurum, dedi.

Vecihi bey :

— Tamam arkadaşlar, dedi, biz Hüsnü beye gözükmeyeceğiz, bu yandaki kaldırıma geçeceğiz, Asım bey de karşıya geçip Hüsnü bey ne o, diyecek?

Biraz sonra, bir yığın insan, Hüsnü beyin evinin kaldırımına sessiz sedasız doluştular. Asım bey de karşıya geçti...

— Ooo Hüsnü bey, maşallah, dedi...

Hüsnü bey,

— Namussuzlar, dedi.. Namussuzların yüzünden işte.

Vecihi bey, yanındakilere fısıltıyla :

— Zavallı, dedi, kafasında bir saplantı var. Kimbilir kime kızıyor...

O sırada Hüsnü bey, kedi öykünmesi yaparak :

— Haaar hııır miyaaav, dedi...

— Vav vah, dedi yine Vecihi bey... Böyle deliler, bazan kendilerini herhangi bir havyana benzetirler, şimdi bu da dama çıkmış olduğuna göre, demek kendini kedi sanıyor.

Hüsnü beyin sesi tekrar duyuldu :

— Sanki kulağımın dibinde bir teyp, tam iki saattir...

Vecihi bey yine, delinin sözlerini tercüme etti :

— Kulağına sesler geliyor zavallının... Bel-

ki de o sesler, ona, çık Hüsnü bey, dama çık dediler...

Hüsnü bey bağırdı birden :

— Ulan bir daha gelin ayaklarınızı kırarım...

Bu söz üzerine Asım bey korktu, sözü kendisine sanarak karşı kaldırıma geçti... Hüsnü beyin :

— Asım bey, yahu Asım bey, sözüne de hiç kulak asmadı.

Vecihi bey :

— Pekiyi, dedi, hep birden çıksak karşısına acaba nasıl olur?

— Yahu, dedi Mehmet bey, iyi amma ya başlarsa damdaki kiremitleri bir bir kafamıza atmağa, deliye hiç güven olur mu Vecihi bey?

— Pekiyi ne yapacağız? Haydin arkadaşlar haydin, geçelim karşıya canım, tutup kiremitleri fırlatmağa başlarsa, biz de kaçarız...

Birer ikişer karşı kaldırıma geçmeğe başladılar... Sokağın tüm bireylerinin hepsi hemen oradaydılar... Hüsnü bey, öyle gecenin yarısında tüm sokağı uyandırmanın utancı içerisinde, kedileri kasdederek :

— Ulan tutup bunları vallahi bir bir zehirlemeli, be dedi...

Bu söz üzerine, birkaç ödlek tekrar bu yandaki kaldırıma geçtiler.

Vecihi bey :

— Hüsnü bey kardeşim, aşağıya inmek ister misin? diye sordu.

Hüsnü bey :

— Elbette, dedi burada sabahlayacak değiliz ya...

Mehmet bey :

— Öyleyse in komşu, dedi.

— İneyim inmesine amma, merdiven yok ki.

— Pekiyi kuş gibi mi çıktın oraya?

Espri Hüsnü beyin hoşuna gitti, bir kahkaha attı damın tepesinden... Bunun üzerine Fahri bey fısıltıyla :

— Kötü haber, dedi, ağlayan deliler iyi olurlarmış amma, gülen deliler dünyada iyi olmazlarmış, babam söylerdi...

Hüsnü beyin sesi geldi yukardan :

— Vallahi kusura bakmayın komşular bu gece vakti sizi de rahatsız ettik, bilirsiniz bizim Melek hanımı, uyudu mu top atsanız duymaz, haydi bir merdiven dayayın da ineyim aşağıya...

O sırada sokağın boşboğazı Hediye hanım :

— Huuu komşuu Hüsnü bey, kafayı mı oynattın? diye bağırınca, Hüsnü bey öyle bir kahkaha patlattı ki damdan, sokaktakilerin hepsinin ödü koptu. Hediye'ye :

— Yahu Hediyanım sen deli misin, hiç deli olmuş bir insana deli misin diye sorulur mu be? Ya şimdi inmem diye tutturursa?.. dediler.

Vecihi bey bağırdı tekrar :

— İneceksin değil mi komşu? diye.

— Elbette yahu!

Asım bey :

— Vallahi delilerin sözüne hiç güven olmaz, dedi, biz en iyisini karısını da uyandıralım... Sonra yarın, aman beni niye uyandırmadınız, hiç insan beni uyandırmaz mı diye kızar.

— Yaa yaa doğru, dedi Fahri bey. Bakın bu hiçbirimizin aklına gelmedi.

O sırada Hüsnü bey bağırdı :

— Dayıyor musunuz merdiveni? diye.

— Evet evet, diye yanıt verdi Vecihi bey. Sonra yanındakilere : En iyisi Mehmet bey, sizin evden Neriman hanım ile Huriye hanım atlasınlar, yavaşça içeriye geçip Melek hanımı uyandırsınlar...

O denli insan, Neriman hanım ile Huriye hanımın arkasına düştüler. Mehmet efendilerin duvarına bir sandalye koydular, iki kadını Hüsnü beyin bahçesine saldılar... Hüsnü bey bağırdı tekrar :

— Hani yahu nerde merdiven?

Vecihi bey bağırdı :

— Dayıyoruz dayıyoruz...

— Bizim bahçede olacak bir merdiven...

— Tamam tamam dayıyoruz...

Fısıltıyla yöresindekilere :

— Bilirim bilirim, dedi... İneceğiz derler, inmezler... Onun için iyice inandıralım ondan sonra indirelim...

— Yaa yaa, dediler ötekiler.

İki kadın, Hüsnü beylerin salonlarının açık kapısından içeriye daldılar, Melek hanımın karyolasının yanına vardılar. Huriye hanım :

— Melek hanım Melek hanım, hiiiş, dedi...

Melek hanım, biraz sonra gözleri faltaşı gibi açılmış uyandı, korkuyla,

— Noldu ne var? diye sordu.

— Hiç, dedi, Neriman hanım, Hüsnü bey...

Bağırıverdi Melek hanım :

— Ay Hüsnü beyee neleeer olduuu, çabuuuk deyin...

— Yok yok, bir şey yok, dedi Huriye hanım. Azıcık kafasını şey edip dama çıkmış da...

— Ay bizim dama mıı?

Melek hanım fırlayıverdi yatağından, yalınayak, başıkabak koşuverdi çıktı bahçeye:

— Ay Hüsnüüüm aaay deliler olup damlara mı çıktıın? diye ağlayarak bağırdı.

— Hiiiş, dedi Vecihi bey, aman ne yapıyorsunuz Melek hanım, kendinize gelin, metin olun, onu indirmek için çalışıyoruz...

Ama Melek hanım, tekrar dövünerek bağırdı:

— Ay Hüsnüüüm aaay deliler mi olduuun?

Hüsnü bey, tüm sokak uyandıktan sonra karısının uyanmasına kızgın, yukardan, karısının sesine öykünerek:

— Eveeet, deliler oldum damlara çıktıım, var mı bir diyeceğin? diye bağırdı.

Ekledi:

— Haydi komşular, dayayın merdiveni ineyim yahu!..

Vecihi bey, Melek hanıma:

— Konuş konuş, ona birşeyler söyle, inmesi için kandır.

Melek hanım bağırdı:

— Haydi in Hüsnüüüm iiin...

— Yahu ineceğim, dayayın merdiveni... Oturup burada kahve içeceğim...

Neriman hanım:

— Acaba kandırmak için bir kahve yapsam mı? diye Vecihi beye sordu. Vecihi bey:

— Yok yok, dedi Melek hanımın konuşmaları etkili oluyor, dayanın Melek hanım.

Bağırdı yine Melek hanım :

— Hüsnüüüü Hüsnüüüü...

Hüsnü bey bağırdı yukardan :

— Hay yere gireee Hüsnüüüü, dayayın merdiveni yahu!..

Vecihi bey :

— Gayret Melek hanım gayret başaracaksınız, dedi.

Melek hanım sesine daha acıklı bir ton katarak :

— Ay Hüsnüüm kızımızı düşüüün, ay Hüsnüüüm Almanya-daki oğlumuzu düşüüün. İn Hüsnüüüm in aşağıya...

Tepinmeğe başladı Hüsnü bey :

— Yahu ineceğim, dayayın merdiveni yaaahuuuuu!

— Bak Hüsnüüüm duyuyor musun Meleğini... İn Hüsnüüüm in!..

— Yahu Allah Allah merdiven beeee, merdiveeen...

Vecihi bey :

— Dayan Hayriye hanım, dayan, inecek, dedi tekrar.

— Hüsnüüüüü!..

— Hay başına düşsüüüün Hüsnüüüü... Yahu merdiven yahu!...

— İn Hüsnüm iin...

Deli gibi bağırdı Hüsnü bey :

— Merdiveeeeeeen! diye...

Bu kez Vecihi bey geçti Hüsnü beyin karşısına :

— İneceksin değil mi komşu?

Hüsnü bey, ses tellerinin elverdiği, oranda yırttı boğazını :

— Yahu merdiveeen beee merdiveeeen!..

— Karar verdin inmeğe yâni değil mi?

Hüsnü bey ağlamakla yalvarmak arası bir ses çıkararak bağırdı :

— Merdiveen yahuuu, vallahi billahi merdiveeen beee, merdiveeen...

— Beni tanıdın değil mi komşu, ben komşun Vecihi, kuru yemişçi Vecihi...

— Yahu merdiveeeeeeeen!

Mehmet bey atıldı :

— İn komşum in, çocuklarını düşün, karını düşün...

Daman tepesinden gürleme gibi bir ses geldi :

— Merdiiiiiiveeeeeeeeeen!

Vecihi bey :

— Tamam tamam, dedi, inecek, dayayalım merdiveni...

Sekiz on kişi merdiveni dayadılar. Bu kez aralarında :

— Kim çıkacak, dediler... Çıkmasına çıkalım amma, ya oradan tekmeyi bize yapıştırırsa...

Sonra on ağızdan on soru çıktı :

— İneceksin değil mi Hüsnü beeey?

— Merdiveeeeen beeeeeeee!

Vecihi bey :

— Durun durun ben çıkarım, dedi ve tırmanmağa başladı... Siz geçin alt tarafa nolur nolmaz, tekme falan sallarsa beni yakalarsınız...

Vecihi bey basamakları yavaş yavaş çıktı, son basamakta elini uzattı Hüsnü beye :

— Gel kardeşim gel! dedi...

Hüsnü beyin gözleri iri iri açılmış, saçları dimdik, birden bağırıverdi Vecihi beye :

— Git beeeee, giiiit!..

Aşağıdan bir homurtu yükseldi, Melek hanımın feryadı... Vecihi bey tekrar elini uzattı :

— Hadi kardeşim Hüsnü bey, dedi...

— Ulan giiiit namussuz giiit, inmiyorum işte, var mı bir diyeceğiniz inmiyorum... Alın ulan işte size alın, inmiyorum...

O koskoca Hüsnü bey, damın tepesinde şakır şakır göbek atmağa başladı...

— İnmiyorum ulan, beni buradan kimse indiremez...

Bağırdı kan çanağı gibi gözleriyle :

— Bana bakın baaanaaa... Bana adıyla sanıyla dam aslanı Hüsnü derler anladınız mı, dam aslanı Hüsnüüüü...

Gerçekten çıldırmıştı Hüsnü bey... Şakır şakır göbek atmayı bırakmış şimdi harmandalı oynuyordu gecenin üçünde, ay ışığına karşı, kırmızı kiremitli damın tepesinde..... Bir yandan da pijamasını aşağıya indiriyordu...

ÜZERİNİZDE ESKİSİN BAYRAM ALİ BEY

O günü giyecekti yeni giysisini Bayram Ali bey. Terzi öyle demişti, bıkkın, başından savar gibi :

«Eylülün yedisinde gel al elbiseni.» Buyur bile etmemişti Bayram Ali beyi terzi. Bayram Ali bey, son provası yapılmış, yalnız yakası ve kolları takılmamış giysisini duvara asılmış, yarı bitmiş, yarı bitmemiş giysiler içinden tanımıştı. Mordu, lâcivertten biraz koyu, bir yanından bakılırsa maviyi de anımsatıyordu. Üzerinde koyu gri çizgileri vardı, dolgun çizgiler. Çizgiler arasında da çok yakından bakınca görülebilecek çaprazlar. Zaten Bayram Ali bey bu çaprazlara bayılmıştı. İlk memurluk yıllarında, bir müdürünün üzerinde görmüş, o günden bugüne dek öyle bir giysiye sahip olmak istemişti. Ama olamamıştı. Evlenmişti. Çoluğa çocuğa karışmıştı. Üçü kız ikisi oğlan beş çocuğu vardı. Korkmuştu, erkek çocuğum olmayacak mı diye, kimbilir, belki de ilk üç çocukları oğlan olsaydı, diğer ikisini dünyaya getirmezdi. Hayriye hanıma, süpürge otları, deve topanları getirir, çocuğun gereğine bakarlardı. Veya, Hayriye hanımı birkaç kez sandığın üzerinden atlatır, kürtaj derdinden kurtulurdu. İkinci oğlanı buluncaya dek hiç ara vermeden karnı şiş gezen Hayriye hanım, be-

şinci çocuktan sonra doğurmaz olmuştu. Sık sık sorardı Bayram Ali bey, ama karısı geçiştirir,

— Aman çok mu gerekli Bayram Ali, derdi.

Gerçekten çok mu gerekliydi Bayram Ali bey için altıncı, yedinci çocuk? Paylaştırılacak, iş hanları, sinemaları, tarlaları, apartmanları mı vardı Bayram Ali beyin? Birbiri ardı sıra çıkan uyarlamalar sonucu, ancak onun birine oturmuştu. Gerçi onun birine de oturamayacaktı ama, çok çalıştı Bayram Ali bey, kocaman ak kâğıtlara dilekçeler yazdı, altını saygılarımla dilerim, diye kapadı. Tüm bu dilekçelerde haksızlığa uğradığını belirtti. Bir yığın yanıt geldi bakanlığından. Dairedeki arşiv memurluğunun verdiği alışkanlık olacak, o gelen yazıları bir bir tarihlerine göre dosyalara yereştirdi, her dosyanın üzerine yılını yazdı, içinde kaç tane yazı olduğunu yazdı, arşivlerin arasına sıkıştırdı... İşi olmadığı zamanlar, bu dosyaları açtı, kendi yazdıklarını okudu, bakanlıktan gelen yazıları okudu, sonra hınçlı birinci sigarasını yaktı :

— Yine de haksızlığa uğramışım, dedi durdu.

Aslında haksızlığa uğramamıştı, ilkokul çıkışlıydı, ancak onun birine oturabilirdi yasalara göre. Ama hayır, bayram Ali bey, içinde böyle bir his taşımakla, kendini daha güvenli hissediyordu. Veya umuttu bu güvenin adı. Yarın birgün, belki de bir pazartesi günü, bakanlığından bir yazı gelecekti özü için.

«Daireniz memurlarından Bayram Ali yanlış oturmuştur. Yapılan araştırmalara göre Bay-

ram Ali'nin onuncu derecenin değil, dokuzuncu derecenin birinci kademesine oturması gerekmektedir. Durumun buna göre düzeltilerek...»

Oh o zaman işte... Birikmiş farklar... Birikmiş farklarla bir giysi.. Şöyle koyusundan, kalın çizgilisinden ve de arası çaprazlısından... Sonra ucuz bir terzi...

Ama boş çıkmıştı yıllar yılı bu umutlar. Haftada iki kez uğramıştı yazım yerine. Sormuştu, kendisiyle ilgili birşey var mı, diye... Her kezin de de, yok, demişlerdi...

Eskimişti üzerindeki giysisi. Çok bile dayanmıştı o benzinli sürtmelere, sıcak sabunlu sulara, o domuz tüyü fırçalara... Her fırça, her benzinli bez, her sıcak sabunlu su, giysinin üzerinden bir tutam yünü alıp götürmüştü. Sonunda öyle bir parlamıştı ki giysisi Bayram Ali beyin, güneşli havalarda yanar döner kumaşlar gibi, hangi yönden baksanız, kumaşı ayrı bir renkte görürdünüz. Hele kırışık yerlerinde o denli çok renk birbirine karışmıştı ki, bazı günler Bayram Ali beyin giysisinin üzerinde bir yığın ebemkuşağı pırıl pırıl parlardı. O, bir giyinirken, bir de soyunurken giysisiyle ilgilenir, kumaşın acıklı durumunu gördükçe,

«Vah vah eskiyecek kumaş mıydı bu?» derdi.

Sonra, yaşını anımsardı, giysinin yapıldığı zamanı anımsardı, son tellerini dökmemek istercesine usulca geçirirdi askısına. Alışkanlığı olacak, birkaç kez de üfürürdü giysinin üzerine, dua gibi bir üfürük, seni tanrım korusun diyen bir üfürük...

Aradan dokuz yıl geçtikten sonra ikinci

bir giysiye kavuşacaktı Bayram Ali bey... Kumaşını kolay seçmişti, titizlenmemişti ama, dikişi... Daha doğrusu, nasıl dikileceği... Üç düğme tek düğme, kuruvaze... Cepler dışarda, cepler gizli... Geniş yaka, dar yaka, ceket boyu uzun, ceket boyu kısa. Hep bunlar düşünlecek şeylerdi Bayram Ali bey için... Kimbilir belki de yaşamında üçüncü giysisini ne zaman diktirirdi? Son da olabilirdi bu, çünkü kızlar yetişiyordu, ayakkabı istiyorlardı annesinden, sanki parayı kazanan anneleriymiş gibi... Fısıldıyorlardı annelerinin kulağına... Hayriye hanım da gece yatakta fısıldıyordu Bayram Ali beyin kulağına... Sorunu da getiriyordu tatlı tatlı, mutlu mutlu :

«Hele biz yapalım da, onlar okuyup mesleklerini kazansınlar, bize neler neler alırlar?»

Bayram Ali bey, birinci provaya dek tam üç kez uğradı terzinin yanına. Üç kez de fikrini değiştirdi. İki düğmeydi, tek düğmeye indirdi, dar yakaydı, geniş yaka yaptırdı, etek boyu uzundu, orta yaptırdı... Hı, dedi terzi her kezinde... Bıyık altından gülerek ikinci provasını yaptı Bayram Ali beyin... Kesin konuştu o zaman :

— Varsa isteğiniz söyleyin, bundan sonra hiç değişiklik yapamam.

Boncuk boncuk terledi Bayram Ali bey bu sözden sonra. Bakındı kumaşına, eliyle okşadı kumaşı, çıkaramadı yarım ceketi üzerinden, baktı aynada öylecene kendine. Yan döndü, ön döndü, ardından baktı, önünden baktı... Evet, bir santim daha uzatılsa iyi olacaktı... Söyledi terziye... Terzi, salt başını salladı. Alışkanlık,

yarım ceketi çıkarınca, askıya geçirdi Bayram Ali bey, bıraktı oracığa...

— Ne zaman? diye sordu.

Terzi, takvime baktı, mırıldanır gibi :

— Eylülün yedisinde, dedi... Gel al o gün...

İstedi, bir çırak gelsin, yarı bitmiş giysisini duvardaki çiviye assın, ama asmadılar. Bayram Ali bey kendisi astı. Dükkânın kapısından, sanki birşey söyleyecekmiş gibi geri döndü, masanın yanına dek yaklaştı, son bir kez baktı ceketine, çıktı gitti...

Eylülün yedisinde, bir ellilik ayırdı paralarının içinden, bahşişti bu çırak için. Sonra, bir de naylon torba aldı, giysisini bunun içine koyacaktı. Yarın bu zamanlar üzerinde olacaktı, çizgiler uzanacaktı, çaprazlar göz alıcı... Sonra yelek, başka bir anlam katacaktı giysiye...

Ne biçim terziydi bu, geçirivermişti giysiyi askıya, sokuvermişti naylon torbaya, yarın kilo et uzatır gibi uzatmıştı Bayram Ali beye... Oysa ki Bayram Ali bey tören mören istemezdi ama, şöyle :

«Güle güle giyin, üzerinizde eskisin, görün bakın yarın giydiğinizde göreceksiniz, üzerinize hokka gibi oturacak?» Hani nerde bu sözcükler?

Giysi dikiş ücretini ödedi... Eli, öteki cebindeki elli liralığı buldu. Çırak oralı bile değildi, bir başka giysinin beyaz ipliklerini söküyordu... Bir an vazgeçti, vermeyecekti ama, tadına varamayacaktı ki o zaman yeni giysi giydiğinin... Bu kadarcık bir tören yapılmalıydı Bay-

ram Ali beyin yeni giysisi için, elli liralık bir tören... Uzattı elli liralığı,

— Küçük, dedi, al bu senin küçük...

— Teşekkür ederim...

Ağzındaki ipliği püskürdü, parayı aldı cebine soktu, işinin başına döndü... Elini şöyle bir kaldırdı Bayram Ali bey, terziyi selamladı, ve çıktı dışarıya... Çiçekti o an giysi, hışırdayan parlak kâğıtlara sarılmış sevgiliye götürülen karanfiller... Kolunu ileri doğru uzattı, parmağını askının çengeline geçirdi, yola koyuldu...

Biliyordu Hayriye hanım bugün kocasının yeni giysisini getireceğini, pencereden Bayram Ali beyi görür görmez, koştu kapıyı açtı :

— Güle güle giy Bayram Alii, dedi...

Çocuklar bir anda toplandılar yeni giysinin başına. Elledıler. Ufağın eline pat diye vurdu Bayram Ali bey :

— Kirletirsin be oğlum,

Çocuk, sanki elini akrepten çeker gibi çekti. Bayram Ali bey, çocuğun bu durumunu görünce, saçını okşadı :

— Haydi git elini sabunla da elle, dedi...

Koştu çocuk mutfağa... Bayram Ali bey de yatak odasına girdi. Hayriye hanım da ardından... Pantalonun paçasını tutacaktı, kimbilir kaç yıl paça tutmamıştı... Hoş suç kendinin değildi ya, Bayram Ali bey hiç yeni giysi yaptırmamıştı ki kendine... Üzerindekileri çıkardı, önce pantalonu giydi...

— Hı, dedi, nasıl Hayriye?

Hayriye ardına geçti pantalonun, önüne geçti, yanına geçti...

— Azıcık bol mu desem? dedi...

Kestirdi attı Bayram Ali bey :

— İyidir, zengin olsun şöyle, ben söyledim...

Ceketi giydi... Ufacık aynada kendini görmeğe çalıştı. Oturmuştu. Ama ya karısının gözüyle?..

— Hı, dedi, nasıl Hayriye?

— Azıcık uzun olmuş desem?

— Ben dedim, ben öyle istedim...

Çıktı dışarıya... Dört çığlık birden atıldı, küçük elini yıkıyordu hâlâ... Görmemişlerdi çocuklar babalarını hiç böyle... Büyük kız içinden,

— Yakışıklıymış ha babam, diye geçirdi.

Ortanca kız :

— Çıkaramadım, bir artiste benziyor ya, dedi babası için.

En küçük kız, yalnız beğeniyle baktı babasının yeni giysisine... Ama tümünün dudakları aralıktı, gülümsüyorlardı, babalarına, mor kumaşa, eskimiş yakışıklı surata...

Oturayım, dedi Bayram Ali bey, üç kız çığlığı, bir kadın çığlığı, oturtmadı Bayram Ali beyi...

«Ütüsünü bozarsın»

«Çıkarayım» dedi Bayram Ali bey.

«Yok yemeğe dek kalsın» dediler...

Dineldi kaldı Bayram Ali bey mercimek çorbasını yiyene dek...

Uyurken baş ucundaki çiviye astı, naylonunu geçirip. Uyuyuncaya dek baktı durdu yeni giysisine...

Sabahleyin kapıdan çıkarken birşey oldu ayaklarına. İzinsiz oynuyordu dizleri, bilek kemikleri... Değişmişti yürüyüşü Bayram Ali beyin. Hele mahallenin bakkalı Cemil :

— Ooo Bayram Ali bey güle güle giy, deyince, büsbütün değişti yürüyüşü. Beyniyle bağlantı kuramıyordu ayakları. Solunu atarken, sağ ayak fırlayıveriyordu öne. Yengeç gibi, yan yan yürüyordu. Kendine bakıyorlar sanıyordu gelip geçenler... Bir dost geçti yanından, durdu, baktı, baktı :

— Oh oh güle güle giyin Bayram Ali bey, dedi...

Azıcık düzelmişti ayakları, yine bozuldu... Yine karmakarışık oldu adımları... Hele daireye varınca, odacı bozdu ilk kez ayaklarını, Şevket bey darmadağınık etti adımlarını, müdür yardımcısının yanından geçerken artık o ayaklar Bayram Ali beyin ayakları değildi... Bilemedi, ayakları mı dolandı birbirine, yoksa dizden düğüm mü oldu iki bacak, yoksa biri ip mi gerdi önüne, düşüverdi Bayram Ali bey yere...

Koştular, kaldırdılar Bayram Ali beyi... Basamıyordu sağ ayağının üzerine... Önemli değildi basamamak, yalnız pantalonun sol bacağı yerin mazotuyla kapkara olmuştu...

Ne önemi vardı sanki Bayram Ali bey için sağ ayağını kaval kemiğinden kırmanın, ah şu pantolon kapkara olmasaydı...

KATİNA EVDE Mİ?

Çocuklu insanların, büyük kentlerde kiralık ev bulmaları ne denli zordur bilirsiniz. Daha ev sahibi, kim olduğunuzu sormadan, çocuklarınızın sayısını sorar :

— Efendim kaç çocuğunuz var?

— Dört efendim.

Tamamdır. Adam bundan gerisini konuşmaya bile gerek görmez. Siz artık istediğiniz denli :

«Aman efendim, yaman efendim, benim çocuklarım yaramaz değillerdir efendim, evinize çiçek gibi bakarız efendim» deyin, hiç kâr etmez karşınızdaki ev babasına.

İşte, biz son oturduğumuz evden bu yüzden çıkarılmak zorunda kaldık. Ev sahibimizin söylediğine göre, çocuk denen nesne, akşama dek oturduğu yerde oturmalı, bir tarafa kıpırdamamalıymış, oysa ki, bizim evin kapıları her an güm güm ötüyor, çocuklar, bir odadan, öteki odaya koşturmaca oynuyorlarmış. Yalvardım ev sahibine :

«Aman kardeşim, dedim, uyarırım, bir daha hiç kıpardamazlar, tuvalete bile günde iki kez giderler, ama adam dinlemedi :

«Zaten anlaşmamız bitti kardeşim, hemen bu aybaşı evi boşaltın, ev bana gerekli, kızım evleniyor, damadımı koyacağım»

Kendi kendime :

«Ulan be, dedim, bir şanslı damat olamadık vesselâm»

Başladım o günden sonra cayır cayır ev aramağa. Gözüm hep, perdesiz pencerelerde, cama yapıştırılmış, «kiralık daire» ilânlarında.. Bulmadım değil, çok buldum ama, işin içine ya para meselesi karışıyordu, ya da çocuk. Adam öyle bir neden söylüyordu ki, benim bu dar bütçemle o evde oturmam olanaksız... Ya da, çocukların dört tane olması...

Kent kazan, ben kepçe, her öğleden sonra işi gücü bırakıp yılmadan aradım. En sonunda, yine şöyle epeyce halli vakitli olanların semtinde gezerken, bir «kiralık kat» ilânına ilişti gözüm. Gerçi biliyordum, burada oturabilmek için ühüü dünyanın parasını vermek gerekiyordu. O para bizde nerde? Lâf olsun diye kapıcıya sordum :

— Ha bu dayre, dedi, bunun içun nah şu ilerde bi apartuman var, Goncalı apartumanı, orada ikinci gatın ziline dokunacan, garşına Şeref bey çıkacak, o bu evin sahabidir, onunla gonuşacan...

Bir ara vazgeçmek istedim. Hattâ yolumu değiştirdim. Meğer kapıcı arkamdan izlermiş :

— Yannış gediyon efendi, yannış, dedi, naa şo apartuman...

Vardım apartmanın kapısına, ikinci katın ziline dokundum. Biraz sonra, babacan tipli, elli beş yaşlarında, saçları dökülmüş, yuvarlak yüzlü bir adam kapı aralığından gözüktü :

— Buyrun, dedi.

— Şey dedim, sizin şurada kiralık bir daireniz varmış da...

— Haa şu boş daire, kiralamak mı istiyorsunuz?

— Evet...

Şimdi bekliyorum bakalım adam, benim için astronomik sayılan hangi rakamı söyleyecek?

— Ha olur, verelim, dedi.

— Kirası beyefendi? dedim.

— Aile misiniz?

— Evet efendim...

— Çocuklarınız var mı?

— Var efendim, dedim.

Dedim amma, bir anda, hemen çocuğun ikisini defterden silip :

— İki çocuğun var, dedim.

— Önemli değil kaç tane olduğu, dedi.

— Anlamadım?

— Önemli değil canım kaç tane olursa olsun bana ne... Siz daireyi gezip beğendiniz mi?

— Yoo...

— Madem öyle, kapıcıda bir anahtar olacak, gidin daireyi gezin, beğenirseniz ondan sonra konuşalım...

— Olsun efendim, dedim, belli işte...

— Yoo, dedi, yoo, bi gezin gelin!

Daireyi gittim gezdim... Aman Allah daire değil bana göre saray... Bir kez dört oda, herbiri salon büyüklüğünde. Sonra, karımın yıllardır istediği, salon salomanje. Yerler marley döşeme, banyoda koskocaman bir küvet... Tuvalet alafranga... Daireyi gezip gördükten sonra, gerçi tekrar adamı gidip rahatsız etmek

istemedim amma, kapıcı ardımdan bakıyordu. Onun için tekrar Goncalı apartmanının kapısına gidip iki numaralı zile dokundum. Adam tekrar çıktı :

— Nasıl beğendiniz mi? dedi.

— Şey çok güzel, onun için bize gelmez, ben dar gelirliyim efendim, dedim. Adam :

— Beş bin lira, dedi.

— Anlamadım?

— Beş bin lira canım...

— Aylığı beş bin lira mı, o dairenin?...

— Evet ne var, dar gelirliyim demediniz mi bana?

Nerdeyse yapışıp adamın ellerine sarılacağım...

— Çocuklar, dedim tekrar.

— Olsun, dedi...

Şaşırmışım ki, nasıl şaşırma. Kimbilir karım, çocuklarım bu daireyi gördüklerinde ne çok sevinecekler?

— Yâni efendim, hemen taşınabilir miyiz? diye sordum.

— Hemen, dedi. Yalnız bir anlaşma yapmamız gerek, en fazla beş yıllık... Beş yıldan fazla da isterseniz oturabilirsiniz.

— Aman efendim, on yıl bile otururuz, dedim.

Koştum gittim,bir kiracı anlaşması alıp geldim. Hemen oracıkta imzalayıp, evin ilk kirasını verdim. Devrisi günü de taşındık eve... Çocukları bir görecektiniz, o pencereden o pencerey koşuyorlar, karım, salon salomanjenin sevinciyle iki parça halımızı oraya mı, buraya mı sereyim diye ortada dört dönüyor... Hele banyo

küveti, çocukların biri çıkıp, biri batıyor içine... Karım :

— Dünyada ne iyiler var, ne iyiler, diyor, Ben :

— Adama tutamam, dedim, biz dar gelirliyiz, dedim, dört de çocuğum var, dedim. Sonra adamın gözleri yaşarır gibi oldu, haydi sana beş bin liraya verdim gitti, dedi... diyorum...

N'olacak bizim eşyamız, öğleye dek hepsini yerleştirdik. Daha doğrusu, bu dört odalı, kocaman salonlu evin, orasına burasına serpiştirdik. Eh, ne de olsa, sabahın erken saatinde kalk, git kamyon bul eşyaları arabaya tek hamalla yerleştir, sonra tut, bunları birer birer indir, yukarı taşı, tekrar yerleştir, öğleden sonra hamur gibi yığılıverdik birer köşeciğe... Hattâ bir ara, yorgunluktan olacak, dalmışım bile. Düşümde bir gümbürtüyle uyandım. Ama nasıl gümbürtü, sanki apartman başımıza yıkılıyor... Deli gibi fırladım yataktan. Ulan aman, gümbürtü hâlâ devam ediyor...

— Amman hanım, bu ne?

— Ne bileyim ben, on beş dakikadır bu davul zurna ötüp duruyor...

Dairenin kapısını açtım, dışarıya çıktım. Aman Allah, karşıdaki daireden öyle bir davul sesi, öyle bir zurna sesi, öyle bir tepinme ki, nerdeyse ara duvar yarılıp, kiremitler, tahtalar toz olacak... Deli olmak işten değil... Koştum, kapıyı vurdum. Üzerinde telli pullu bir giysi olan adam açtı :

— Buyrun, dedi.

— Şey, dedim, biz şu karşıki daireye yeni taşındık da...

Adam :

— Ooo, hoş geldiniz, dedi. Biz de Silifke oyun ekibiyiz, buyrun buyrun geçin içeriye!

Şaşırmışım...

— Şey, dedim, siz hergün böyle çalar oynar mısınız?

— Yoksa sever misiniz Silifke oyun havalarını? dedi. Buyrun içeri buyrun...

Girdim içeriye... On kişi kadar varlar. Birinin elinde davul, birinin elinde zurna, yanlarında bir adam.. Bangır bangır bağırıyorlar :

«Kekliği düz ovada avlayalım, kanadını kanadına bağlayalım»

Beş kişi de hoplaya zıplaya oynuyorlar... Beni içeri buyur eden adam :

— Biz geceleri gazinolarda oynarız da, dedi...

— Yaa öylemi, mi, çok memnun oldum, dedim.

İçerde bir sigara içimi ya oturdum, ya oturmadım, kafam oldu bulgur kazanı. Dar attım kendimi dışarıya. Adam :

— İstediğin zaman buyur gel ha, diyordu...

İndim aşağıya :

— Sorma hanım, dedim, karşımızda Silifke ekibi oturuyor ve prova yapıyorlarmış...

Biraz sonra Silifke ekibi ara verdi, bu kez yukardan bir gümleme, bir cayırtı...

— Yahu hanım bu da nesi?

— Çık da bak ayol, ben ne bileyim...

— Üst kat da kaçak değirmen mi var, ne?

Merdivenleri birer ikişer atlayıp yukarıya çıktım. Tamam, şu kapısında kırmızı lamba ya-

nan yerden geliyordu ses. Çaldım kapıyı amma, seni duyan kim? Bu kez zillerine bastım. Kapıyı, oğlan mı kız mı ne olduğu belli olmayan uzun saçlı birisi açtı :

— Buyrun? dedi.

— Hiç, dedim, biz sizin altınızdaki daireye bugün taşındık da...

— A öyle mii? Hoş geldiniz. Buyrun içeri buyrun...

Buyurduk girdik oraya da...

— Bize kediler Orketrası derler, hiç duydunuz mu?

— Yaa yaa çok duydum, dedim.

— Bizim plakların çoğu liste başı olur.

— Maşallah maşallah, dedim.

Beş dakika duramadım içerde, kafam bir kat daha şişti. Bu şiş kafayla merdivenleri inerken düşmemek için kendimi zor tuttum. Karıma :

— Sorma hanım sorma, tam üstümüzde de kediler mi, keçiler mi ne derlermiş, işte o orkestranın elamanları oturuyorlar, vay başımıza gelen... Karşıda Silifke ekibi, üstümüzde kediler orkestrası, güüüm ordan, paaat burdan, tam üç saat inledi durdu apartmanın her yanı... Onlar yeni kesmişlerdi ki seslerini, bu kez kalından bir erkek, inceden bir kadın sesi :

«Yalnız bırakıp gitme bu akşam yine erkeeeen

Öksüz sanırım kendimi ben sensiz içeerkeeeen» diye inletti ortalığı.

Bağırmışım :

— Hay zehir zıkkım içesin de, son içişin ola!..

Bir de şıngır mıngır tef...

— Hanım bu da ne ki?

— Git sor canım, ben ne bilirim?..

Çıktım yukarıya... Tamam, ses şu daireden geliyor. Çaldım kapılarını. Kapıyı kovan ağızlı, bir adam açtı :

— Buyrun, dedi.

— Şey, dedim, biz şu aşağıdaki daireye yeni gelen kiracılarız da...

— Haa tanışmaya geldiniz?

İçeriye seslendi :

— Gel hanım gel bak, yeni komşularımız...

— Buyrun buyrun...

Ne yapalım, geçtik oraya da Adam :

— Biz, dedi, karı koca hanendeyiz, akşamları Mehtap gazinosunda fasıl heyetinde okuruz. Nasıl sever misiniz gazel havalarını?..

Ne diyeyim?

— Çoook, dedim.

— Biz de zaten gazel faslına gelmiştik...

Kadın tefle tempo tuttu, adam kovan ağzını, susamış atlar gibi havaya doğru açarak : «Senden kalan her hatıra gamla doluuuuu» diye bağırmağa başladı.

Daha gazel bitmeden kalkacaktım amma, adama ayıp olmasın diye, bu bağırtının sonunu bekledim. Sonra hemen ayağa kalkarak aşağıya indim. Kapıcıya :

— Yahu kapıcı kardeşim bu ne haldir? dedim.

— Ne var ki? dedi.

— Bu bağırtı, bu çağırtı, ev değil tımarhane...

Kapıcı, iri bıyıklarını bükerek güldü :

— Siz daha eyi zamanında geldiniz beyim, dedi. Gurbaa okesrası va, üçüncü gatda oturur, turnede, sona Şoınan Memet Üçlüsü var, gene üçüncü gatda oturur, turnede, sonra davıl zurna bozyılan ekibi var dördüncü gatda oturur, davılcıları gaçdı, bi davılcı bulmıya getdiler Anadolu'ya, nerdeyse bi iki güne gelirler, sona en üst gatda da gantocu Leylâ abla oturur, gızı hasda hasdanede... Hele bi de onnar gelsinler, sen gör cümbüşü...

Geldim tekrar dairemize :

— Sorma hanım başımıza gelenleri dedim, biz ev tutmamışız sahne tutmuşuz sahne... Her türlü sanatçı var çok şükür apartmanımızda, kantocusundan tut, bozyılan davul zurna ekibine kadar...

Haydi neyse, bunlara da boşverdik. Daha doğrusu bu adamlar öğleden sonraları çalışmağa başladıkları için, hiç olmazsa sabahları rahattık.. Ya gece?..

Yeni dairemizde ilk gecemizdi... Gece saat bir sularında, kapımızın zili zıır...

— Hayırdır inşallah! deyip kalktım, kapıyı açtım. Başında fötr bir şapka, yüzü pomatlı pırıl pırıl, yaşlıca bir adam :

— Uyuyor mu? dedi bana.

— Kim? dedim.

Sırıttı :

— Katina canım, dedi. Ve adam göğüslemeğe başladı beni.

— Dur yahu nereye? dedim.

— Canım Katina'nın bir hatırını soracaktım.

Elindeki paketi uzattı

— Şekerleme, Avrupa'dan getirdim, pek sever de...

— Al ulan şekerlemeni, defol şuradan, benim başımı belâya sokma, dedim.

Kapıyı kapatıverdim... Karım sordu :

— Kimmiş gelen?

— Ne bileyim ben, Katina mıymış, neymiş, onu arıyormuş...

Kafayı yastığa koydum, çok geçmedi yine zıır... Açtım baktım yine aynı adam :

— Siz yenisiniz galiba? dedi. Katina'ya, İnce Zeki geldi deyin, bilir beni.

Hey Allahım, deli olmak işten değil.

— Ulan, dedim, İnce Zeki misin, yoksa kalın geri zekâlı mısın, bana bak, burada namuslu bir aile oturuyor, şimdi bir tane çekersem o alnının ortasına, karışmam haa...

Kapıyı tekrar kapattım. Gece saat kaç bilmiyorum, kapının zili yine zıır...

«Ulan burası ne biçim evmiş be? Gündüzü ayrı bir dert, gecesi ayrı bir dert, burada rahat bir uyku uyuyamayacak mıyız?»

Açtım kapıyı, sarhoşun biri sallanıyor.

— Ne istiyorsun? dedim.

— Var mı iyi bir parça? dedi.

— Ne parçası?

— Haydi git söyle Katina'ya, Ömer bey geldi, dedi.

— Ulan senin beyliğine...

Kapattım adamın suratına kapıyı... Ondan sonra, sabaha dek kim, çaldıysa açmadım kapıyı. Devrisi günü de, kapıya şu duyuruyu yapıştırdım :

«Katina artık burada oturmuyor»

Amma dinler mi millet, kapıyı yine çalıyorlar

— Pekiyi Katina nereye taşındı?

— Ulan ben Katina'nın pezevengi miyim, ne bilirim be!

Baktım olmayacak, ev sahibinin yanına gittim

— Ben, dedim, çıkacağım...

— Olmaaaz, dedi, bak, tam beş yıl oturacağım diye buraya imza atmışsın, verirsin burada yazılı olan elli bin lira tazminatı, ondan sonra da istediğin yere çıkar gidersin...

Görüyor musunuz şu başımıza gelenleri?..

Ah Seyfi bey, vah Seyfi bey, küçük memurdur Seyfi bey... Âmirinin yanında sinek denli, genel müdürünün yanında pire denlidir Seyfi bey... Müfettiş gelince, kabuğunda yok olur Seyfi bey... Ara sıra, kıpırdanır Seyfi bey :

«Benim intibakımdan ne haber?»

İntibak gelir, koşar ilgili memurun yanına Seyfi bey...

«Ah kardeşim, der ilgili memur, üç ay önce göreve başlamış olsaydın, şimdi dokuza oturacaktın ki, hem de hokka gibi oturacaktın, derdini gamını atacaktın...»

«Aman suçumuz üç ay önce göreve başlamamış olmak mı?»

«Ah Seyfi bey, vah Seyfi bey, sen ne diyorsun kardeşim Seyfi bey... İşte ortada Feyzullah bey, yüksek okul mezunu olmasaydı, şimdi rahatlıkla yedinin birine oturacaktı zavallı. Yüksek okul mezunu olduğu için onun birinde kaldı»

«Pekiyi Feyzullah beyi lise mezunu olarak kabul etseniz?»

«Olmaz ki Seyfi bey, kararnamesi öyle çıkmış, öyle gider»

Ne yapsın Seyfi?.. Evde bir karı, hergün ağlar zarı zarı... Mantom yok, der, ayakkabım yok, der, çene Seyfi beyin karısının çenesi değil mi, yok oğlu yok der... Bir de kız var seyfi bey-

de, Allahtan daha küçük, on ikisinde, istemez ne çizme, ne de mendil kollu elbise... Ama on beşindeki oğlan, tutturur, hem madeni düyme, hem de kuruvaze, yakası yılan, pantalonu dar bir elbise... Velet yaman mı yaman, koz olarak kullanır bunu,

«Şayet almazsan baba bunu, bil ki bu dönem hem fizik zayıftır, hem de matematik... Ondan sonra kurs murs, bir yığın para... Amma alırsan bana o ceketten o pantalondan, bil ki fizik de on, matematik de on»

İlkokula giden de vardır Seyfi beyin hanesinde... Yeni başladı mıcırık bu yıl... Hem askılı çantayı bilir, hem de kumaştan önlüğü... Dünyada giymez naylonunu üstelik günde kaç lira da harçlık ister... Kabadayıdır da hani,

«Aykadaşıma bi gazuz ısmaslasam çok mu ki baba?»

Bunlar neyse ne, kundaktaki pek oburdur Seyfi beyin... Gerçi çocuk zammı alır ama, mama paketini bir buçuk günde tüketerek, maaş alındıktan bir bir çeyrek gün sonra devlet babanın kendisine verdiğini yer tüketir... Ondan sonra dayanır Seyfi beyin kesesine... İlkokula öğrenci, vatana asker, poltikacıya seçmen, yetişsin gelsin bakalım Ethem...

İşte böyle Seyfi beyin durumu ahvali... Yıllar geçer aradan, ne başbakan buna çare bulur, ne de vali... Ama Seyfi bey bulur çaresini, isterseniz hep beraber okuyalım Seyfi beyin bir günlük mesaisini...

Sabah saat beş :

Seyfi beyin elinde bir camekân karaköy'de börek satar... Otuz liralık börekte, Seyfi beye

tastamam üç lira kalır... Bir iskeleye, bir köprüye koşar, börek alacakları gözlerinden tanır, şöyle bir dürümleyişte böreği kâğıda sarar, uzatır... Börekçi de pek sever Seyfi beyi, herşeyinden çok Seyfi beyin kıravatına vurgundur, her gün de söyler durur :

«Görmedim ben böyle senin gibi kıravatlı börekçi» der...

Sabah saat yedi :

Seyfi bey Sirkeci Arabalı Vapur İskelesindedir... Elinde yığınla kitap vardır... Anadolu'ya gitmek için vapurda sıra bekleyen otobüslerin içine dalar... Önce kaptana öyle okkalı bir selâm kondurur ki, tastamam âmirine kondurduğu gibi... Ondan sonra başlar konuş mağa :

«Baylar bayanlar, size yolda hoşça vakit geçirtmek için geldim buraya. İncili Çavuş fıkraları, Nasrettin Hoca fıkraları... Bu elimde gördüğünüz iki kitap yüz lira...»

Bu arada, sanki kendisini arkadan çağırıyorlarmış gibi,

«Bir dakika efendim, geliyorum efendim, vereceğim efendim, numarasını yaptıktan sonra, evet baylar bayanlar, der... İki kitap yüz lira ama, bunun yanı sıra, şu kırılmaz tarak bedava, şu tükenmez kalem bedava, şu küçük bloknot da bedava»

Satış bittikten sonra, tüm yolculara başta kaptan olmak üzere, hayırlı yolculuklar diler, başka bir otobüse atlar Seyfi bey...

Sabah saat dokuz :

Seyfi bey dairesinde görevi başındadır... Bir yığın evrakların arasına gömülmüş, kimine

numara veriyordur, kimine de, gelen evrak, giden evrak numaralarını vuruyordur... Hiç başını kaldırmaz Seyfi bey, tâ ki saat on oluncaya dek... Saat onda, simitle çayını içtikten sonra, tam gaz yine koyulur işine...

Saat on iki :

Seyfi bey, yol üzerindeki bir işkembeciden iki porsiyon işkembe içtikten sonra Çiçek sinemasına varır... Çiçek sinemasının sahibinin bir işini geçmiş günlerden birinde kolaylaştırmıştır Seyfi bey... Bu yüzden sinema patronu tarafından çok sevilir Seyfi bey... Saat yarımda fenerini yakar Seyfi bey, yarın seansına yer gösterir müşterilere... Kiminden beş lira, kiminden on lira, localıklardan yirmi lira alır. Kısa sürer burada iş, ama ücret oldukça dolgundur... Herhangi bir aksilik çıkmasın diye kazandığının elli lirasını sinemanın emektar fenercisine uzatır, geriye kalanını şıngırdata şıngırdata oradan uzaklaşır...

Saat on üç otuz :

Yine dairededir Seyfi bey... Nezle olur, grip olur, ne rapor alır, ne de izin alır Seyfi bey...

Saat on yedi otuz :

Seyfi bey, İtimat Garajındadır... Ve yıkayacağı arabalar hazırdır. Hemen tulumunu giyer,, deterjanını hazırlar, hortumunu çeker, saat yedide arabasını almağa gelecek olan sanayicilerin, tüccarların arabalarını gıcır gıcır yapar. Üşümez Seyfi bey... Süngeri çaldıkça ısınır, araba parladıkça içi yanar... Dört araba, gününe göre beş araba yıkar, garaj patronundan parasını alır, çeker gider Seyfi bey...

Yol üzeri küçük bir lokantaya uğrar, bir

kuru, bir de pilâv, üstüne üç bardak su, ohh var mı Seyfi beyden mutlusu?

Saat on dokuz :

Seyfi bey, Dakik Muhasebe Bürosunun içerdeki bir odasındadır... Önünde kocaman bir defter, yanında bir hesap makinası... Makina şakırdar durur, Seyfi bey yazar durur... Çimentolar, demirler, tuğlalar, kalaslar... Gelirler, giderler, düşümler ve sonunda matrah... Ohh, şöyle rahat bir soluk alsın Seyfi bey... Adamı iki milyon fazla vergi vermekten kurtardı, patron tarafından da aferinli kutlama...

Saat yirmi bir :

Radyoda ara haberler okunurken haldedir Seyfi bey... Yazsa, kamyondan kavun karpuz atar, arabası üç yüz liradan, kışsa portakal kasası indirir, kasası beş liradan... Az değildir beş lira, bazan yüz kasadan fazla olur kamyonda...

Saat yirmi üç :

İri yarıdır Seyfi bey... Gerçi o iri eller daha şimdiye dek bir horozun bile canına kıymamıştır ama, bu görkemli görünüşle bar kapısında fedayidir Seyfi bey... Eline sarı tesbihini alır, atar bar kapısına peykesini, oturur onun üzerine dört köşe, bacak bacak üste, kıvırır bıyıklarını büke büke...

Saat gecenin biri

Eee, Seyfi bey de insandır, ona da gereklidir bir kaç saat uyku, alır patrondan günlüğünü tutar evinin yolunu...

Haa, ara sıra radyo dinler, gazete de okur Seyfi bey... Kulaklarına, gözlerine inanamaz, çünkü günaşırı okur ve duyar :

«Dar gelirlilerin insanca yaşamalarına çalışacağız.»

Benim arkadaşım falan değildi İngiliz... Kardeşim, İngilitere'de kurstayken tanışmıştı onunla. Sonra adama bizim adresimizi vermiş, o da çıkmış gelmişti Türkiye'yi görmek için... Kardeşim hemen o sabah işine gittiği için İngiliz'le ilgilenmek bize kalmıştı.

— Siz, dedim, biraz oturun ben pazara dek gidip evin yiyeceğini alayım, ondan sonra birlikte gezeriz.

Kalkıverdi ayağa :

— Ben de sizinle geleyim, dedi.

«Hayır, gelme» denmez ki adama :

— Hayhay buyrun, gidelim, dedim.

İçerde annemle konuştum, balık, domates, iyisini bulabilirsem karpuz, sonra şunu bunu alacaktım. Akşama bir daha çarşıya çıkmamak için kasaba da uğrayacaktım...

İngiliz'i yanıma kattım, file elimde çıktık yola. İyi ingilizce bilmeme karşın adamla ne konuşacağımı bilemiyordum, gördüğüm kocaman kocaman yapılara,

— İşte bu hükümet konağı, işte bu adliye, işte bu tapu dairesi, diyordum...

Sonunda manava vardık... Adam domatesleri beş kişinin birden karıştırdığını görünce, şaştı :

— Siz çok ilkel salça yapıyorsunuz, dedi.

— Yoo, dedim, onlar salça yapmıyorlar, domates seçiyorlar...

— Haa, dedi. Niye seçiyorlar?

Gel de anlat şimdi bu hıyara, niye seçiyorlarmış? Ben de öteki seçenlerin yanına yaklaşarak, onlar gibi seçmeğe başladım. Manav gürleyiverdi :

— Eee, dedi, öldürdünüz be domatesi çekin ellerinizi...

Ellerimizi çektik, sıra manavın kesekâğıdına domatesleri koymasına gelince, bir el çabukluğudur, bir canbazlıktır başladı. Şimdi, manav hemen kaş göz arasında bir çürük domates atıveriyor kesekâğıdının içine, ben, hemen şipşak, kaş göz arasında elimi kesekâğıdına daldırıyor, manavın domatesi salladığı yeri bilerek çürük domatesi bulup çıkarıyorum... Ama manav, tekrar eline alıyor o domatesi, ben bir tane sağlam koyayım diye çalışırken, o yine çürüğünü yiteleyiveriyor kesekâğıdının içine... Öyle ki, kesekâğıdının içine bir manavın eli girip çıkıyor, bir benim, her ikimizde kesekâğıdının içine domates dolduruyoruz ama, iki kiloluk kesekâğıdı bir türlü dolmak nedir bilmiyor. İngiliz şaşkınlıkla, eğilmiş kesekâğıdının altı delik mi diye bakıyor, manav da, ben de İngiliz'e sırıtıyor ve zati Sungur'luğa devam ediyoruz... Manav, bana kırmızı gösterip, kesekâğıdına yeşil attığında, ben de manava yeşil gösterip kırmızı atıyorum, sonra kesekâğıdının dibine soktuğum elimle manavın biraz önce atmış olduğu yeşil domatesi buluyor, hokus pokus diyerekten, avcum bana dönük kesekâğıdından çıkardığım yeşil domatesi pat diye manavın gör-

mez tarafından domateslerin içine atıyorum... İngiliz hâlâ şaşkın şaşkın bakıyor, hem manav, hem de ben belki beş dakikadır kollarımızı yarısına dek kesekâğıdının içine sokup sokup çıkarıyoruz, ama kesekâğıdı bir türlü dolmak nedir bilmiyor... Kesekâğıdı dolmaya yakın, artık manavla açık açık çalışmağa başladık. O çürüklerini koyuyor kesekâğıdının içine, ben tutup çürüğü atıyor, iyisini koyuyorum içine. Öyle bir an oldu ki, manavla benim elim, ikisi birden daldılar kesekâğıdının içine. Ben yakalamışım bir ezik domatesi dışarı çıkarmak için, manav yakalamış benim elimi çıkartmamak için... Ben fazla sıksam domates iyiden iyiye patlayacak, o sıksa çatlayacak, onun için ellerimiz kesekâğıdının içinde birbirimizin yüzüne bakarak sırıtıyoruz... İngiliz bir benim suratıma, bir manavın suratına, bir de kesekâğıdında kenetlenmiş ellere bakarak :

— Hayran oldum dostluğa, diyor...

Ulan inek, ne dostluğu, bir bilse bizim ne yaptığımızı?

Sonunda manavla anlaşma yoluna gittik, tâbi hiç konuşmadan, yalnız hareketlerle... Manav tuttu ezik domatesi çıkardı, ben tuttum kesekâğıdına bir tane iyisinden attım... O tekrar çıkardı, eziğini attı, ben eziğini çıkardım, iyisinden attım... İngiliz bu kez de :

— Siz maşallah Türkler çocuk gibi, dedi, çok neşeli, alışveriş bile oyunla...

Sırıttım, tam o sırada manav kesekâğıdını teraziye koymak için döndüğünde, manavın son olarak koyduğu çürük domatesi el çabukluğuyla kesekâğıdından alarak domateslerin içine

attım... Çok şükür böylece domates satın alma savaşımız bitmişti...

Sıra armut almağa gelince, bizim İngiliz tam armutlaştı. Manav, hop diye şöyle bir elini daldırıyordu armutların içine, avcuna üç armut gelmişse, parmaklarını öyle hünerli oynatıyordu ki, armutlardan sağlam olanlar tablaya geri düşüyor, çürüğü kesekâğıdının içine giriyordu. Pekiyi, bu sihirbazlık karşısında ben boş mu duracaktım? Bu kez ben, armutların iri ve sağlam olan tarafına iki avucumla bir balıklama dalıyor, hop kesekâğıdına boşaltıyordum. Ama manav yarı yolda bu armut akınını kesiyor, parmaklarını oynatarak, tastamam bir kalbur eleği gibi, iyilerini tablaya, kötülerini kesekâğıdının içine düşürüyordu... Beş dakika sonra armut savaşı da bittiğinde, İngiliz :

— Siz hep böyle mi alışveriş edersiniz? diye sordu.

— Yoo, manav ahbap da, biraz şakalaşıyoruz dedim... Daha doğrusu bir yarışma.:.

— Pekiyi, dedi, yarışı şimdi kim kazandı?

Hiç vatandaşın bu işte yarışı kazandığı görülmüş mü ki ben kazanayım, ama öyle demedim İngiliz'e :

— Biz Türkler çok centilmenizdir. Bizim için kazanmak veya yitirmek hiç önemli değildir, maksat spor yapmaktır... dedim.

Oradan yürüdük gittik balıkçıya... Balıkçı daha karşıdan bağırdı :

— Canlı canlı, taze taze!..

İngiliz sordu

— Ne diyor? diye.

— Canlı canlı, diyor.

— Aman ne güzel ne güzel, bizde hep kokuserve...

Aldım balığın bir tanesini elime, şöyle patmağımı solungaçlarından içeriye soktum, çevirdim solungaçlarını, altına üstüne baktım. İngiliz

— Burada mı temizleyeceksiniz balığı? diye sordu.

— Yoo, dedim, şey için baktım, balıkçı çok canlı dedi de, acaba kaç saat önce yakalamış onu anlamağa çalışıyordum...

Sonra balığın birini alarak güneşe götürdüm, gözlerine baktım. Şimdi İngiliz'e, «Sen bunların canlı dediklerine bakma, yarısı kokmuştur bu balıkların» desem, adama karşı ayıp olacak, onun için :

— Şu gözlere bak şu gözlere, dedim.

— Balığın gözlerine mi?

— Balığın gözlerine ya, dünyada acaba bundan güzel göz var mıdır?

İngiliz sırıttı :

— Siz çok şair bir millet, dedi. Balığın gözleri sizi bu kadar etkiledikten sonra...

«Ah be kardeşim ilgilendirmez mi hiç ilgilendirmez mi? Adamın sözüne kanıp, bakmadın mı gözlerine hapı yuttun...»

Göz muayenesinden sonra koklama testine geçmiştim ki, İngiliz sordu :

— Niye kokluyorsunuz?

— Ah be kardeşim koklanmaz mı şu koku, koklanmaz mı hiç şu koku, mis mübarek mis... Sanki balık değil kolonya...

Balıkçı sordu

— Ne kadar verelim?

— Bir kilo dedim...

Manavdaki savaş hiç kalırdı balıkçının oradaki savaşın yanında. Balıklar, domates ve de armuda benzemeyip, çok kaygan cisimler olduğu için, artık balıkçı da, ben de tam bir üç kâğıtçı kesilmiştik... Öyle ki, balıkçı taze gösterip, bayatı yakalıyor, ben de bayatı kuyruğundan yakalayıp, tazeyi deh ediyordum naylon torbanın içine... Naylon torba kesekâğıdı gibi olmadığı için, İngiliz hem balıkçının elini, hem de benim elimi görüyor, ha bire torbanın içinde dönen ellerimize şaşkınlıkla bakıyordu. Bir ara, balıkçı çekerken, ben sündürürken, balığın biri elimizden kayarak şap diye İngiliz'in suratına vurunca, İngiliz'e

— Afedersiniz, yarışma da bazan kendimizi yitiririz de, dedim.

O denli başarılı savaşıma karşın, balıkçı yine de bir kilo balıktan yarım kilosunu bayat doldurmuştu naylon torbanın içine. Hele son olarak koyduğu

— Bu da benden, dediği balık, kimbilir kaç günlük balıktı.

İngiliz sordu

— Onu niye öyle attı içine?

— Onu bedava verdi...

Adamın ağzı bir karış açık kaldı...

Oradan çıktık, kasaba geldik...

— Bir kilo kıyma, dedim kasaba...

Kasap başladı tezgâhın üzerinden kelle barsak toplamağa... Kasap barsağı atıyor teraziye, ben kaldırıp atıyorum tezgâhın üzerine, o atıyor kelle parçasını teraziye, ben canımı dişime takarak bıçağın satırın arasından kafa-

mı uzatıp, kelleyi tekrar tezgâhın üzerine fırlatıyorum... Hani olağanmış gibi, ne kasap kızıyor benim yaptığıma, ne ben kızıyorum kasabın yaptığına... Öyle bir yarış başlamış ki aramızda, o kelle barsak dolduracak, ben bu kelle ve barsağı hop atlayıp teraziden kapacak ve tezgâhın üzerine atacaktım... Beş altı dakika biz kasapla böyle yarıştıktan sonra, kasap

— Gel anlaşalım, dedi.

— Anlaşalım, dedim.

— Bak tezgâhtakileri görüyorsun, ben, bir ki üç diyeceğim, ikimiz birden elimize geleni atacağız teraziye, ama ondan sonra çıkarıp atmak yok?

— Yok dedim...

İngiliz şaşkın şaşkın bakıyordu... Biz kasapla birer adım geriye çekildik, bir ki üç, diye bağırdık... İkimiz birden fırlayıverdik tezgâhın üzerine, elimize geleni aldık fırlattık terazinin içine...

— Hahhaaa, dedi kasap, gördün mü, beni kendi sütüme bıraksaydın, yarı barsak yarı et verecektim, amma şimdi iki yüz elli gramı et oldu, gerisi barsak...

Kasaptan çıktık. İngiliz :

— Çok sevdim sizin alışverişi, dedi. Maşallah herşeyinizi centilmen bir spor anlayışıyla yürütüyorsunuz...

— Öyle, dedim.

— Pekiyi? diye sordu, siz alışveriş yaparken yorulmuyor musunuz?

— Yorulmak mı? dedim. Bu bizim milli sporumuzdur kardeşim...

— Hocam tanımadınız mı beni? diye sordu.

Şöyle bir yüzüne baktım, sonra dudaklarımı büzerek

— Yoo, dedim, nerede okutmuştum seni?

— Ortaokulda hocam, orta bir, orta ikide bize Türkçe dersine gelirdiniz.

— Haa öyle mi? dedim.

— Öyle hocam, numaram 313 tü, Şakir...

313 Şakir deyince anımsamıştım. Ufacık boyu vardı ama, olasıya yaramazdı, derste bile yerinde duramaz, sağındakine solundakine bulaşır, benim en küçük bir dalgınlığımdan yararlanarak, ayağa kalkar çiftetelli oynar, böylece sınıfı güldürerek sessizliği bozar, benden de dayağı yerdi...

— Demek bu hamamda tellâklık yapıyorsun Şakir? diye sordum.

— Öyle hocam, Allah bin bin bereket versin, bahşiş şu bu geçinip gidiyoruz. Geçenlerde Hilmi geldi, hani Camgöz Hilmi, onu da bir güzel keseledim yıkadım, avukat olmuş benim kadar kazanıyormuş, yüreğim sızladı çocuğa...

Sonra konuyu değiştirdi

— Hatırladınız mı hocam, hani bir gün si

zin dersinizde tahtaya sabun sürmüştüm de beni nasıl dövmüştünüz?

— Yaa yaa, dedim...

İşte tam o sırada ense kökünde öyle bir şaplama işittim ki, sanki gözümde şimşekler çaktı.

— Kirler yumuşasın hocam!..

«Ulan hergele kirler yumuşasın diye öyle şaplak indirilir mi insanın ense köküne» demeye kalmadan, tam belimin üzerine öyle bir şaplak daha indi ki, fırlayıvermişim havaya...

— Noldu hocam? dedi Şakir.

— Yoo yoo birşey yok, dedim.

— En güzel kir böyle yumuşar hocam... Hani bir gün biliyor musunuz, siz merdivenden iniyordunuz, ben de acelemden size çarpıp az daha düşüreyazdım, o zaman nasıl bir tekme sallamıştınız kıçıma?

— Yaa yaa, der demez, baktım Şakir bizim kabalara olanca gücüyle ver ediyor yumrukları... O vurdukça, ben «Aman Allah» diyorum ama, çevre insanla dolu. Biraz daha oflayıp poflasam,

«Şuna bak yahu, koskoca adam, çocuklar gibi neredeyse yıkanırken ağlayacak» diyecekler. Onun için sesimi çıkarmadan, acımı gözlerimden akan yaşlarla paylaşıyordum...

— Sonra birgün hocam, dersimi yapmamıştım, hani saçlarımdan tutup nasıl çıkarmıştınız beni sıradan?

«Hergele belli, galiba şimdi de saçlarıma yapışacak» dememe kalmadan, kafamın gerisindeki bir tutam saçı tutup çekerek :

— Şöyle çeke çeke taradık mı, içinde kepek falan kalmaz, deyip öyle bir çekmeğe başladı ki saçlarımı, sanki her telinin dibinde bir kurşun yarası varmış da, tarakla onları deşiyormuş gibi ağrıyordu. Ben :

— Amman oğlu Şakir, dedikçe, o saçlarımı daha çok çekiyor, tarağı da sert sert vuruyordu...

— Amman oğlum Şakir, hepsi zaten üç beş tel!..

— İyi ya hocam, kepeklenmeden onları kurtaralım bâri...

«Ulan hergele, koparacağın kadar kopardın zaten»

Şimdi hemen keseyi sabunu bir yana bırakıp kaçıp gitmek var ama, kolay mı Şakir'in elinden kurtulmak, o ortaokul birinci sınıfının minicik Şakir'i olmuş şimdi bir ayı yavrusu, onu keselerken, bunu sabunlarken birer pazu olmuş kollarında herbiri kavun denli. Tüm korkum, bu oğlanı öğrencimken kaktırmış falan olmam. Şimdi bir aklına gelir de, «Hocam beni birgün şöyle kaktırmıştınız» diyerek, göbek taşından aşağıya fırlatırsa, o zaman beyin kanamasından gitmek işten değildi... Alttan almaktan başka çarem yoktu.

— Şey, dedim, sen yaramaz falandın ama, aslında çok zeki çocuktun. Hatırlıyor musun birgün, cümlenin zarf tümlecini kimse bulamamıştı da sen bulmuştun.

Güldü... İri iri dişleri ortaya çıkıyordu gülerken

— Haa hatırlamaz olurmuyum hocam? dedi. Kimse bilememişti de ben parmak kal-

dırmış, «Hocam bu cümlenin içinde mektup zarfı yok» demiştim, siz de sonradan bana...

«Eyvah, galiba o zamanda birşeyler yapmışız bu oğlana»

— Siz işte sonradan bana, gel buraya dediniz, ben de tahtanın yanına geldim, kaldır ayağının birini, dinel orada demiştiniz...

Eşeğin aklına karpuz kabuğu düşürmüştüm... Yüzükoyun yattığım yerden ayağımın birini havaya kaldırarak bükmeğe başladı...

— Amman oğlum Şakir!..

— Hem masaj, hem de çabuk terlemenize yardımcı olur hocam...

— Amman oğlum ayağım!..

— Azıcık sabredin hocam, bırakınca çok rahat edeceksiniz...

Nasıl büküyor ayağını velet, yakalamış ayağımın tarak kemiğinden, sanki urgandır elindeki, kıvır babam kıvır ...Ah, of, aman, diyorum ama, daha fazla da sesimi çıkaramıyorum yanımdakilerden utanarak...

Ulan ben bu çocuğu hiç sevmedim mi acaba? Soluk soluğa

— Şey oğlum Şakir, hani birgün sınıfta en güzel sen okumuştunda şiiri, o zaman nasıl kutlamıştım seni arkadaşlarının yanında?..

Ayağımı bıraktı... Hay Allah, keşki daha önceden söyleseymişim bunu.

— Yaa, dedi, ben şiriin sonunu unutmuştum, siz de bana hatırlatmıştınız. Hatırladınız mı hocam, iki kulağımdan yapışıp beni havaya kaldırmıştınız...

Eyvah!..

İki kolumu belimin altına soktuktan sonra, tam belkemiğimden yakalayıp sarsmağa başlamaz mı beni?

— Amman Şakir oğlum belim çıkacak...

— Çıkmaz hocam, insana dinçlik verir... Biz burada sekiz yıldır tellâklık yapa yapa birinci sınıf masaj ustası olduk çıktık. Şimdi banyodan sonra öyle rahatlarsınız ki...

Banyonun sonuna sağ çıkarsam iyi... Belim çıtırdadıkça, oğlan mı desem herif mi desem, öyle bir haince zevk alıyor ki, gözlerinin içi gülüyor... Arada bir de soruyor

— Hocam bana hiç ikiden yukarı not vermediniz ha?

Oğlan şimdi dayak fasıllarını geçti, not'a geldi, işimiz iş yâni... Birşey değil, bu daha keselenmeğe hazırlık, kimbilir keselerken, yıkarken neler yapacak?

— Şey, dedim, bi keresinde galiba beş vermiştim...

— Yok hocam, beşi vermiştiniz, amma sonra kopya olduğunu anlayınca beşi sıfır yapmıştınız...

«Hay yapmaz olaydım da ellerim kırılaydı, on verseydim keşki»

Sıfır vermenin cezasını da göğsümüze çekilen iki yumrukla ödedik.

— Ciğerleri genişletir hocam!..

«Ulan ne genişlemesi, ciğer belkemiğine yapıştı be»

— Haa, hocamsınız diye ha, yoksa başkası gelse, böyle uğraşmam. Amma onca yıl emek verdiniz bize, bizi yetiştirmeğe çalıştınız...

Yumruktan sonra sesim, vızıltı gibi çıktı

— Sağol oğlum sağol...

— Esas siz sağolun hocam...

«Bu gidişle pek sağolacağa benzemiyoruz ya»

Bir yere gitti geldi, elindekini göstererek :

— Sizin için hocam, dedi, ilk kez sizi keseleyeceğim bu keseyle...

Daha ilk sürüşünde :

— Aman Allah! diye bağırmışım...

Tüm keselenenler bizden yana baktılar... Kese değil mübarek zımpara kâğıdı, sürülen yeri törpüleyip geçiyor...

— Alışırsınız hocam alışırsınız... İlkin acıcık yakar amma, sonra yakmaz.

— Oğlum Şakir yakmak değil, kavuruyor...

— Daha iyi ya hocam, derideki hastalıkları da sıyırıp götürür...

Keseyi sürdüğü yer, oldu al bir bez... Hele boynum, boynumun altı, al bezden de öte, karardı morardı sanki...

— Aman evlâdım Şakir, bacaklarım kalsa?

— Hiç olur mu hocam, ayda yılda bir hocam geçmiş elime, ben onu bir güzel...

«Öteki dünyaya postalamadan eder miyim hiç?»

— Yavrum evlâdım şu keseyi değiştirsek?

— Yoo, siz bizi en iyi şekilde yetiştirmek için çalıştınız, ben de sizi en iyi şekilde keselemek için çalışacağım...

Oğlan iyiden iyiye niyetli, bizim deriyi soyacak, aylarca cilt doktorlarına koşturacağız...

— Sonra hocam birgün de hatırladınız mı?

Kader kısmet bakalım ne geliyor?

— Hatırladınız mı hocam, arkadaşın biri matrak birşey söylemişti de, hepimiz gülmüştük amma ben nedense sinirlerime sahip olamamıştım, siz, susun artık dediğiniz halde gülmüş durmuştum...

— Ya ya pek güleç çocuktun hani. Öyle sevimliydin ki!..

— Sonra siz hocam, yanıma yaklaşmış, öyle gülünmez böyle gülünür diye, nasıl kafamı duvara vurmuştunuz?

Ulan aman, galiba kafamı bu mermerin üzerine vuracak... Baktım parmakları göbeğimin üzerinde, mıncıklıyor, kaşır gibi yapıyor, sonra yan taraflarını sıkıp sıkıp bırakıyor... Öldüm bittim en küçük bir hareketten gıdıklanırım. Öyle gülüyorum ki o zımpara acısının içerisinde, gözlerimden yaşlar boşanıyor, elimi kaldırıyorum, «Aman oğlum yapma, gıdıklanıyorum» demeğe çalışıyorum, ama Şakir'in aldırdığı yok ki... Ben katılıp güldükçe, o iştahla geliyor, belimin, göbeğimin üzerinde gıdıklanacağım can noktalarını buluyor, yapışıyor parmaklarıyla oralara, mıncıklıyor ha mıncıklıyor... Öyle bir kahkaha, öyle bir kahkaha hamamın kubbesi çınlıyor sesimden, bükülüyorum, kıvranıyorum, zıplıyorum, kahkaha üstüne kahkaha patlatıyorum, ama o arada gördüğüm gözlerin tümü, bana yardım etmek için koşacaklarına, ters ters bakıyorlar...

— O o oğ lum Şa Şa ki kir...

— Alışırsınız hocam alışırsınız...

«Ulan gıdıklanmaya alışılınır mı hergele oğlu hergele?»

Son soluğumu veriyordum ki, ayak parmaklarının bükülerek çatırdatılarak kıvrıldığında kendime gelebildim... Gülmekten gücüm kalmamış ki... Ayak baş parmağımı bir çekiyor, bir sündürüyor, nerdeyse parmak yerinden çıkacak...

— Allah!..

Demek o denli acı bağırmışım ki, tüm kafalar yine benden yana döndü. Öyle ters bakıyorlar ki, biraz önce kahkahadan kırılmışım, şimdiyse «Aman Allah»...

— Mayasıla birebir gelir hocam!..

Ayak başparmağımı bıraktı, tam ben parmağımı ovuşturmak için eğilmiştim ki, kafamdan aşağıya kaynar suyun boşandığını hissettim... Bayılmışım...

Dışarda kendime geldiğim zaman, Şakir'e ilk sözüm şu oldu :

— Oğlum Şakir, bu özel işkence metotlarını nereden öğrendin?

Hani bu memlekette sahil yağması denen birşey vardır ya, eee, biz de bu memleketin evlâdı olduğumuza göre, bu yağmaya katılmak milli görevimiz dedik, gazetedeki duyuruya bakıp bakıp zıpladık, bakıp bakıp hopladık. Nasıl zıplayıp, nasıl hoplamazsınız ki, arsanın metre karesi bin lira, yarısı peşin, yarısı çok uzun vâde... Hele hele gazete duyurusunun başındaki yazıyı görseniz :

DENİZ
AYAĞINIZIN ALTINDA

Daha, ne parasını göndermeden, ne de tapumuzu almadan evin içi bayram yerine döndü. Duyuruyu birimiz bırakıp, birimiz okuyoruz. Sonra ardından düş üstüne düş kuruyoruz...

«Oooh şöyle küçücük bir ev, evin önünde bir teras, terasta bir şezlong.»

Düşün tam burasında, ufak oğlan yanıma ağlaya ağlaya geliyor :

— Babacığım baksana, âbim beni şezlonga oturtmayacakmış... diyor.

Bağırıyorum :

— Oğlum Rahmii...

— Ama babacığım, demindenberi o oturuyor?

— Nerede lan?

— Şezlongta...

Karım giriyor araya, çocukları susturmak için :

— Kesin kesin, iki tane alır babanız, diyor...

Neyse, devrisi günü hemen, eşten dosttan da üç beş kuruş para yardımıyla, gazetede duyurulan adrese arsa parasının yarısını postaladım. Posta makbuzu elimde geldiğimde, evde ikinci kez bayram oldu. Mayolar satın alındı düş dünyasında, botlar satın alındı düş dünyasında, zıpkınlar alındı düş dünyasında. Biz de bugün yarın emekli olacak bir memur olduğumuz için başka türlü düşler kurduk...

«Denizin kıyısına şöyle bir gölgelik, hanım içerde çöp kebapları yapar hazırlar, ben masalar arasında dönerim, fazla değil, günde şöyle beşyüz liracık kazansak gazinomuzdan yeter»

O günden sonra, her eve gelişimde karım, çocuklarım yöremi aldılar :

— Baba, tapusu geldi mi? diye.

Ben :

— Gelmedi, deyince hepsi de mahzun oluyorlardı amma, para makbuzunu çıkarıp da

— Çocuklar bu bizim elimizde olduktan sonra, hiç korkmayın, bu yaza iyice hazırlanın, arsamız tamam. Anneniz bir çadır diker, kurarız arsamıza, yaparız önüne de bir gölgelik, ondan sonra güneşlen Allah güneşlen... diyordum.

Gerçekten, nerdeyse deniz mevsimi geldi gelecek, bizim tapudan bir haber yok. Tuttum, bunun üzerine bir mektup yazdım parayı gönderdiğim adrese. Üç gün sonra geldi mektubun yanıtı :

«Tapu dairesiyle küçücük bir müşkülümüz var, onu halleder etmez, tapunuzu adresinize postalayacağız. Hiçbir endişeniz olmasın»

Bu mektup bile evde büyük bir sevinç yarattı. Demek paramız ellerine geçmiş, bizim parselimizi ayırmışlardı...

Deniz mevsiminin içine girince, çoluk çocuk oturup bir akşam kararımızı verdik. Nasıl olsa arsamız vardı, yapılacak tek şey, yarından sonra annemizin oturup bir kocaman çadır dikmesiydi. Bu arada ben de yıllık iznimi alacak ve hazırlığımızı tamamlar tamamlamaz, arsamızın bulunduğu sahil kasabasının yolunu tutacaktık...

Hazırlıklarımız çok sürmedi. Kapının önüne dayanan bir minibüse, mahalleli iyice duysun diye,

«Yazlığa gidiyoruz, yazlığa gidiyoruz» sesleri arasında bindik. Çok şükür, onca kara yolunda, hiçbirimiz kelleyi bacağı koparmadan sağ salim varacağımız kasabaya vardık... Karıma, etrafı gösterip :

— Hanım ne mutlu be, insanın böyle bir sahil kasabasında arsasının olması, dedim.

Karım :

— Ne diyorsun sen, dedi, sevinçten uçuyorum. Şöyle dişimizi sıksak, ailece elele versek, bir gecekonducuk biz bile oturturuz. Her

yaz gelişimizde bir tarafını yaparız, bakmışsın beş yıl sonra kutu gibi sayfiye evimiz hazır.

Eşyaları orada bir hamala teslim ettikten sonra, bize arsayı satan adresi aramağa koyulduk. Mahalle arasında, galiba eskiden berber dükkânı olan bir yerdi. Duvarında aynalar, halılar, yan tarafta bir manyetolu telefon, kapının önünde «Emlâk alım satım bürosu»

Girdim içeriye, bıyıklı, şişman bir adam oturuyordu.

— Beyefendi, dedim, ben Kerim Yutmaz, sizden bir arsa almıştık da...

Adam, kara kaplı bir defteri karıştırdıktan sonra

— Eveeet, dedi, tamam tamam... Arsanız hazır, isterseniz buyrun göstereyim.

Ben hanımın yüzüne baktım, çocuklar benim yüzüme baktılar, hepsinde de mutlu bir gülücük ...Düştük adamın arkasına... Yürüye yürüye kasabayı çıktık, ağaçlar, kayalıklar, sonra bir düzlüğe geldik... Adam yürüdükçe, kıyıya yaklaştıkça bizim mutluluğumuz daha çok artıyor. Kasabadan iki kilometre uzaklıkta olması bizim için hiç önemli değil, nasıl olsa zamanla bu iki kilometrelik boşluk da dolacak, önemli olan, arsanın denizin hemen kıyısında olmasıydı... Adam denize doğru yaklaşıyor, biz daha çok sırıtıyoruz, adam yürüyor, biz zevkten sefertası oluyoruz... Sonunda adam vardı, denize dayandı...

— Eveeet!... dedi...

Pantolonunun kayışına el attı. Sonra bana

— Altınızda mayonuz var mı? diye sordu...

Karıma baktım... Hâni tam zamanıydı yâni şimdi denize girmenin... Biraz da haklıydı adamcağız. Bunca yolu teperken bir hayli terlemiştik.

— Beyefendi, dedi, şayet siz yüzme bilmiyorsanız, oğlunuz soyunsun.

— Yoo, dedim, yüzme bilmesine bilirim amma, bunca yolu geldik, oğlan da terlemiştir, o da girsin serinlesin...

— Tâbi tâbi, dedi adam...

Karıma döndüm :

— Hanım, siz birazcık kıyıda bekleyin, biz bir iki kulaç atıp gelelim...

Karım başını salladı...

Adam yüzmeğe başladı... Hem kulacını atıyor, hem bize, arada bir :

— Gelin gelin, diye bağırıyor...

Sahilden epeyce uzaklaştık... Nerdeyse kolumdaki güç kesilecek.

— Beyefendi, dedim, çıksak...

— Anlamadım, dedi adam, ben size arsanızı göstereceğim...

Bu kez, ben adamın dediğini dedim

— Anlamadım...

— Arsanızı beyefendi...

— Yâni bizim arsamız...

— Birazcık daha ilerde... Buralar bin beşyüzlük yerler, ama isterseniz değiştirebiliriz...

Adam yüzüyor ki nasıl yüzme, dersiniz tarzan... Boyuna gidiyor ...Ben de oğlanla ardı sıra tıknefes yetişmeye çalışıyoruz...

— Kardeşim, sizin bize sözünü ettiğiniz arsalar suyun içinde mi?

— Elbette...

— Ama siz bize...

— Ne demiştik... Gazetede yazmıştık duyurularımızda, «Deniz Ayağınızın Altında» diye...

— Haklısınız...

— Hadi canım, biraz daha gayret edin, birşey kalmadı...

— Yoo, nerdeyse Türk Kara Sularının dışına çıkıyoruz...

Adam, şöyle bir sırtüstü dönüp :

— Aslaa! dedi. Bizde yalan dolan yok... Size vereceğimiz arsa Türk Karasularının içindedir...

Sonra, iki elini başının altına yastık gibi yapıp :

— Şu manzaraya bakın, şu manzaraya yahu, dedi... Şurada oturmak bir hayattır be...

— Öyle, dedim, paran çok olacak, yapacaksın bir Kız Kulesi, gerçekten o zaman hayat...

— Kardeşim ona da gerek yok, dünyanın parasını niye vereceksiniz kuleye muleye, bir mavna satın alırsınız, üstüne bir ev, demirlersiniz buraya, olur biter.

— İyi ama kardeşim, dedim, denizlerin, nehirlerin, göllerin tümü devletin malı değil mi? Nasıl parselleyip satabiliyorsunuz buraları?

— Hah, dedi adam, tam üstüne bastın işte, tapu dairesiyle olan anlaşmazlığımız da bu ya... Oysa ki bu koyu olduğu gibi zamanın

padişahı, Hamdullah Emin Şevket Paşa'ya vermiş... Elimizde bu konuda tapu var, işi mahkemeye döktük, bugün yarın bir karar alacağız... Siz şimdiden mavnayı bulmaya bakın, bu konuda dediğim gibi hiçbir endişeniz olmasın...

Adam, bir ters dönüş yaptı, biraz daha yüzdükten sonra, elini sahile doğru uzatarak, bir nirengi noktası aradı. Sonunda :

— Tamam, dedi, işte burası sizin arsa... Bakın bakın, oğlunuzun yüzdüğü yer sizin arsanız... Sonra şuradan ilerde yol geçecek...

— Anlamadım...

— Yahu kardeşim, sen hiç Hong Kong'u görmedin mi?

— Nerden göreyim kardeşim?

— Orası gibi işte, yarın birgün mavnalar buraya dolunca, kayıklar için yol gerek... Bakın, sizin arsanız tam iki cepheli, hem on metrelik caddeye bakıyor, hem sekiz metrelik...

Oğlana bağırdım :

— Oğlum bak buradan yol geçiyormuş, dedim.

Oğlan tuhaf tuhaf baktı suratıma...

Kıyıya döndüğümüzde karıma ilk müjdeyi ben verdim :

— Karıcığım, dedim, gerçekten deniz ayağımızın altında...

TANINMIŞ YAZAR OLMAK BAŞKA

Geçenlerde denize gittim. Ama bu öyle bir gidişti ki, hemen birdenbire karar verdim. Öykü yazıyordum. Havanın sıcaklığından mıdır, yoksa yorgunluktan mıdır bilmem, yazı makinasının üstünde kâğıdı öylecene bıraktığım gibi atladım dolmuşun birine, ver elini serin köpüklü denize... Dolmuştan inince aklıma geldi, ne mayom, ne de şortum yanımdaydı. Ama, buraya dek gelmiştim bir kez, şimdi tutup da mayo için suya girmeden dönüp gidemezdim. Gişeye yaklaştım :

— Bir ödünç mayo, bir de bilet, dedim.

— Kabin mi?

— Mümkünse tek kişilik olsun...

Biletimi alıp plâja girdim. Daha oracıkta, suya girmeden bir serinliktir kapladı her yanımı. Hele, sereserpe kuma uzanmış kızları görünce, içim bir tuhaf oldu. Girdim kabine, öyle ivedi soyunup çıktım ki dışarıya, kendimi bir an önce serin suların koynuna bırakmak istiyordum... Her zaman yaptığım gibi, bugün dinlenmedim kumların üzerinde, koşarak kendimi sulara attım...

— Ohh, dünya varmış be!.. Çok öyküler yazılır amma, insan bir kez dünyaya gelir!..

Kocaman bir dalgayı göğüsledikten sonra, kendimi suyun üzerine bıraktım. Ellerim başımın altında, dalgalar tatlı bir salıncak, bir

o yana, bir bu yana, sanki biraz önce o sıcaktan bunalan insan ben değilim... Ne denli öyle suyun içinde kaldım bilmiyorum, ama çıktığımda kendimi hayli hafiflemiş hissettim. Elim arkamda, ıslak kumları geçtikten sonra, ardımdan bir sesli gülümseme işittim. Döndüm baktım, delikanlının biri, bana bakıp gülüyor... Ben de hafiften gülümsedim ona... İnsanın kalabalık bir plâjda bile tanınması ne denli hoş birşeydir. Kimbilir bu delikanlı hangi öykümü anımsayıp ardımdan güldü... Hani insan, biraz da kasılıyor böyle tanınıverince. Onun için ellerimi biraz daha arkaya atıp, göğsümü biraz daha öne çıkarıp yürümeğe başladım. Düşünüyorum, delikanlı mutlaka, geçen hafta dergide yayınlanmış olan öyküme gülüyordur... Gerçekten güzel bir öyküydü, sulandırılmamış bir gülmece havası vardı...

Şemsiyenin altında şöyle benim uzanacağım denli bir boşluk var, oraya doğru yürüyorum. Bu kez, şemsiyenin altındaki kızlar bana bakıp gülüşüyorlar. İster devlet adamı olun, ister ünlü bir politikacı olun, isterseniz tanınmış bir yazar, ne olursanız olun, kızlar tarafından tanınmanız ve ilgi görmeniz, insanı çok mutlu eder. Ben de öyle, bir anda nasıl şiştim oracıkta, içimden :

«Kimbilir bu kızlar da benim hangi öyküye gülüyorlardır dedim... Yoo yoo belki de geçen pazar radyoda yayınlanan oyunuma gülüyorlardır. Hani orada, salak bir âşık vardı, kızların hepsini kendisine âşık sanıyordu»

«Evet evet, mutlaka bu oyunumu dinlemiş ve buna gülüyorlardı»

Sanki o denli sevinen, o denli kasılan ben değilmişim gibi, kuma ilişiverdim... Kızlar, kendi aralarında birşeyler konuşup tekrar gülüşmeye başladılar... Birbirlerinin kulaklarına fısıldıyorlar, ardından kahkahayı basıyorlar.

«Evet, kimbilir hangi öykümün, hangi pasajından sözediyorlar?»

Sigaramı, çakmağımı almak için tekrar kabine dek gitmek zorunda kalıyorum... Şöyle, büyük bir yazara yakışır şekilde ayağa kalkıp, yine iki elimi arkada kenetleyerek, ağır adımlarla kabine doğru yürüyorum... Kızların tümü ardımdan kahkahayı basıyorlar...

«Ne var vanki, elbette ben okuyucularım hem gülsünler, hem de düşünsünler diye yazan bir insanım. Ama nedense okudukları kitabın yazarına karşı oldukça saygılılar, yanında ancak fısıldaşıp gülebiliyorlar. Ama ben kalktıktan sonra, kahkahalarla gülüyorlar. Fakat nasıl tanıdılar beni bilmem ki? Acaba içlerinde tanıyan biri vardı da o mu söyledi. Öyle ya, biz yazarların resimleri, öyle artist resimleri gibi gün aşırı gazetelerde boy göstermez. Yalnız, büyük bir başarı kazandığımız, ya da öldüğümüz zaman basarlar resimlerimizi... İşte, bu da bizim için ayrı bir övünç. Gazetelerde resmimiz çıkmadığı halde şu kalabalık plâjda bile tanınıyoruz... Belki de kitaplarımın arka kapağındaki resmimden tanıdılar.»

Evet, karşıdan gelen bir grup da beni görünce gülmeğe başladılar. Fısıldaşıyorlar da... Belli ki, içlerinden tanımayana beni gösterip adımı söylüyorlar...

«İşte o gülmece öykülerini yazan bu adam» diyorlar.

«Aaa aaa!» diyor kadının biri kahkaha atarak... Belli ki, boyumun kısalığına bakıp bu hayret sesini çıkarıyor. Öyle sakin okuyucular bilirim, yazısını okudukları yazarın, uzun boylu, geniş omuzlu, hattâ çok yakışıklı olduğunu düşünürler... Eh, kadın böyle «a aaa» dediğine göre ne yapmam gerek, şöyle biraz daha omuzlarımı gerip, yüzüme biraz daha anlam vermem gerek. Onun için biraz daha kasılıyor, biraz daha göbeğimi ileri doğru çıkarıyor, başımı geriye atarak kabine doğru yürüyorum. Kabinin penceresinden duyuyorum, kahkahaları... Öyle gülüyorlar ki... Sigaramı, çakmağımı alıp tekrar dışarıya çıkıyorum... Tam kabinin önünde, sigarayı ağzıma koyuyor, şöyle artistik bir pozla çakmağımı çakıyorum. Tam yanarken, sağ tarafımdan yine bir kahkaha... Bakıyorum, iki delikanlı, aralarında genç bir kız, bana bakıp gülüyorlar... Ben de hafiften gülümsüyorum onlara ...Ve içimden :

«Hayret yâni, sanki bugün bu plâja gelenlerin hepside beni tanıyorlar»

O sırada, biri parmağıyla beni işaret ediyor, yanındaki delikanlıya gösteriyor... Biliyorum ardından ne olacağını, hemen basıyorlar kahkahayı... Dışardan bilirim çünkü, sanki yazdığım öykülerdeki tüm komik şeylerin benim başımdan geçtiğini sanan okuyucularım, nedense beni tanıdıkları yerde, hemen gülmeğe başlarlar. Hattâ içlerinden bazıları

— Aman âzizim, pekiyi siz o motor yağlı

zeytin yağını yedikten sonra ne oldu? diye hem sorar, hem de kahkahayla gülerler...

Sigaram ağzımda, bağrım rüzgâra karşı, tekrar şemsiyenin bulunduğu yere doğru ilerliyorum. Şöyle göz ucuyla, şemsiyenin altında oturmakta olan kızlara bakıyorum. Daha beni görür görmez aralarında yine fiskos, ve ardından kahkahalar... İçimden :

«Şimdi beni sorguya çekerler, diyorum. Nasıl yazarsınız, konuları nasıl bulursunuz, yazdıklarınıza kendiniz de güler misiniz, falan filan...»

Ben yanlarına yaklaştıkça kahkahalar artıyor... Olasıya kasılıyorum yine ben... Ağzımda sigara, ellerim arkamda kenetlenmiş, ufak adımlarla kendimden emin, yaklaşıyorum şemsiyeye... Ben yanlarına gelince, kahkahalarla gülmeyi bırakıyor, fıkırdıyorlar... Belli ki, şöyle yüzüme bakarak gülmeyi saygısızlık sayıyorlar ...Sarışın bir tanesiyle göz göze geliyoruz... Kız, daha gözlerini indirmeden başlıyor fıkırdamağa. Buna, yanındaki esmer katılıyor, sonra hep birlikte başlıyorlar kıkır kıkır gülmeğe... Kıkırdamaktan yorulunca kalkıyorlar denize doğru koşturuyorlar... Ama oradan da bana bakıp bakıp gülüyorlar...

Canım bir soğuk gazoz istiyor... Onun için ayağa kalkıyorum, büfeye doğru yürüyorum... Yanımdan geçen iki delikanlı, birbirlerine vurup gülüyorlar. İçimden

«Demek, diyorum, gerçekten zormuş insanın tanınmış kişi olması. İnsan nereye gitse rahat edemeyecek. Hani okurum da bazı büyük yıldızların yaşamlarını, zavallılar, hiçbir

gün, normal insanlar gibi sokağa çıkıp şöyle bir gezemezlermiş bile...»

Fakat bu durum nedense benim hoşuma gidiyor... Yanımdan geçen başka bir delikanlı

— Vay ulan bak bee! diyor, ardından basıyor kahkahayı...

Başka biri :

— Gördün mü? diyor yanındakine.

— Yoo, diyor öteki.

— Dön de bak...

Evet, beni gösteriyor, sonra öteki

— Yaaaa! diyor...

Öteki, kahkahayla yanıt veriyor :

— İnanmazsan şöyle önünden geç de bir bak!..

Gerçi delikanlı yüzümü görmek için geri dönüp geliyor amma, kasılmam için yetiyor bu bana. Yaşlı bir adam geçiyor yanımdan, basıyor kahkahayı...

«Evet, bu da geçenlerde yazmış olduğum «Emekli» öyküsünü okumuş olmalı... Sol yanımdan bir tiz kahkaha... Yaşlı bir kadın ama ince sesiyle gülüyor bana bakıp :

«Tamam, bu kadıncağız da, bundan şöyle bir ay önce yazmış olduğum, öyküyü okumuş olmalı .. Pekiyi ama, bunlar niçin yanıma yaklaşıp :

«Afedersiniz üstat, acaba size birşey sorabilir miyiz?» diye konuşmağa gelmiyorlar?... Belki de fazla kasılıyorum, ondan çekinip yanıma yaklaşamıyorlar.

Onun için kasılmama biraz ara vererek,

bana sırıtana sırıtmağa başladım. Büfeye yanaştım :

— Bir gazoz, dedim.

Büfeci gazozu uzattı, bir yandan da sırıtıyor. Bu kez ben dayanamayıp sordum :

— Okursunuz galiba? dedim.

Büfeci :

— Şey tâbi, tâbi okurum, dedi.

Adam, ben gazozu içtiğim süre yüzüme bakıp bakıp güldü. Sonra diğer gazoz içenler, onlar da gülüyorlardı. Çok mutluydum o anda... Şöyle elimin birini arkama atmış, gazozunu ağzıma dikmiş, rüzgâra karşı yudumluyordum. Ve düşünüyordum,

«Şunca insan, hepsi de beni okuyorlar. Hepsi de şu anda başka başka öykülerime gülüyorlar... Örneğin şu yakışıklı delikanlı, benim «Uyurgezer» öyküsüne gülüyordur. Şu, başı kabak adam, «Genel Müdür» öyküsüne gülüyordur. Şu, bikinili kız, «Kıskanç Koca» öyküsüne gülüyordur... Gazozumu bitirdim, parasını uzattım, yine kendimden emin adımlarla kumda yürümeğe başladım. Gülüyor millet...

Biraz sonra baktım arkamdan birileri geliyor...

— Beyefendi beyefendi, diyor içlerinden biri...

«Tamam, diyorum içimden, hay aksi şeytan, yanımda kalem de yok, şimdi imza isteyecekler»

Şöyle, elimi belime koyup geri dönüyorum... Bir yığın insan, pardon okuyucu, gülerek yaklaşıyorlar yanıma... İçlerinden biri :

— Beyefendi, diyor...

Şöyle kasılıp :

— Buyrun! diyorum...

— Beyefendi, şey acaba, hiç önünüze baktınız mı?

— Anlamadım, diyorum...

— Hiiç, önünüze baktınız mı? diyor...

Ötekiler kırılıyorlar gülmekten...

— Bakın bir bakın! diyor tekrar öteki...

Önüme bakıyorum... Ödünç aldığım mayonun önüne. Yırtık... Ve o anda, sanki kaynar sular boşanıyor üstümden... Dosdoğru kabine koşuyorum. Ve bir daha, gece yarısına dek, orada bir tek insan kalmayıncaya dek çıkmıyorum kabinemden...

Muhtar kaymakamlıktan gelen kâğıdı okuduktan sonra, bir daha okudu, bir daha okudu... Sonra yüksek sesle köy yönetim kurulu üyelerine okudu. Yazıda, «Köyünüzde Türk Turizmine hizmeti geçenler varsa adlarının bildirilmesi, adlarının karşısına yaptıkları hizmetlerin yazılması, en geç on beş gün içinde yazının yanıtının kaymakamlıkta bulunması... diyordu. Altında da ayrıca bir not vardı «Turizme hizmetleri görülenlere on bin lira ödül verilecektir»

O anda hemen, muhtarın da, yönetim kurulu üyelerinin de aklına Safoğlan geldi... Muhtar :

— Çoktan hak etti de geçdi bile, dedi.

— Ne diyon, dedi üye kör Osman, onun tulizimciliğe katkısını heç birimiz yapamayız... Onun kattıklarıı, kattıklarıı...

— İyi amma, dedi muhtar, yazdık diyelim adını Safoğlan, pekiyi karşısına ne yazacağız?

Üye, Üllüz Hüseyin :

— Heye, dedi, yazılmaz ki... En iyisi muhtar, sen kaymakam beye kadar get, ve bu çocuğun tulizimciliğimize yapdıklarını bir bir anlat... Sağolsun, oğlanın yüzünden köy de üç beş kuruş para kazanmıya başladı. Kim

derdi ki, o birbirine bel vermiş eski iki taş ünlü olsun da tulis karıları akın akın gelsinler buraya?

— Yaa yaa, dedi Tahtaburun Tahir, Allah bin bin bereket versin, yaz günü epeyce kazanıyoruz... Yımırtamız, tavığımız para ediyor... Meyvamız sebzemiz de cabası... Şimdi tutup da biz şu oğlana on bin lira kazandırmazsak, nankörlük etmiş oluruz...

Devrisi günü muhtar, yanında üyelerden Üllüz Hüseyin olduğu halde kaymakamlığın yolunu tuttular... Kaymakamın kapısında önlerini iliklediler, kapıyı tıklattılar, içeriye girdiler... Kaymakam :

— Buyrun? dedi. Muhtar :

— Beyim bir yazınızı aldık da, hani tulizimciliğe hizmetleri geçenlere ödül verecekmişiniz?..

— Evet? dedi kaymakam.

— İşte beyim bizim köyde bi Safoğlan derler çoban vardır, bu oğlanın tulizimciliğimize çok hizmeti geçmiştir... Yâni o birbirine bel vermiş iki taşı tulistik eden Safoğlan'dır desem yalan dimemiş olurum...

— Kaç dil biliyor?

— Dil mi beyim? Kendi dilini bile doğru dürüst bilmez. Sorarsın, cuvap vermez, nasılsın den, sırıdır, amma beyim babayiğittir...

— Turistleri ayıdan falan mı kurtarmış?

— Yok beyim, gerçi kendisi de ayı kadar vardır amma, çok yufga yürekli, çok eyi kalplidir, karıncayı bilene incitmez...

— Pekiyi, bu taşların yerini bulan bu çoban mı olmuş?

— Yok beyim, o taşlar ben bildim bileli orda durur. Demem öyle değil beyim.

— Pekiyi, turizmimize katkısı ne olmuş bu çobanın?

— Beyim size nasıl anlatsam ki... İsterseniz işi başından anlatayım ...Beyim bi gün, iki tane tulis karısı gelmişler, bu taşın yanında çadır kurmuşlar. Bizim Safoğlan da ordaymış... Görmüşler bunu, yanlarına çağırmışlar...

«Gel bize yardım et» demişler... Dedim ya, çok eyi kaliplidir bizim Safoğlan, tutmuş onlara yardım etmiş, çadırlarının kazıklarını sağlamlaşdırmış, iplerini bi eyicene germiş, naylon taslarını alıp kaynakdan su doldurmuş, sona da kendi koyunundan süt sağıp vermiş...

Kaymakam :

— Bu kadar mı? diye sordu.

— Yok beyim, bu kadarlık katkıyı hepimiz yaparız amma, Safoğlanınki başka, onun işi hemi çok zor, hemi de çok güç... Sona beyim, tutmuş bu tulis karılar kutuları kırmışlar, içinden bişeyler çıkarmışlar, çanağa dökmüşler, ortaya koymuşlar, çağırmışlar bizim Safoğlan'ı :

«Gel yi» deyi... Dedim beyim Safoğlan diye... Bizimki kafasını sallamış, «Ya a» demiş, ötekiler diretmişler, «Sen bize bişeler verdin» diye... Tâbi bunları işaretnen anlatmışlar... Safoğlan anlamamış, sofraya da oturmamış, kıyıcıkdan onları seyretmeğe başlamış... Karıların her ikisi de bakar bakar gülerlermiş bizim Safoğlan'a... Sona karının ikisi de çadıra girmiş kaybolmuşlar, sona bi çıkmışlar ki beyim, na ha el kadarcık donlarnan... Saf-

oğlan namuslu beyim, hemen dönmüş arkasını, sürüsünün başına gidiyormuş ki, iki tulis karı koşmuş yetişmişler ardından, başlamışlar bizim Safoğlan'ı çekmiye... Onlar çekerlermiş, Safoğlan gitmezmiş, onlar çekerlermiş Safoğlan gitmezmiş... Karılardan biri Safoğlan'ın yırtık göyneğine elini daldıraraktan gıdıklamıya başlamış... Zaten bizimki her dakika güler, başlamış kıkır kıkır gülmiye... O güldükçe tulis karıların hoşuna gitmiş, o güldükçe tulis karıların hoşuna gitmiş... Safoğlan az daha bayınacakmış amma, dedim ya beyim bedeni sağlam diye, bayınmamış... Almış götürmüşler bunu çadırın yanına, başlamışlar soymıya... Safoğlan hiç bişe bilmez beyim, o kadarki saf... Beller ki, karılar soyup da eğlenecekler... Hiç sesini çıkarmamış, kalmış cıscıbıldak...

— Evet sonra? dedi kaymakam.

— Sona beyim, o halnen kaçıp kurtulmuş yanlarından, çok korkmuş beyim, sürüyü de orda bırakmış... Muhtar ben olduğumdan doğruca benim yanıma geldi.

«Ulan Safoğlan bu ne hal koşuya mı çıktın?» dedim...

Sırıttı beyim... Çok konuşmaz ki, bir iki kelimeynen anlattı. Karılar buna birtakım işaretler etmişler, amma hiçbirini anlamamış... Tâbi ben hemen anladım... Beyim böyle şeyler şakaya gelmez, sorumluluğu bir başıma almamak için hemen köy kurulunu topladım...

Üllüz Hüseyin

— Topladı beyim, dedi...

— Sona, dedi muhtar, kurula, arkadaş-

lar, dedim, toprağımız yok,fabrikemiz yok, bi kalıyor bize o iki taş ve tulizimcilik... Şu anda da, elimize çok gözel bir fırsat geçmiş olup, tulizimciliğimizde ilk adımımızı atalım, Safoğlan'ı da bi tulizim neferi gibi çalışdıralım... Onun yimesini içmesini üzerimize alalım. Kolay değil beyim, oğlanı iyi beslemek gerek... Arkadaşlar, tamam, dediler, kararlarını verdiler... Sonra çağırdık Safoğlan'ı huzura, anlattık ona... Beyim anlatıyoruz anlatıyoruz anlamıyor... Belki otuz kez anlattık...

«Tamam mı lan?» dedik, tuttu «Ya a» dedi...

«Ulan kurtar bizi hıyar, bunlar gider başkaları gelir, giden gelene söyler, ineklik etme, dul karı doğurduğu.» En sonunda razılıktan geldi. «Hadi» dedik. İşte o zaman bize sırıtıp sırıtıp da

«Oraya gedince ne yapacam?» demesin mi? Saf ki beyim, öyle saf, haşa huzurdan koyundan öte... Hadi tuttuk başdan anlattık... Çıkardık yola, ardını tapıklaya tapıklaya, «Kahraman Safoğlan, aslan Safoğlan» diye diye taşların yakınına kadar getirdik... Biz de çok geriden gözetlemiye koyulduk... Beyim, dedik ya oğlan saf diye, bizden ayrılınca bi koşdu bi koşdu, bi girdi çadıra yıldırım gibi, hepimizde bet beniz attı.

«Ula vallaha hayvan gibi girdi içeri, yarın candarmaları yığacak köve.»

Ha bekle, de bekle... Ses seda yok beyim...

«Ulan bu saf boğdu mu yoksa karıları?»

Beyim nasıl zorlu dakikalar geçiriyoruz,

bize sorun onu... Accık sona bi baktık, bizim Safoğlan çıktı çadırdan dışarı... Çıkdı amma bişeler olmuş oğlana, hani havada turna kuşu olur ya, onun gibi ortalıkta bi döndü, bi dolaştı, yıldırım gibi daldı gene çadırden içeriye...

«Ula bu oğlan ne halt eder?» Bekle ki, bekle beyim... «Lan kesiyor mu yoksa karıları?» Hani bi bilsek koşup kurtaracağız amma bilmiyoruz ki... Şöyle yirmi dakika sona Safoğlan çıktı gene çadırdan... Bu kez turna kuşu ne beyim, şahin kuşu, şahin, deli gibi koşdu, koşdu, sona tavı gelmiş eşşekler gibi kendini çimenlerin üstüne bi attı, debelendi, debelendi, koşdurdu girdi yine çadıra...

«Ula Üllüz Üsen ne haldır ki bu lan?»

«Ne biliyim muhdar kardaş, karıları bi sağ salim görsek, başka bişi dimem.»

Hani ulan o gadar koşduruyorsun, bi de koşa koşa bizim yanımıza gelse ya!... Gelmiyor beyim. Aradan yarım saat geçmiyor, bizim Safoğlan kır beygirleri gibi koşduruyor koşduruyor, giriyor çadıra... Yok beyim karılardan haber yok... Hemen oracıkta köy kurulu olaraktan karar verdik, gideceğiz ve çadıra bakacağız. Ben öne düştüm, arkadaşlar ardıma, çadırın yanına vardık... Seslendim

«Heey kim var orda?»

Beyim bi baktık bizim Safoğlan, iki karının arasından çıktı, dışarıya... Karılar birer ellerini atmışlar Safoğlan'ın omuzuna, tatlı tatlı gülüyorlar...

«Yok, yok, dedik, bişi yok» dedik, döndük geriye...

İşte beyim o günden sona Safoğlan'ı bu işle görevlendirdik... O iki karı gitti, onun ardından dört tane geldi, onlar gitti, beş tane geldi... Aradan iki yıl geçti beyim, bu kez karılar köye kadar gelip sormıya başladılar: «Oğlansaf nerde?» diye...

Soranlara, biz de taşların olduğu yeri tarif ediyorduk... Çok şükür şimdi beyim, Avrupa'nın birçok yerinden gelen tulisler var, hepsi de Safoğlan'ı görmiye geliyorlar... Maşallah dayanıklı da çıktı beyim bizim Safoğlan...

Şimdi diyorum ki, beyim, bu on bin liralık ödülü Safoğlan'a verelim diyorum... Vallaha köy için, memleket için canını dişine takmış, canla başla çalışıyor gece gündüz beyim...

Verdiği ifadenin altına çizgi şeklindeki imzasını atarken komiserin kendisine dik dik bakışını görmedi bile. Akşamdan beri kendisine söylenen kötü sözler, aşağılamalar, ilk kez insan olduğunu anımsatıyordu ona.

Dün gece yakalamışlardı onu, bir sabahçı kahvesinde pineklerken. Şanslı bir günüydü, yoksa değil miydi, kahveci, «Ne içeceksin?» diye sormamıştı. Yırtık pantolununun en sağlam yeri olan cebindeki iki demir beşliği yokladı. «Görmezse, bir gelmezse garson... yarın da garantiledik ayazdan soğuktan korunmayı... Ama niçin görmesindi? O insan değil miydi?»

İri iri sümük çektiği halde garson görmüyordu.

Karşı masadaki üç çay içmişti, dördüncüsünü de ısmarlamıştı. Gözlerini ayıramadı karşıdaki adamdan, tavşan kanı rengi çaydan... Sıcacık, buruk... Garson, «Pekiyi abi» dedi o çay içen adama. Onu görüyordu, ama kendini!...

Masanın üzerindeki bir kara böceği elinin ucuyla itti, böceğin düştüğü yere baktı, ters düştü böcek, ivedi doğruldu, hızlı hızlı gitti. Tekrar gözü çay bardağına takıldı, yarımlanmış çay bardağına, çayın en zevkli yu-

dumlarına. Elini püskül püskül uzamış sakallarında gezdirdi, yırtık pantolonundan dizini kaşıdı. Hızla çekti sandalyenin birini, güçlü öksürdü. Duymadı yine garson, görmedi yine garson. Dilinin ucundan döküldü, «Garson!» Kendisi zor işitti garson dediğini. Cebindeki iki demir beşlik arsız arsız sürtündü birbirine.

«Ben uyuz bir köpeğim» diye tutturdu kendi kendine. «Küllü ayıbından başka bir de adın var... Mehdi... Mehdi derlerdi sana çocukken. Anan, Mehdi'm diye çağırırdı seni, tıslardı sana sarılırken, koklardı, sen de onu koklardın, çağla badem gibi kokardı anan... Baban? Bilmiyorum. Başkaları da seni Mehdi diye çağırırlar mıydı, hı ya belki başkaları da... Şimdi ne oldu adın, (Hişt) gel hişt, git hişt. Ne demişti o köpekli kadın sana, elini sürme köpeğime (pis herif) demişti. Köpek kirlenecekti elinle, o köpek temizdi senden, üstündü senden. Fificik miydi adı hı ya, o pırıl pırıl zinciri, seni kaç gece geceletirdi burada, bu kahvede?»

Boynunu kızgın kızgın kaşıdı. Uzunca bir iplik parçası geldi eline, çekti, iplikle birlikte yakanın bir yanı da eline geldi, sümkürdü attı pez parçasını.

«Sen insan değilsin Mehdi. Yaşıyor musun? Kim biliyor yaşadığını, kim görüyor?»

Garsonla gözgöze geldiler. İçi titredi Mehdi'nin, şimdi soracaktı, ona âbi diyecekti, ne içeceksin âbi?

Boşuna beklemişti, garsonla gözgöze gelmişti ama, garson o denli donuk bakınıştı ki,

hayır hayır, belki de bakmış ama, görmemişti.

Sarı ufak bir köpek ayaklarının dibinde dolaşıyordu. Köpek, kara kirli yaka parçasını kokladıktan sonra pantolonunu da kokladı. Burnunu havaya kaldırdı. Bu kez köpekle gözgöze geldiler. Elini uzattı, köpek de dilini.

«Bu gördü seni işte... Anladı aynı cinsten olduğunu. Bak, elini yaladı bile. Öptü de diyebilirsin, sen bu köpeğin ağabeyisin...»

— Oşt!...

Mehdi de sıçradı köpekle birlikte. Köpek gözünün içine baktı Mehdi'nin, ama garson tekmeyi sallamış, ayazın boru gibi içeri girdiği kapıyı kapatmıştı. Köpeğin ardından bakakaldı, garsonun attığı tekmenin acısını kendi dizinde duymuştu.

«Bak garson onu gördü ve kovaladı... Ama ya seni? O köpek denli batmıyorsun ki göze, seni hiç görmüyorlar hiç, bu dünyada bit denlisin, bit denli.

— Garson!...

«Galiba duydu bu kez. Evet evet duydu.»

— Evet, kim çağırdı garsonu?

Mehdi, vızıltı oldu yine

— Bir çay, diye inledi sanki.

— Kim be kim vızıldayan, kim garson diyen?

Mehdi korktu, korkulu gözlerle baktı garsona, sonra karşıdaki adama. Yoktu canım, sanki o kahvenin içinde kanıyla canıyla, o tahta sandalyenin üzerine oturmuş Mehdi yoktu. Şu bacağı kırık masa, şu kapı yanında-

ki çöp tenekesi, şu sapı fırlamış süpürge, hepsi hepsi vardı, ama Mehdi yoktu.

Tam o sıra girmişlerdi polisler içeriye. Uzun boylusu önce ocaktan yana bakmış, sonra Mehdi'yle gözgöze gelmişti. İki göz birbirinden ayrılmaksızın, polis masaya dek yaklaşmıştı.

— Adın ne senin?

«Gördü, beni gördü...» Dudakları titriyordu sevinçten, yüreği hızlı hızlı atıyor, belli belirsiz sırıtıyordu, acı acı... İçindeki kabaran dalganın son yükselişinde :

— Mehdi, dedi, benim adım Mehdi.

— Mehdi ha!...

«Mehdi diyordu, hem de polis. Pırıl pırıl düğmeli, şapkalı, tabancalı, aynı filmlerde gördüğü gibi.»

Polis kaşlarını çatarak

— Demek buraya kaçtın ha? diye bağırdı.

— Buraya kaçtım.

Konuşuyordu iriyarı adam onunla, sorular soruyordu, yanıtlıyordu... Yo yo Mehdi köpek değildi, köpeğe soru sorulmazdı ki, hem köpek konuşamazdı ki.

Polis, diğer arkadaşına seslendi

— Burada!

Öteki polis de gelmişti, hem de «Gel lan buraya» denilmeden, Mehdi'nin ayağına gelmişti. O da soruyordu :

— Kadını boğar boğmaz kaçtın değil mi?

— Kaçtım efendim.

— Niçin boğdun?

— Boğdum efendim.

İriyarı polis, garsonu çağırdı, ona sordu :

— Bu adam ne zamandanberi burada oturuyor?

Garson :

— Bilmiyorum, görmedim efendim, diye yanıt verdi.

«Bilmiyormuş, görmemiş... Görmezsen görme... Bak polisler gördü ya onu...

Sonradan gelen polis

— Demek hemen buracıkta bülbül gibi ötüyorsun? dedi, hı ötüyor musun?

— Ötüyorum.

— Kalk bakalım, sakın zorluk çıkarma, karışmam sonra.

Mehdi ayağa kalktı. Boyunun o iriyarı polis denli uzun olduğunu gördü o anda. Garson yanında ufacık kalıyordu. Havadan bakıyordu garsona.

— Uzat ellerini!

Ellerini uzattı... Kelepçenin parlaklığında çay bardağının duruluğunu gördü, sesinde çay kaşığının şıngırtısını...

— Yürü!

— Peki efendim.

Kapıda duran polis arabasına kuruldu, oh sıcacık arabanın içi, sabahçı kahvesinden daha sıcak, bir tatlı ki, kaloriferin sıcaklığı, iki yanına da iki polis oturdu, iki yanı sıcak, bacakları, kulakları kızaracak, bir de şu ayacıkları ısınsa.

— Nasıl kıydın kadına?

— Hı?

İriyarı polis soruyordu.

— Kıydım!...

Tastamam ayak parmaklarının ucu kaloriferin üfürdüğü yerde mi, parmak uçları da ısınmağa başlıyor, o bedeninin en ucundaki yerde kanı kaynamağa başlıyordu.

— Paraları mücevherleri aldın tâbi?

— Aldım.

— Nerede paralar?

Nerede paralar, mücevherler? Nereye koydum, nasıl anımsamıyorsun, anımsasana. Bir sigara istesen kızarlar mı acep, «zıkkım iç» derler mi acep? Yo yo isteme, suçun büyük senin, sen bir kadın boğdun, hiçbir şey hakkın değil senin, yetin, onların şu kalorifer sıcaklığına soludukları dumanla yetin.

— Nerede paralar mecevherler?

— Gömdüm...

— Nereye?

— Bir yere.

Uf, bu yolculuk hiç bitmese, çok, ama çok uzun sürse, uyusa, uyusa, kalksa, ona sorsalardı, bu sıcaklık, bu motor gürültüsü, tekerleklerin çıkardığı kar yağmur hışırtısı...

Ama yolculuk bitti, polis arabası karakolun önünde durmuştu.

— Hişt, dediler...

Ah demeseydiniz, ama olsun, polisin biri elinden tutmuş onun arabadan inmesine yardım ediyordu.

İki polis arasında komiserin odasına girdi.

«Polislerin üstü belli, şimdi o da sorular soracak, adını soracak, Mehdi diyecek... Hı belki anasını soracak, çocukluğunu anlattıra-

cak, o evlerini, sardunyaların kasımpatıların en güzel renkleriyle açtıkları o küçücük çocukluk avlularını, sokak kapılarının yanındaki kocaman taşı, yalağı...»

— Kim bu?

— O kadının katili, boğulan kadının.

Polis oyle yanıt verdi komiserine.

«Katil... Gazetelerde resmi çıkacak, ahacık bu diyecekler. Kadın boğan Mehdi diyecekler. Belki yüz bin, belki bir milyon kişi onun resmini görecek. Yaşı yazılacak gazeteye, boğduğu kadının resmiyle yanyana...»

— Nerede yakaladınız?

— Fırının oradak sabahçı kahvesinde.

— Bu muymuş?

— O olduğunu söylüyor, açıkladı.

Komiser Mehdi'ye döndü

— Adın ne senin?

«Oh, ne tatlı bir soruydu, yudum yudum içilecek soru, tadına varılacak soru, gözleri parlatan, yüreği hoplatan soru...»

— Sana sordum be! Ne vık vık ediyorsun?

— Mehdi!

— Demek sen öldürdün?

— Ben öldürdüm efendim.

— Hiç yüreğin sızlamadı mı, vicdanın sızlamadı mı?

Vicdan... Yürek köpekte de vardı, ama vicdan yoktu köpeklerde. Sızlayan vicdan nasıldı acaba?

— Sızlamadı mı haa?

— Hiç sızlamadı efendim.

— Canavar!

Olmadı, canavar hayvandı, insan değildi.

— Ne kadar para aldın?

— Binlikler efendim.

— Pekiyi yakalanacağını hiç düşünmedin mi?

— Düşündüm...

— Asarlar seni, köpek gibi asarlar...

Yine köpek, yine köpek... İnsan gibi assalar ya. Hı, bir kezcik insan gibi.

— Allahtan da mı korkmadın?

«Allah... Mehdi'nin Allah'ı var mıydı acaba? Yoktu... Zengin değildi ki o.»

Komiser, polisin birine makinaya kâğıt geçirmesi için işaret etti. Polis kâğıdı geçirdikten, birtakım şeyler yazdıktan sonra, komiser sordu

— Adın soyadın?

«Soyadı ha... Soyadını soruyorlardı... Neydi acaba soyadı, hiç mi hiç gerekli olmamıştı ki, şimdiye dek, hiç işine yaramamıştı ki...

— Kara, Mehdi Kara.

Makinanın inen kalkan tuşlarının arasından adının yazılışını izledi. Tuş sesleri, kuş sesi gibi geliyordu. O pırıltılı iniş kalkışlar arasında maden parçaları onun adını soyadını yazıyordu ak kâğıt üzerine. Şimdi oracıkta Mehdi Kara yazıyordu.

— Babanın adı?

Başını salladı... Hiç mi hiç duymamıştı anasından.

— Babanın adı ne be?

— Ahmet!

Hıh iyi işte... Zaten kafa koçanında da öyle yazıyor.

— Doğum tarihin?

Yaşını soruyorlardı. O doğduğu yılı, dünyaya geldiği yılı, o ebenin yıkadıktan sonra sarıp sarmalayıp anasının koynuna verildiği yılı.

— 1933.

Çat çat çat... Yazmışlardı. Ağzından çıkanı yazmışlardı. O şimdi 1935 dese, öyle yazacaklardı. Dediğini yazıyordu polis.

— İkâmetgâhın, nerede oturuyorsun?

Bir yığın konaklar geçti güzünün önünden, yontulu montulu, kocaman kapılı, kalın duvarlı, güllü, kadife çiçekli... Sonra apartman pencereleri, balkonlar, sıcaktan buğulanmış pencereler, müzik, kahkahalar... Ne dese onu yazacaklardı. «Yok» dese, çok kısa olacaktı, madem söylediğini yazıyorlardı, uzatmalıydı, «Balık pazarında, fırının yanındaki, yeşil boyalı, kocaman camlı kahve, sabahçı kahvesi.»

Sözü yarım kaldı, komiser :

— Yeter lan yeter, dedi. Belli zaten nerelerde yattığın. Kimlik cüzdanın yanın da mı?

Hıı... Büyük olay... Ondan ilk kez kimlik cüzdanını istiyorlardı, bu buruşuk kâğıt parçasına yıllardır kendi elinden başka el değmemişti, oysa ki, içinde neler neler yazılıydı. E harfleri vardı, ekmek karnesi aldıklarına ilişkin, B harfi vardı, kaput bezi aldıklarına ilişkin, Ş harfi vardı şeker aldıklarına ilişkin, bu kafa koçanının nereden verildiği, niçin verildiği, soyadı yasası çıktığında hangi soyadı-

nı aldığı, hepsi hepsi, Mehdi çok günler bir roman okur gibi, kimlik cüzdanının sayfalarını ağır ağır karıştırırdı.

Koynundan derisine yapışmış bir naylon torba çekti çıkardı, hazinesi bu torbanın içindeydi, vatandaş olduğu bunun içinde yazılıydı... Komiser sayfaları karıştırdıkça Mehdi için için seviniyordu.

— Cinayeti dün gece yarısı işledin değil mi?

— Gece yarısı işledim.

— Saat gece iki sularıydı?

— Evet.

— Kadın evde yalnızdı?

— Yalnızdı.

— Banyo penceresinden girdin?

— Banyo penceresinden girdim.

— Kadın uyuyordu?

— Uyuyordu.

— Sen çalarken uyandı ve boğdun?

— Uyandı, boğdum.

— Neyle?

— Elimle.

— Boğazını sıktın?

— Sıktım. Öldü.

Komiser ayağa kalktı, bir sigara yaktı, sonra bir sigara da Mehdi'ye uzattı.

«Komiser sigarası... Gözlerine inanamadı, komiser kendisine sigara uzatıyordu. I ıh, yaktı bile, yaktı yaktı, komiser Mehdi'nin sigarasını yaktı. Dumanı o sevinçle içine öyle bir çekti ki, ardarda öksürdü, kalın kalın. Komiser

— Boğulacaksın, dedi.

Mehdi yanlış anladı

— Boğsunlar, dedi.

Komiser makinadaki yazıya bir göz attıktan sonra Mehdi'ye sordu

— Geceyi nerede geçirdin?

«Nerede, hangi lüks otelde, bir yığın lüks otel geçti gözlerinin önünden... Onca parayla kuşkulanırlardı hangi otele gitse bu kılıkta, hem bakalım kapıdan içeriye sokarlar mıydı? Kapıcıya bir bilezik uzatsa, bir gerdanlık uzatsa... Hemen polise telefon ederdi...»

— Bir tanıdığımın evinde, ahbabım...

— Kim bu ahbap?

«Ahbap ha, kimdi bu ahbap, uyuz köpekler mi?»

— Eski bir ahbap efendim.

— Ne zamandan beri ahbapsın ahbabınla?

«Köpeklerle?»

— Çoktan, çocukluğumdan...

— Nerede oturuyor?

«Her yerde, taş kovuklarında, kasapların önlerinde, sokak aralarında.»

— Bilmiyorum adreslerini efendim.

Komiser polislere Mehdi'nin üstünü aramalarını buyurdu.

— Sonra da koyun gözaltına, o tanık delikanlıyı alın gelin bakalım bu mu?

Polis

— Başüstüne efendim, dedi. Tanığın dediğine çok benziyor komiserim. Sakallı, zayıf, gözleri çukura kaçmış, üzerinde yırtık gri gömlek... Bunun gibi...

Parmak Mehdi'yi gösteriyordu.

«Demek Mehdi böyle görünüyordu insanlara, ama gören gözlere... Gözleri içine kaçmış, zayıf... Hı burnu kalkık Mehdi'nin, sonra saçları, bir taransa, sakalları bir olmasa, hı bir yunsa yıkansa... Yıkansa...»

— Kalk ayağa!...

«Hı bitti mi sorular, bu denli mi, sorsanıza daha başka sorular. Yok isterseniz söyleşiriz de, ben size çocukluğumu anlatırım, siz de bana çocukluğunuzu anlatırsınız... Ben çok güzel sapanla taş atardım, sonra evet sonra armut gibi uçurtmalar yapardım, hiç takla atmazdı, siz nasıl yapardınız ha uçurtmayı, siz hiç fenerli uçurtma yaptınız mı?»

Polis üzerini iyice aradı, kimlik cüzdanı, bir sarı kirli mendil, iki tane demir beş lira, bir ufacık kalem, bir boş ilâç şişesi, eski iki kundura bağı, bir kırık çatal.

— Hepsi bu mu lan hı?

— Hı...

Gözaltı kapısı açıldı... «Mehdi için açıldı. Yukarısı gibi değil, çok sıcak değil ama, iyi, şöyle başı bu yana koydun mu, ayaklarını da uzattın mı, sırtın duvarda... Su fışırtısı mı, yoksa dışarda kar mı yağmağa başladı, sulu kar... Pis kahveci bırakmaz ki şöyle ayaklarını uzatasın, uyuyasın, doya doya, düşlere boğula boğula... Kasımpatılar, sardunyalar üşürler mi acaba?»

Ne zaman? Uyumuş uyanmış mı, yoksa hiç uyumamış mı? Ne güzel gece, yine adını ünlüyorlar, «Mehdi, diyorlar, gel bakalım,» diyorlar...

— Efendim...

— Gel!

Komiserin odasına girdiler... Gecenin kaçı, sabah mı oluyor, yoksa sabah oldu, bir kez daha mı gece oldu. Bir genç kendisine dik dik bakıyordu.

— Karanlıktı, dedi genç.

Işığı söndürdü komiser, öteki odanın ışığıyla yetindi. Genç, dönüyor, o yana, bu yana, arkadan önden, yandan Mehdi'yi inceliyordu. Seviniyordu Mehdi. Ama niye öyle söyledi genç

— Bu değil, dedi.

— İyi bak.

— Kesin bu değil komiserim.

Bu değilmiş, gazeteci mi yoksa, resmini mi çekecekler?

I ıh hiçbiri değil...

O anda içeri birileri daha girdiler. İkisi polisti girenlerin. Öteki de sakallı, gri gömlekli, kendisi gibi kara ceketli.

— Tamam, dedi genç bu işte bu komiserim, ensesindeki kelden tanıdım...

Mehdi ensesine el attı, kel aradı, dökülmüş saç aradı, yoktu, yoktu...

Komiser Mehdi'ye yavaş yavaş yaklaştı:

— Niçin yalan söyledin ha, niçin? dedi.

Duymadı Mehdi. Gözleri görmüyordu, hiçbir şeyi görmüyordu. Komiseri de görmüyordu, kendi giysisine benzeyen adamı da, polisleri de... Dışarıyı görüyordu, ayazı, soğuğu, o ılıklıkta sanki ceketinin yakasından içeriye sulu karlar doluşuyordu, boynunu yukarıya doğru çekiyordu, üşüyordu, üşüyordu...

— Sen polisi aldatmanın cezası nedir biliyor musun?

Tüm köpekler üşüyordu, kar üşüyordu, sardunyalar, kasımpatılar üşüyordu.

Mehdi sokakta, iki eli cebinde gözaltını düşlüyordu.

Çok üşüyordu.

Altına kocaman bir «Âidiyeti cihetiyle» yazdıktan sonra, dilekçemi elime tutuşturdu.

— Götür aşağıya, evraka bırak, dedi.

Evrak bölümündeki adamın yüzü, evraklara baka baka sarı arası bir renk almıştı. Gözlüğünün altından bakarak

— Ne o? diye sordu.

— Dilekçe, dedim.

Aldı dilekçemi, evirdi, çevirdi, sonra masanın bir kıyısına iterek

— Sen git, biz gerekeni yaparız, dedi.

Bir ay bekledim. Bizim dilekçenin sesi soluğu çıkmayınca, «Galiba gerçekten gerekeni yaptılar» diyerek gittim, bu yüzü evraka dönmüş adamı buldum.

— Noldu bizim dilekçe, bir yanıt vermediniz beyefendi? dedim.

Adam bana baktı, yanındaki kocaman çay bardağına baktı, kâğıdın üzerindeki böreğe baktı. Çok anlayışlı olduğumdan adamın yemek saati olduğunu düşündüm ve dışarıya çıktım. Neden sonra içeriye girdiğimde çakmağını çakıyordu, sigarasını yaktı, dumanını savurdu

— Hı, dedi, söyle şimdi?

— Dilekçem, dedim.

— Tarih, sayı numaranız var mı?

— Yok, dedim.

Kızgın kızgın önündeki kara kaplı defterin sayfalarını açınağa başladı. Bu arada adımı sordu, dilekçemi ne için vermiş olduğumu sordu. Yanıtladım. Parmağını bir yere bastırarak

— Tamam, dedi, sizin dilekçenizi nüfus müdürlüğüne havale etmişiz.

— Aman kardeşim, dedim, benim dilekçemin nüfusla sayımla bir ilgisi yok.

Kaşlarını çattı

— Biz görevimizi yapmışız, gidin dilekçenizi oradan arayın! dedi, defteri küt diye kapattı.

Bir de tarih sayı tutuşturdu elime.

Nüfus müdürlüğüne gittim. Masanın başında sanki karşısında birisi varmış da ona kızıyormuş gibi kaşları çatılmış bir bayan oturuyordu. Cılız bir sesle

— Benim dilekçemi buraya havale etmişler de hanımefendi, dedim. Acaba ne oldu, bir bakabilir misiniz?

— Adınız efendim?

— Hamza Yorulmaz.

Elimdeki numarayı uzattım. Bayan, ancak birkaç yekinmeden sonra kalkabildi. Acaba eteği bir çiviye mi takıldı, diyordum, meğer bir bacağın sığabileceği eteğe iki bacak sokmuş. Raftan kara kaplı defteri aldı, sayfaları karıştırmağa başladı.

— Sizin dilekçeyi bayındırlık müdürlüğüne göndermişiz efendim, dedi.

Hoppala!...

— Aman hanımefendi, dedim, benim di-

lekçemin bayındırlık müdürlüğüyle ne ilgisi olabilir?

Bayan, çok sert bir dönüş yaptı, yusyuvarlak

— Ben verilen buyruğu yerine getiririm, dedi. İşte gönderdiğimiz tarih, işte sayısı. Lütfen gidin oradan arayın, aaa!

Umarsız, bu kez de bayındırlık müdürlüğüne gittim. Bir delikanlı vardı orada, ona durumu anlattım. Bu genç memur

— Ah kardeşim ah, zaten ülke bu yüzden kalkınmıyor, diyerek belki on dakika söylev çekti ki, eh...

Sonunda demesin mi,

— Siz niye gelmiştiniz? diye.

— Dilekçe kardeşim.

— Ha ya ya...

Genç memur kara kaplı deftere el attı, karıştırdı, sonra :

— Tamam, dedi, bakın biz dilekçenizi bekletmeden belediyeye göndermişiz.

— Neee?

— Belediyeye kardeşim...

Belediyenin gelen evrak işine bakan adamı o günü bulamadım, çünkü çok yakını ölmüşmüş. Oradaki başka memurlar da, «Yetkimiz yoktur» dediler. Bir gün sonra o memuru buldum.

— Aman kardeşim dilekçem, dedim.

O denli yavaş çalışan bir adam ki, sanki kollarında kurşunlar asılı... Kara kaplı defterin sayfalarını bir açıyor, sanki sayfa kelebek kanadı, amman incinmesin, amman yırtılmasın. O pofluyor, ben pofluyorum.

— Offff!

— Pooof!

— Hıh...

— Aman!

— Sizin dilekçeyi mezarlıklar müdürlüğüne yollamışız.

— Yahu sen ne diyorsun kardeşim?

— Kim ne nasıl, nasıl bana yahu dersiniz, hı kim ne?

Fırladım çıktım odasından. Atladım bir otobüse, dosdoğru mezarlıklar müdürlüğü. İyi, adam mezarlıklar müdürlüğüne yollamış, öteki dünyaya da yollayabilirdi bizim dilekçeyi.

Oradaki memur benimle çok ilgilendi sağolsun.

— Aman efendim, ne ölülere saygı var, ne dirilere, diyordu.

Sözü hep döndürüp dolaştırıp ölülere getiriyordu.

— Bakın, dedi, dilekçeniz ölmemiş. Nah bakın yazmışız buraya, göndermişiz işte dilekçenizi, bakın bakın, tapu müdürlüğüne gitmiş sizin dilekçe. Çünkü efendim sizin dilekçenin bizimle hiçbir ilgisi yok.

— Ya, dedim, benim dilekçem tapuyla ilgiliydi ya.

Hay be... Dilekçemin şuncacık tapuyla uzaktan yakından ilişkisi olsa ya. Mezarlıklar müdürlüğündeki adam beni uğurluyor :

— Güle güle, yalnız ölünüz olduğu zaman gelmeyin, başka zaman da buyurun, diyordu.

Adamın verdiği sayı numarasıyla tapu dairesine gittim. Sağolsunlar, bizzat tapu mü-

dürü ilgilendiler. Çünkü efendim, gerçekten bir dilekçenin böyle dolanıp durması şaşılacak şeymiş. Ama belki ben yasaları, işlemleri iyice bilemediğimden, dilekçem tapu müdürlüğüyle ilgili olabilirmiş. Müdür bir buldursunmuş, dilekçeyi, hemen gerekeni yaparmış.

Ama nerde bizim dilekçe, çok durmamış ki tapu müdürlüğünde, kara kaplı defterde tarihi var, sayısı var, orman müdürlüğüne gitmiş. Çünkü benim dilekçemin ilgili olduğu daire orasıymış.

Müdür ilgilendi ya

— İnşallah oradan da kâğıt fabrikasına yollamışlardır, dedim.

— Aâa niye fabrikaya doğrudan doğruya yazmadınız? demesin mi adam!

İş inada bindi artık, bensem ben Hamza Yorulmaz, soyadımdan yardım umarak yorulmayacağım, yılmayacağım, canımı dişime takacağım, ve dilekçemi bulacağım.

Orman müdürlüğündeki memur

— Dilekçeniz ormanla mı ilgiliydi? diye sordu.

Ne yapayım, şimdi, «Yo hayır değildi» desem, kimbilir adam ya beni azarlayacak, ya da hiç ilgilenmeyecekti. Onun için başımı salladım.

Adımı soyadımı söyledim, adam defteri karıştırmağa başladı. Bir yandan defter karıştırıyor, bir yandan dişini karıştırıyor, bir yandan da «Deh deh aman da» diye çok az sesle türkü söylüyordu.

— Bizim müdür yardımcısı okumuş si-

zin dilekçeyi ve müze müdürlüğüne yollamışız.

— Tam, diye bağırdım, tam müzelikti.

— Hı, dedi, ilişiğinde eski zamandan kalma yazı mı vardı?

— Antikaydı, dedim.

— Hiyeroğlif mi, çivi yazısı mıydı?

— Ühüüü...

— Desene kaçırdık...

— Yok, dedim, ben kaçırıyorum.

— Yurt dışına mı, tarihi eserleri mi kaçırıyorsun?

Fısıltıyla :

— Hı, dedim. İyi yolumu buluyorum.

Müzenin yolunu tutum. Müze müdürüne çıktım. Dilekçemi belki yarım saat aradılar. Ne geliş tarihi vardı, ne de çıkış tarihi. Müze müdürü

— Çok önemli miydi? diye sordu.

— Antikaydı, dedim.

— Kimlerden kalmaydı? diye sordu.

— Hamzagillerden efendim Hamzagillerden!...

Müze müdürü, Hamzagiller'in tarihteki yerini araya dursun, çıktım oradan. O denli yorgunum ki günlerdir dilekçe aramaktan, dilekçe koşturmaktan anam ağlamış, o yorulmaz soyadlı Hamza, yorulmuş bitmiştim. Yol üzerindeki parkın birine girdim, kanepeye oturdum... Bir fıstıkçı dikildi başıma, çan çan çan vurur camlı kutusunun kapağını, bir yandan da bağırır

— Fıstık, taze fıstık...

Canım burnumda...

Çan çan çan...

— Fıstık, taze fıstık...

Başka umar yoktu, adam bir türlü gitmeyecek.

— Ver, dedim, şuradan biraz fıstık ver...

Adamın parasını verdim, savdım... Fıstığı yiyorum ama aklım hep dilekçemde, nereye gider dilekçem? Dilekçem müze müdürlüğüne gelmediğine göre, acaba nereye gitmiştir?

Fıstığı yemişim... Kâğıdını kıvırmışım... Tam atıyordum ki, kâğıdın ucunda bir kalınlık, aaa pul, dilekçe pulu... Açtım, düzelttim fıstık külâhını, aa aa, ay olamaz, bu benim dilekçem, benim imzam, benim yazım...

Fırladım koştum, bağıra bağıra

— Fıstıık fıstıık!...

Böyle iki elimi yumruk gibi sıkmışım, şöyle kollarımı kucaklama pozunda kaldırmışım, ne bileyim, bir çanta indi suratıma ki, otuz altı yıldız birden çaktı gözümün önünde. Bir kadın bağırıyordu :

— Ahlâksız terbiyesiz, senin kızkardeşindir fıstık, senin karındır fıstık... A yetişin, fıstık diye diye üzerime saldırdı!...

Başıma pis peruku geçirince annem

— Vah oğlum var, hani şu Sultanahmet'in oradaki bitli turistler var ya onlara benzedin, dedi.

— Zaten onlara benzemeğe çalışıyorum ya, dedim.

— Piyes falan mı yapacaksın oğlum?

— Hım, dedim, iki perde otuz tablo.

Annem, kesin olarak ne yapacağımı bilmediği için

— Ya çalıştığın yer? diye sordu.

Hıh, çalıştığım yermiş. Sabah giriyorum o bodrumdaki işyerine akşam çıkıyorum, ayda elime geçen ne ki? Çalış babam çalış patron babaya. Yo artık, bundan böyle kendime çalışacağım... Babamdan kalma botları da geçirdim ayağıma, kaptım duvardan bizim kırık gitarı, çıktım yola. Uf be makyajı öyle yapmışım ki, bakkal Kâzım bile tanımadı beni. Salt ardımdan

— Haa turizmimiz gelişiyor ha, dedi, turistler mahalle aralarına da dalmağa başladılar.

İçimden :

— Ulan düdük, bundan böyle senden veresiye almak da yok, dedim. Peşin peşin alacağım, hem de canımın istediği yerden.

Doğruca Gülhane parkının oraya gittim. Geçtim yolun kıyısına ve başladım gitarımı öttürmeğe. Bir de çimento kâğıdı serdim önüme. Önce pek ilgilenen olmadı, şöyle bir bakıyor, sırıtıyor, sonra yollarına devam ediyorlardı. Ne zaman ki gitarla «Ayağında Kundura» türküsünü söylemeğe başladım gâvur ağzından, gelen geçen durup dinlemeğe başladılar...

«Ayağindaa kundiraaa, yâr gelir durra durraa.»

— Ulan şuna bak be, nasıl da öğrenmiş, nasıl da çalıp söylüyor bizim türküyü, demeğe başladılar.

Onun ardından geçiverdim Halime'ye...

«Uyyyih Helimeeeyii samanlıkda basdilar, amanin basdilar. Şalverinii gül daline asdilar, amanin asdilar...»

Başladılar el çırpmağa, şak şak şak.

— İneğe bak amma döktürüyor ha! dedi biri.

Öteki yanıtladı

— Lan sanki dersin herif burda doğmuş, burda büyümüş!

Şişman birisiyse

— Sevmiş arkadaş Türkleri, diyordu. Hiç sevmese tutar da bunca türküyü öğrenir mi, kimbilir belki de Türk soylu bir gâvurdur, olamaz mı yâni hı?

Birisi çimento kâğıdının üzerine on lira attı. Oymuş, ondan sonra sanki bu davranış bir işaretmiş gibi, herkes cebinden çıkarıp beşlik, onluk, yirmilik atmağa başladılar. Şişman adam ellilik attı.

Ben Türkçe ve tarzanca

— Türk kardeşler, diyorum, ben çok sevdi sizi, Türk çok iyi, çok akilli, Türkler konuksever insan, yok yalan dolan... Amma benim ülke çok yalanci...

Hayda, beşlik atanlar bir beşlik daha atıyorlardı. Ben de durur muyum, Halime'den geçiyordum, müdür beyin yeşil kürküne, oradan da aman Eşref'e...

Şişman coşmuş, bağıra bağıra konuşuyordu

— Efendim işte ne kültür ateşeliği, ne kültür anlaşmaları, bunların hepsi boş söz, işte bunun gib birkaç Türk dostu dışarda canı gönülden çalışacak, bak o zaman sen Türkiye'ye akan gâvura turiste... Belki de bu delikanlı gitmiştir bizimkilere, ben Türkiye türküleri toplayacağım demiştir, amma bizimkiler başlarından savmışlardır, o da kendi çabasıyla... Bravo vallahi bravo...

Şişman alnımın kabağından öpüyordu. Ben o sıra «Süt içtim dilim» yandida «Yandi amanin yandii» diye söylüyordum, «Nurool!» diye bağırıyorlardı.

Bağırdım türküyü kesip

— Fatih Sultan Mehmeet!...

Üfff, bir alkıştır koptu ki, nasıl alkış. Alkışla birlikte çimento kâğıdının üzerine paralar uçuştu.

— Çok buyuk adam Kanuni...

— Lan aman Kanuni'yi de biliyor vallaha...

— Kanuni kurtardi Firansiz kirali Furansuvayi, siz çok centilmen, siz çok soylu...

Arada bir ingilizce soranlar da oluyordu. Onlara ingilizce yanıt veriyor, ardından ona verdiğim yanıtı kalabalığa açıklıyordum.

— Arkadaş, burasi Türkiye, burada konuşulur Türkçe...

Haydi yine alkış...

Paracıklar yağıyor.

— Efendim ben biliyor Fenerbahçe, Beşiktaş...

Aman adamlar kucaklayıp beni havaya kaldıracaklar. Sorup duruyorlar :

— Fenerbahçeliyim de hadi, hıı?

— Yooo Beşiktaşlıyım de!

— Sakın ha Galatasarayı unutma...

Onlar bağıra çağıra dursunlar, ben «Kekligi duz ovada avlârlâr» diyorum, türküyü bitiriyorum, alkış; alkış bitiyor, sessizlikten yararlanıyorum,

— Tirabzonsipor, diyorum.

Vay aman, ben miyim bunu söyleyen... Oho karga tulumba, Sirkeci lokantasında yemekler, tatlılar, cebime para sokuşturmalar...

O günü öyle bir para kazanmıştım ki, çalıştığım yerden aldığımın tastamam bir aylığına eşitti.

O günden sonra artık İstanbul kazan ben kepçe... Yahu ne de çok seviyorlardı kendi türkülerinin bir yabancının ağzından söylenmesini. Fatih, Yavuz, Kanuni, biraz da «Dağ başını duman almış», günlüğü doğrultuyordum.

Aradan üç ay geçmişti, baktım polis rahat çalıştırmayacak, turneye çıkmağa karar verdim. Anneme

— Sen hiç tatlı canını üzme anacığım, dedim. Ben sana gittiğim her yerden para gönderirim.

Bir gün sonra Harem'den yaya İzmit yoluna çıktım. Dikildim yolun sağına. Parmağımı daha yeni kaldırmıştım ki, hop diye otobüsün biri durdu. Ben daha sürücüsüne «Otostop» demeden, o «Otostop» dedi. Başımı salladım... Atladım otobüse.

Sürücü el kol işaretiyle sordu

— Nereye gideceksin sen?

— Eskiişeyiir.

— Oooo çok iyi çok...

Yardımcısına seslendi

— Oturt ulan şu gâvuru benim yanıma, zaten canım sıkılıyordu, bize gırgır çıktı.

— Çuk teşkür, dedim oturdum yanına.

Yardımcısına sigara sunmasını söyledi. Yardımcı sigara sunarken

— Çok iyi sizin sigaralar, dedim. Çok içim iyi.

Sürücü çok sevindi, paketi tuttuğuyla cebime soktu.

— Siz çok konuksever Türk, çok iyi... Ben çok sever otobüs şoförlerini... Olur çok iyi onlar...

Adam, elini direksiyondan çekip ense köküme şak diye bir tokat şaklattı

— Yaşşa, dedi. İyi tanımışsın Türk'ü arkadaş, Türk dedin mi dur bi kere. Bak temsil misal sizin gâvur hiç bu koca otobüsü böyle göbeğiyle sürebilir mi, bak bak...

— Maşallah maşallah...

Yardımcı bağırdı

— Zekeriya âbii, maşallahı da biliyor.

— Lan baksan belki sünnetlidir de... (Bana sordu), Sen sünnet oldu, böyle cup cup kestiler?...

— Yo sünnetsiz, ama ben çok seviyor Türkleri. Maşallah gözünüz çok kara.

Sürücü bir yandan araba kullanıyor, bir yandan ceketini çıkarmağa çalışıyordu. Ben

— Aaaman aman, deyince, bir tokat daha patlattı enseme

— Biz çok cesur, dedi, istersen pantolonu da çıkarırım, amma müşteri var.

Sürücü ve yardımcısı beni portakallarla elmalarla besliyorlardı. Yardımcı bu arada sürücüye soruyordu

— Acaba bu gâvurun bacısı var mıdır usta? diye.

— Ne biliyim lan, diyordu sürücü, kendin sor.

Sordu, işaret etim, iki tane... Sırıttı

— Birini bana versene, dedi.

Bu kez ben yardımcının ense köküne tokatı yapıştırdım

— Enişteee!...

Bu «Enişte» sözcüğü öyle hoşlarına gitti ki, sürücü «Bravo bravooo» diyor alkışlıyordu beni.

Mola yerinde yardımcı ve sürücüyle birlikte yemek yedik. Hem de ne yedim ne yedim, böyle kocaman kocaman etler.

Yemekten sonra bir neşelendirdim ki o dağ lokantasını, bizzat lokantacı bizim gitarın üstüne yüzlük attı. Otobüsümüzün sürücüsü on-

dan geri kalır mı, o da bir yüzlük attı.

Şimdi Anadolu turnesindeyim.

İnanır mısınız bir kuruş para harcamıyorum, topladığım paraları anneme ve İstanbuldaki hesabıma yatırıyorum. Gerçekten bizim ulus yabancıya karşı o denli konuksever ki, sanırım bu turnenin sonunda beni evsiz bırakmayacaklar, bana bir ev alacaklar, bir iş yeri açacaklar, sonra çok da güzel bir düğün yapacaklar.

Sağolsunlar.

Tüm gecekondular yıkıldı, ama Hasan'ın kondusuna dokunmadılar. Hasan forslu kişi miydi, yok canım forslu kişi olsa gecekonduda işi ne? Pekiyi Hasan'ın parti büyüklerinden tanıdığı mı vardı? Tövbeler olsun, partililer Hasan'ın kapısını seçimden seçime çalarlardı, o da büyükleri değil, ufacığının ufakları. Pekiyi, Hasan kabadayı bir insan mıydı, o da değil. Kabadayı olsa kaçakçılık yapar yeraltına girerdi, Hasan beyefendi adını alırdı.

Pekiyi öyleyse Hamal Hasan'ın kondusunu niçin yıkmadılar? Hem de üstelik yıkım günü Hasan kondusunun içinde bile değildi, çolu çocuğu almış, hasta babasını görmek için memlekete gitmişti.

Niye yıkılmadı öyleyse Hasan'ın kondusu?..

Yo yo, önce biz Hasan'ın konduyu nasıl yaptığını öğrenelim. Hamal Hasan, yedi çocuk bir de karısıyla İstanbul'a göçtüğünde cebindeki üç beş kuruşla sırtındaki ipinden başka hiçbirşeyi yoktu. Hamal Hasan çalıştı, çabaladı, bu arada İstanbul bereketli geldi, çocuk sayısı on'a yükseldi. Bebeler dizi dizi, boy boydu. Hiçbiri de geçim yükünde Hasan'a yardımcı olamıyorlardı. Çünkü Hasan kafasına koymuştu, çocuklarını okutacaktı. Zaten

okuma yolları her vatandaşa açık değil miydi, niye yâni Hasan vatandaşa açık olmasındı? İşte hamal Hasan bu açıklıktan yararlanarak çocuklarından okul çağına gelenleri bir bir okula yazdırdı. Fakat ne yazık ki çocukların evde anlattıklarına göre, ki onlara öğretmenleri söylemiş: «İnsanın beyninin iyi işleyebilmesi için et, süt, yumurta gibi proteini bol besinler yemeliymiş». İşte zekâları bundan geriymiş. Zekâ geri olunca da her sınıfı iki yılda geçe geçe, kimi ilkokulu henüz bitirmişti, kimi de çeşitli sınıflarda sürtüp duruyorlardı...

Ah şu ev kirası! Ev kirası olmasa, belki Hamal Hasan ayda bir kilo et, şöyle gün aşırı yumurtalar yedirebilirdi çocuklarına ama, çocukların yiyeceği et, süt, yumurta parasını ev sahibi alıyordu.

Hamal Hasan'ın çocukları az geri zekâlılardı ama, Hasan'ın kafası öyle bir çalışıyordu ki, değirmen gibi. İstanbul'a geldiğinden beri bir ev sahibi olmayı düşünmüştü, ama bu ne daire olabilirdi, ne de konak, olsa olsa gecekondu olurdu. Ama yıkılmayan gecekondu, yıkılmayacak gecekondu...

Hasan, yapımı bitmek üzere olan inşaatları geziyor, hani o apartmanların önlerine konan kocaman tabelalardan topluyordu

«Bu İnşaatta Otomatik Kaldırır Asansörleri Kullanılmıştır»

«Bu İnşaatta BCA Sıhhi Su Tesisatı Malzemeleri Kullanılmıştır»

«Bu İnşaatta Kral Aliminyum Doğramaları kullanılmıştır»

«Bu İnşaatın cam işleri İstanbul Cam Sanayi tarafından yapılmaktadır.»

«Bu inşaatta Teneke Döküm Şofbenleri kullanılmaktadır.»

İşte Hasan, ya inşaatın çavuşuyla anlaşır, bu tabelaları üç beş kuruşa satın alır, ya da kimse görmez tarafından kapıp götürürdü. Kocaman kocaman tabelaları götürürken öyle bir güç gelirdi ki kollarına, bacaklarına, yarın ilerde bu sırtındaki boyalı sacın kondusunun bir duvarı olacağını düşünürdü.

Bazı günler oturduğu evin bahçesinde bu tabelaları çıkarır, onlarla düşünde bir güzel gecekondu yapardı kendisine. İşte şu duvarı «İnşaata Girmek Yasaktır».. Yo hayır, yetmiyor, koy onun üzerine, «Lütfen Şantiyeye Girmeyiniz»i. Ya bu yana, «Örnek Site İnşaatı... Yüksek Mühendis Falan, Kontrol Mühendisi Filan». Ya kapısı, uzunlamasına, «Mutlu Yuvanız»...

Ah mutlu yuva ah! Hasan ahlar dururdu, poflar dururdu. Ne zaman bu boyalı saclar bir araya gelecek ev olacaktı?

Ama bir gün oldu. Oradaki o boş yere, tepelere, o manzaralı yere taşıttı bu tabelaları... İki kez gitti geldi at arabası. Niye yâni ev yapanla evlenene Allah yardım etmiyor muydu, Hasan'a da yardım edecekti. Al işte, Hasan o «Mutlu Yuvanız» ı kapı olarak beğenmedi, kapıya «Lüks Daire İnşaatı» nı koydu. Kırmızı zemin üzerine apak yazılmıştı, daha ben kapıyım diye karşıdan bağırıyordu. Ya altındaki yazılar,

«Yüksek Mühendis : İrfan Yapar
Yüksek Mimar Kadri Satar
Kontrol Müh. : Ali Atar»

Evin yanında kocaman tabela, «İnşaata girmek tehlikeli ve yasaktır»

Arka duvar boydan boya,

«Bu inşaatın boyaları Ce Bi Me boyalarıdır»

Ama yetmedi ki bu tabela arka duvara, yanına «Bu inşaatta Yutar Küvetleri Kullanılacaktır» tabelasını koydu.

Aman aman, iyi ki şu kocaman tabelayı bir yağışlı günde yürütmüştü ki ne tabela, kocca duvar oldu çıktı, yana, «Bu Binanın Çatısı İzohamla Kaplanacaktır»

Oh, dedi hamal Hasan konduyu yaptığının sabahında, sıcacık.

Kış günü için Hasan'a accık güneş yetiyordu, bir ısınıyordu ki sacdan kondu, bazı günler çocuklar üzerlerindeki kazağı çıkarmak zorunda kalıyorlardı.

Hasan'ın eşyası da bir arabalıktı. Ama hepsi de mutlulardı. Ah bir de şu yıkım korkusu olmasa...

Memurlar yıkım günü geldiklerinde, öteki kondulara indirmişlerdi kazmaları, hem de hiç acımadan, ama sıra Hamal Hasan'ın kondusuna gelince, işçiler kazınayı kaldıramamışlardı. Koşmuşlardı üstlerine :

— Amman beyim gelin, böyle böyle, konduların arasında öyle bir inşaat var ki görmeyin, yıkalım mı yıkmayalım mı?

Üst, Hasan'ın kondusunun yanına varınca

— Aman Allah, iyi ki bana haber verdiniz, dedi.

Tabelaları okudukça yüreği hop hop etti.

(Bu inşaatta Yutar Küvetleri kullanılacaktır)

— Amanın amanın az daha baltayı taşa vuracaktık.

Okudu

«Bu inşaatta Otomatik Kaldırır Asansörleri kullanılmaktadır.»

— Breh breh soluğu az daha Kars'ta alacaktık.

Okudu

«Bu inşaatta Ses Geçirmez TS Tuğlaları kullanılmıştır»

— Abov abov az daha kıdem indirimine uğrayacaktık.

Koştu, tepeyi indi, en yakındaki telefondan kendi üstünü aradı.

— Beyim böyleyken böyle...

— Ne küvetleri demiştiniz?

— Yutar küvetleri beyefendi.

— Ha inşaat Mahmut beyin olabilir, çünkü Mahmut bey tüm inşaatlarında yalnız ve yalnız Yutar küvetleri kullanır. Hangi marka asansör demiştiniz?

— Otomatik Kaldırır asansörleri beyefendi.

— Ha Remzi bey inşaatlarında kullanır bu asansörleri, demek Remzi beyle Mahmut bey inşaatı ortak olarak yapıyorlar. Ne marka tuğla demiştiniz?

— Tıs marka beyefendi, Tıs marka.

— Bu tuğlayı inşaatlarında Cebbar bey

kullanır. Demek Cebbar bey, Mahmut bey, Remzi bey, üçü birlik yapıyorlar bu inşaatı. Çok mu büyük inşaat?

— Çok büyük beyim, yüksek mühendisi İrfan Yapar.

— Yüksek mimarı Kadri Satar mı?

— Evet beyefendi.

— Öyleyse kontrol mühendisi de Ali Atar?

— Öyle beyefendi.

— Tamam, sakın ellemeyin. Biliyorsunuz Kadri Satar bey olsun, İrfan Yapar bey olsun, Ali Atar bey olsun hepsi de ülkemizin seçkin evlatlarından, aynı zamanda partimizin adamlarından, hele Remzi, Mahmut ve Cebbar beyler. Sakın yoksa inşaatta kusur falan mı buldunuz?

— Yok beyim haddimize mi düşmüş bu beylerin yaptıkları inşaatta kusur bulmak. Kusur, yanları biraz kalabalıklaşmıştı da, açıverdik. İnşaatta hiç bir kusur yok beyim.

ÇALMAYAN HIRSIZ

İlk kez arkadaşım söylemişti ve şaşırmıştım. İş yerimden çıktıktan sonra yolda arkadaşıma raslamıştım. Hoş beş'ten sonra, bir birahaneye oturmuş, içmiştik. Hesap gelince de :

— Bırak ben ödeyeyim, demiştim.

O da bana

— Elbette sen ödeyeceksin, demişti.

Sonra göz kırparak elimi tutmuş

— Allahını seversen günde ne kadar çalıyorsun? demişti.

Şaşırmıştım ki nasıl şaşırma, bakmış kalmıştım arkadaşının yüzüne.

— Yahu Kadir, ne çalması kardeşim be?

Kadir, «Aman sen de» der gibi bir elini havada gezdirdikten sonra :

— Canım bilmiyoruz sanma, demişti. Çalıştığın yer çalınağa tam elverişli bir yer. Hem inkâr etmene gerek yok, bu zamanda kim çalmıyor ki, yeter ki olanak çıksın...

Önce pancar gibi olmuştum apal, sonra mosmor olmuştum, patlıcan gibi. Ama arkadaşım yüzümün rengini kızınama değil de alerjiye verdi

— Galiba sende alerji var, dedi.

— Yok, dedim, böyle saçma sapan sözlere alerjim var.

Kalkmıştık, omzumdan yakalamıştı

— Amma da üstüne vardın ha, demişti. Canım bal tutan parmağını yala demişler, elbette çalacaksın!

İnanın bir kuruş bile çalmıyordum. Bu yüzden, o günden sonra bu arkadaşımla ilişkimi tümüyle kestim. Ne demek yâni, adam bizi göz göre göre hırsız yapıyordu.

Aradan çok geçmedi, bu kez aynı iş yerinde çalışan başka bir arkadaşım koluma girerek

— Aklını başına toplarsan değil daire, apartman sahibi bile olursun, dedi. Senden önce o görevde bulunan arkadaş tutumlu olmadığı için ancak iki daire sahibi olabildi. Ama görüyorum ki sen çok tutumlusun. Bu gidişle iyi bir apartmanı kökünden satın alabilirsin.

Yüzüne aptal aptal baktım

— Sen ne diyorsun arkadaş! dedim.

— Canım gayet normal, dedi. Elbette çalıyorsundur.

Zor tuttum kendimi boğazına sarılmamak için. Bağırmışım

— Defol ulan yanımdan! diye.

Ne dese beğenirsiniz yüzüme karşı, hemde sırıtarak :

— Zaten tüm çalanlar senin gibi, yo çalmadım, çalmıyorum, derler ve böyle bağırırlar, çok normaldir bağırman, demesin mi?

Ölür müsün, öldürür müsün?

Eh, demiyorlar arkadaşlar bana birşey ama, bakışlarından anlıyorum. Hattâ yanlarına vardığım zaman şakamsı sözlerinden...

— Ooo buyur bakalım milyoner kardeş, diyorlar.

— Yahu ne milyoneri? diyorum.

— Milyarder olursun ilerde, diyorlar. Yalnız aklın varsa paranı taşınmaz mala yatır.

— Yahu kardeşim nerde bizde daireye, arsaya yatıracak para?

— A aa gerçekten çalmıyor musun?

— Yapmayın be kerdeşim, ayıptır!

— A ayıp vallahi çalmıyorsan.

— Onurum üzerine söylüyorum ki...

— İnandıramazsın inandıramazsın!..

Çalıştığım yerde, kim para konusunda sıkışmışsa, benim yanıma koşuyordu :

— Şurdan iki bin lira ver hele!

— Bende iki bin ne arar yahu, hem de ay sonunda?

— Eh gördük amma senin gibisini görmedik, cebinde demet demet binliklerin olsun da...

Deli edecekleri vallahi beni. Hele o kırıtkan ve sırıtkan aynı zamanda hem cilveli, hem de işveli Serpil hanıma ne demeli? Aldı benden iki bin lira borç, yattı üstüne. Her isteyişimde de :

— A aa senin için iki binin sözü mü olur? diyordu.

— Ne demek benim için iki binin sözü mü olur, o benim haftalık mutfak masrafım Serpil hanım.

Serpil hanım, o insanın içini gıcıklayan kahkahasıyla kıkırdayıveriyor, kulağıma fısıltıyla :

— Bir iki bin daha harca benim için, istediğin yere gelirim, diyor.

Vay vay vay! Vazgeçtik iki binden, çünkü böyle demese başka türlü diyor, sinirimden hop oturtuyor, hop kaldırıyor :

— Senin bulunduğun yere geçmek için tüm arkadaşlar ücret almadan da bu işi yapmağa razılar.. Doğru söyle ne kadar çalıyorsun, kulağıma fısıldayıver canım, benden söz çıkmaz.

— E vallahi boğarım seni Serpil hanım!

Kadın değil maşallah ütü bezi :

— Tosla iki bin daha, boğuver! diyor.

Çok geçmedi aradan, karım nereden haber almışsa almış, bir akşam :

— Maşallah duyduğuma göre bir elin yağda bir elin baldaymış, dedi.

— Anlamadım karıcığım, dedim.

— Anlarsın anlarsın, dedi. Sanki ben farkında değil miyim, eskiden açık şarap içerdin, şimdi şişe şarabı alıyorsun.

— Yahu biliyorsun o şaraplar çok kötü, mideme dokunuyordu, hem haftada bir şarap içtiğimi çok mü görüyorsun?

Başlamasın mı ağlamağa,

— Ben senin karın değil miyim, ben senin kahrını çekmiyor muyum, aşını kim pişiriyor, üstünü başını kim yıkıp yuyor, sonra şey de şey... Çaldıklarından bana vermeyeceksin de o şırfıntı Serpil karısına mı vereceksin? demeğe...

Allah Allah!.. Gel de çıldırma!

— Yahu ne çalması, kim söyledi sana?

— Arkadaşlarının karıları söylediler. Sen kimseleri bilmiyor san, ama herkes çaldığını biliyor. Zaten oraya oturan mutlaka çalarmış, çalmasına da gerek yokmuş, çalar gibi yapsa yetermiş, para oluk gibi akarmış. Demek çalıp çalıp da şıllık karılarla yiyorsun ha?

Tuttum karımın yakasından :

— Bana bak, dedim, ben namusluyum anladın mı namusluyum, bir kuruş bile çalmıyorum. Sana bunları kim söylemişse yalan söylemiş.

Ağıta devam :

— Hıh yalan söylemiş... Sen de insan değil misin ki? Ne farkın var ötekilerden, niye çalmayasın ha niye çalmayasın? Buz gibi çalıyorsun işte ama bana koklatmamak için çalmıyorum, diyorsun.

O günden sonra ev zından oldu bana. Kapıdan girer girmez karım üzerime kurbağa gibi atlıyor, ceplerime saldırıyordu, para bulamayınca da, tırmalar gibi :

— Kimlerle yedin onca parayı ha, kimlerle? diye bağırıyordu.

— Yahu çalmıyorum, herşeyim üzerine yemin ederim ki çalmıyorum.

— Sen onu benim külahıma anlat, bakkal Mustafa bile biliyor çaldığını.

Bağırmışım :

— Manav, kasap, manifaturacı da biliyorlar mı bâri?

— Elbette biliyorlar. Geçenlerde köşe başındaki giysiciye uğradığımda giysilere bakıyordum, adam ne dedi biliyor musun, siz giymeyeceksiniz de kim giyecek Zerin hanım,

dedi... Siz alın gidin, sonra verirsiniz, dedi. Ayol çok pahalı, bizde para ne arar, dedim de ne dese beğenirsin, aman siz de böyle söylerseniz, kocanızın maşallahı var, dedi, yaaa.

— Ben şimdi o hazır giysicinin yanına gider.....

Sözümün sonunu getiremedim. Ne yapabilirdim ki hazır giysiciye, hiçbir şey...

Akrabanın biri gelip biri gidiyor... Düğün yapacaklar benim yanımda soluğu alıyorlar, sünnet yapacaklar benim yanımda soluğu alıyorlar, araba taksitini ödemeyen benim yanımda...

— Dayı ver hele!

— Amca ver hele!

— Amman enişte sen bilin hele!

— Yahu siz beni ne sanıyorsunuz? dedim mi de :

— Aa aa çalmıyor musun? diyorlardı.

Üstüne üstlük, bir de babamdan mektup almayayım mı,

— Oğlum duydum ki, Allah daha iyi etsin, gelirin çok artmış, artık bundan sonra bana gönderdiğin paraya da biraz zam yap, biliyorsun herşey ateş pahası, ha göreyim seni oğlum, kızın kocasından hayır yok, ne varsa sende var, elin altın kesiyormuş, enişten öyle diyor, oh oh daha âlâ olsun, daha âlâ olsun. Göreyim seni oğlum...

Gör bakalım beni baba!..

Karım

— Çalıyorsun!

Arkadaşlarım

— Çalıyorsun!

Babam

— Çalıyorsun!

Dost, tanıdık :

— Çalıyorsun!..

Çalarım ben ulan, vallaha billaha çalarım, çalarım da ötesine bile geçerim.

Evet çalıyorum... Oh şimdi çalıyorum. İçim bumbuz rahat. Artık kimsenin bakışı ters gelmiyor bana, kimsenin sözünden alınmıyorum. Karım bin mi istedi, al iki bin, al üç bin, diyorum.

Serpil şıllığını da metres mi etsem ne yapsam bilmem ki.

Doktor, karımı bir güzel muayene ettikten sonra,

— Eveet, dedi, hanımefendi bundan böyle et yemeyecek!

Sırıtmışım. Doktor yüzüme bir tuhaf baktı

— Neden güldünüz? diye sordu.

— Yoo, gülmek değil, benim yüzümün şekli herzaman öyledir de doktor bey! dedim.

Doktor, karıma döndü, uyardı :

— Bakın hanım, ağzınıza et koymak yok, anladınız mı?

Karım, oldu bitti eti çok sever,

— Ama, dedi, ben eti çok severim doktor bey.

— Eh o zaman yaşamayı sevmiyorsunuz.

Kalktık, eve geldik. Bende bir sevinç, bir sevinç... Amma hiç belli eder miyim çocuklara. Hepsini başıma topladım :

— Sevgili yavrularım, dedim, biliyorum annenizi ne denli çok sevdiğinizi, onun için yapamayacağınız hiçbir özveri yoktur... Benim de öyle, o kadına... Ah! Bugün doktordan çok kötü bir haberle geldik. Doktor annenize et yemeyi yasakladı. Bilirsiniz anneniz eti ne denli çok sever. İşte bu bakımdan anneniz şimdi

büyük bir üzüntü içerisinde. Onu daha fazla üzmek ister misiniz?

Hepsi birden,

— Haayır! dediler.

— Öyleyse yavrularım, siz de dişinizi sıkacaksınız. Bundan böyle bu eve et girmeyecek... Zavallı, etin kokusunu aldığı zaman, ne denli üzülür, ne denli canı çeker kimbilir?

Sesime biraz acı anlam katarak, az da hıçkırımsı,

— Biliyorum yavrularım, dedim, bu sizin için büyük bir özveri olacak ama ne yaparsınız ki annenizin yaşamı söz konusu. Annenizin öldüğünü ister misiniz?

Demek sesim iyice titremiş, söylev dokunaklı olmuş ki, dört yaşındakiyle on bir yaşındaki tane tane dökmeye başladılar. Saçlarını okşadım

— Üzülmeyin, bu kara günler de geçer!..

Çok şükür, biz o aydan sonra kasabın yüzünü görmedik. Ve de her ay başı kasabın kocaman defterini açıp, şu kıyma parası, şu et parası, şu kemik parası demesinden kurtulduk. Eh çocuklar et yemiyorlarsa suç benim değil ki, anneleri yemediği için yemiyorlar, daha doğrusu doktor yasağıyla yemiyorlar.

Aradan şöyle bir sekiz on ay geçti, karım,

— Şu doktora bir daha gitsek belki et için izin verir, deyince, sözü ağzına tıkadım

— Sen ne diyorsun hanım, dedim, ne denli et yemezsen o denli düzelecekmişsin, doktor öyle söylemedi miydi?

— Ama benim canım çok et istiyor.

— Yoo hanım, senin canın et istiyor ama, ben bu denli çocukla hanımsız kalamam, bu yavrucukları da annesiz bırakamam, mademki bu ailenin başkanı benim, et yemeyeceksin.

— Amma çocuklar?

Anneleri için et yememişler, özveri mi bu sanki, başka şeyler yiyorlar ya. Bırak çocukların kafalarını bozma.

Aradan birkaç ay daha geçince karım iyice sızlanmaya başladı. Bu kez çektiğim söylevler, o yaşta karısına sırılsıklam karasevda pozları, bir yığın öksüz çocuk tabloları yarar sağlamadı, karım «Doktor da doktor!» dedi. Kalktık gittik. Karımdan önce söze ben başladım :

— Amman doktor bey dedim, şuna birşeyler söyleyin, tutturmuş illâ ki et yiyeceğim diye.

— Hele önce bir muayene edelim.

Doktorun muayenesi yarım saat sürdü. Ben doktorun ağzının içine bakıyorum...

— Hayır, dedi, et yememeye devam edeceksiniz.

— Oh çok şükür! diye bağırıvermişim birden.

Amma kırdığım potu hemen düzeltiverdim :

— Yâni ya karıcığım, sana uyup da iyi ki et yedirmemişim, vah vah, kimbilir bunca emekler sonra ne olurdu?

Doktor reçetesini yazarken;

— Bundan sonra meyva da yemeyeceksiniz, dedi.

Amanın, kulaklarıma inanamadım, bağırdım :

— Neeee? Olamaz doktor bey, olamaz!..

Adamın nerdeyse kabak alnını şapur şupur öpeceğim.

— Üzülmeyin kardeşim, dedi, karınızın yaşaması elbette meyva yemesinden daha önemli.

— Ne diyorsunuz doktor bey, ne diyorsunuz, elbette elbette. Ama yâni hiç meyva yemeyecek mi?

— Hiç, kesinlikle. Bu mide başka türlü düzelmez, baksanıza mide de berbat olmuş. Allah korusun ilerde delinebilir, kansere çevirebilir.

— Amanın, tüm bunlar meyva yerse mi olur doktor bey?

— Evet.

— Duydun mu hanım? Vah karıcığım vaaah!

— Aaa, dedi doktor bana ters ters bakarak, karınıza moral vereceğinize karşısına geçmiş, vah vah, diyorsunuz. Madem o denli karınızı düşünüyorsunuz, siz de meyvayı ondan gizli yiyin.

— Ne demek doktor bey, bir karı koca ki karı koca, acı günlerinde de, kara günlerinde de birbirlerine yardımcı olmalıdırlar. Hiç meyva yemesek ne çıkar!..

Eve geldik. Öteki odaya topladım yine çocukları, yüzümün anlamı acı, sesim tüy, dudaklarım titrek, boynum bükük,

— Yavrularım, dedim, biliyorum, hepiniz annenizi çok seviyorsunuz. Ah sevilmeyecek

anne mi ki bu anne, annelerin annesi... Cennet annelerin ayağının altındadır... Ağlarsa anam ağlar, gayrısı yalan ağlar... Ana gibi yar, Bağdat gibi diyar olmaz... Ahhh ahhh, keşki şu anda benim annem de sağolsaydı da, ben dee... Ne dedi doktor biliyor musunuz çocuklarım, bundan böyle bu kadın meyva yerse, midesi delinir, patlar, kanser olur, ülser olur, kara toprak olur, dedi, aaah aahh!

Sözün gerisini büyük oğlum tamamladı

— Desene baba bundan böyle meyvaya da elveda!

Ağlamaklı ağlamaklı başımı salladım

— Annenizin hatırı için çocuklar, o yüce varlığın hatırı için. Düşünün, sizlerin elinde kocaman bir şeftali, veya kocaman bir karpuz dilimi, zavallı anneniz...

Gözlerim yaşardı, kesik kesik,

— Çekmez mi canı çekmez mi? dedim fısıltı gibi.

Çok şükür o günden sonra bizim eve meyva da girmez oldu. Ulan neymiş be, meğer bizim aylığın yarısı manavla kasaba gidiyormuş da haberim yokmuş. Amma o günden sonra manav da hava almaya başladı.

Arada bir karım,

— Nolursun, şöyle ufacık bir karpuz alsan, diyor, ama ben bağırıyorum :

— Yoo hanım yooo, ben doktorun sözünden dışarı çıkamam. Bana sen gereklisin, karpuz değil. İyi ol, sana bir küfe karpuz alayım, hepsini ye, temizle.

— Bâri çocuklara...

— Yo, ona da razı olamam. Çocuklar an-

neleri için özveride bulunmalıdırlar. Meraklanma, yarın büyüyünce hele hayata atılsınlar bol bol yerler.

İki yılı geçti, karım dırdıra başladı... Ama ben onu atlatmasını biliyordum, inandırıyordum, kandırıyordum. Üç yıl dolunca artık hiçbir sözüm yarar sağlamadı, tekrar doktorda soluğu aldık. İçimden boyuna, «İnşallah bu kez de pirinci, fasulyayı, mercimeği, nohutu, makarnayı, ne bileyim, ben ne varsa hepsini yasaklar» diyordum.

Doktor bizim hanımı iyice muayene edip bir de aynaya soktuktan sonra,

— Çok güzel, dedi. Bundan sonra istediğiniz herşeyi yiyebilirsiniz.

Ben, heyecanla bağırmışım :

— Ne diyorsunuz doktor bey!

— Sıçramayın öyle, niye heyecanlanıyorsunuz, elbette artık karınız istediği herşeyi yiyebilir.

Şaşırmışım :

— Şey yâni şimdi bizim hanım, eti meyvayı istediği gibi?..

— Evet...

— İstediği denli?..

— Elbette.

— Yâni hiç zararı dokunmaz?

— Kesinlikle.

— Yapmayın doktor bey!

Son sözüm galiba ağlar gibi çıkmıştı ağzımdan, doktor karıma dönerek,

— Beyiniz sizi çok seviyor, dedi.

— Karım için herşeyi yaparım doktor bey,

dedim. Demek karım şimdi meyva da yiyebilecek, öyle mi?

— Herşeyi, herşeyi!..

— İyi iyi...

Yanmış bitmiş olarak çıktım doktorun muayenehanesinden. Nereye gideceğimiz elbette belli. İlkin kasaba gittik, bir buçuk kilo pirzola, evet evet tastamam bir buçuk kilo, paraya pa... yo yo, pirzolaya bak, pirzolaya... Sonra manava, iki kilo şeftali, iki kilo armut, nah böyle koca bir karpuz... Eve geldik, ben bitkinim; yo, onları taşımaktan değil... Yaktım mangalı, pişirdim pirzolayı... A aa, o da nesi, çocukların hiçbiri yanaşmıyorlar mangalın yanına, oysa ki eskiden, kedi gibi mangalın yanından yöresinden ayrılmazlardı... Yahu amman bu çocuklara ne oldu, adlarını çağırıyorum, içerden boğuk boğuk, isteksiz isteksiz sesleri geliyordu. Hepsi odanın birinde doluşmuş, kapıyı sıkı sıkı kapamışlar...

— Haydi çocuklar pirzola pişti!..

Koro yanıtladı

— Amman baba açma kapıyı, kokusunu duymak istemiyoruz.

— Vay vay... Oğlum pirzola, kızım pirzola...

— Nolur baba ört, öööö...

Ekmeğin arasına bir pirzola koyup ufaklığın burnuna dayadım. Çocuk zıplayıverdi.

— Baba yapma, bayılırım...

— Amanın başıma gelenler...

Karıma baktım, o da bir buçuk kilo pirzoladan bir buçuk lokma ya almış, ya almamıştı.

— Hanım yesene, pirzola et diye öldürmüştün beni.

— Ayol yiyemiyorum işte, tiksinti geliyor, ne yapayım. Unutmuşuz demek yemesini...

— Hay Allah cezanızı, şey Allah sizden razı olsun be!..

Tuttum ben ağzıma attım, ulan aman, ben de yiyemiyorum, et lokması ağzımda deve topağı gibi oluyor, büyüyor, şişiyor, ama yutmaya gelince bir türlü yutamıyorum.

Meyvaları ortaya koydum bu kez, karpuzu kestim ki kan kırmızısı, dilimler kayık gibi...

— Haydin bakalım çocuklar, şeftaliden, armuttan, karpuzdan!

I-Ih, elini süren yok.

Eh o denli olur, çocuklar meyva yemesini de unutmuşlar, ellerini sürmüyorlar. Kimi armudu tattı, «Üüüü, çamur tadı var!» dedi, kimisi şeftaliye elini sürer sürmez çekti, «Tüylü müylü yenir miymiş?» dedi, kimi karpuza el attı, «Şekerli soğana benziyor tadı.» dedi.

Nasıl koştum bu sihirbaz doktorun yanına... Doktor daha kapıdan girince anlamıştı yüzümden...

— Yemiyorlar artık doktor bey, ne et, ne de meyva! dedim.

— Yemesinler, dedi...

— Oh oh! dedim. Çok değerli bir doktorsunuz, dedim.

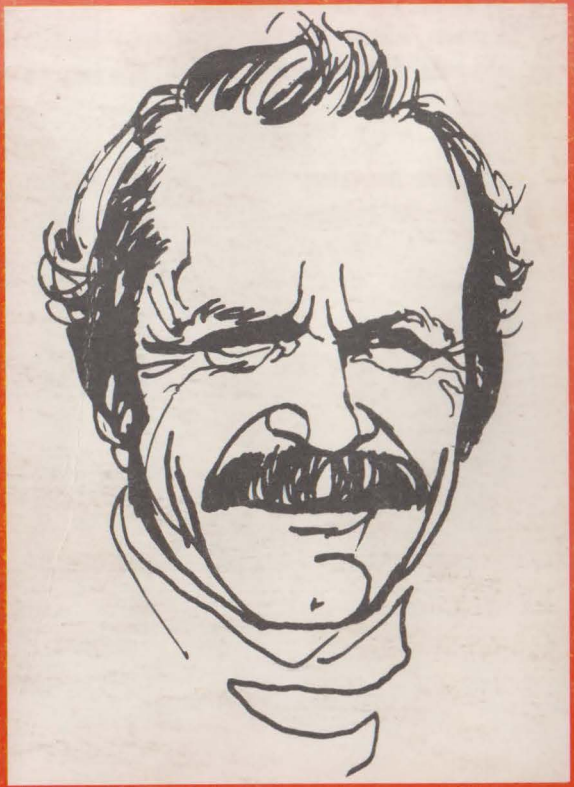
— Elbette, dedi, Şikago'nun Lüp Lüp bölümünden mezunum, hocam profesör Fredman...

Çıkacakken geri döndüm :

— Peki şimdi n'olacak?

Hemen elime bir reçete tutuşturdu. Baktım, altında IMF mührü var. Ne mi yazıyor reçetede?

«Halk içinde muteber bir nesne yok perhiz gibi
Olmaya devlet cihanda zengine iştah gibi.»

Yurdumuzda olduğu gibi yurt dışında da ödüller kazanan mizah ustası Muzaffer İzgü, herşeyi ile bizden, sıcak bir kahkaha demeti daha sunuyor.

LÜP LÜP MAKİNESİ, hemen hergün karşılaştığımız acı tatlı olayların, kalıcı nitelikler kazanmasına örnek gösterilebilecek bir kitap. Güncel gerçeklikle bağını koruyarak, birincil sorunların temeline eğilen, mizahı bu güçlü ve sağlıklı kaynaktan damıtan Muzaffer İzgü, LÜP LÜP MAKİNESİ'yle yeni ve ilginç alanlara açılmaktadır.

250 LİRA